Colecția Clepsidra

LUCIAN PENESCU

O floare pentru eternitate

Colecția Clepsidra

EDITURA EMINESCU

LUCIAN PENESCU

O FLOARE PENTRU ETERNITATE

Editura EMINESCU
Bucureşti 1977

Coperta de Sergiu Dinculescu

Capitolul I
Capitolul II
Capitolul III
Capitolul IV
Capitalul V
Capitolul VI
Capitolul VII
Capitolul VIII
Capitolul IX
Capitolul X
Capitolul XI
Capitolul XII
Capitolul XIII
Capitolul XIV
Capitolul XV
Capitolul XVI

Capitolul I

Nici azi nu-mi aduc aminte totul. Totul aşa cum a fost. După ce trec zilele, cu atît mai mult anii, şi încerci să-ţi aminteşti o întîmplare reală, ai totuşi impresia că ai visat. În această situaţie mă găsesc şi eu.

Cu siguranţă ceva deosebit a fost atunci.

Era o zi de primăvară, multă căldură, schimbare de culori, în timp ce, dus pe gînduri, călătoream într-un compartiment de clasa întîi a expresului Danubiu. Ce căutam? Maşina, cumpărată de ocazie cu zece zile înainte, a refuzat să-mi dea ascultare la peste cinci sute de kilometri de Capitală şi întoarcerea cu trenul a devenit obligatorie. De fapt sarcina pe care o aveam era tocmai aceasta. Totuşi pentru moment… Eram deci de cîteva minute în acel compartiment şi trenul gonea spre inima ţării. Cald foarte tare, şi gîndurile nu se opreau nicăieri, fiindcă în faţa mea era aşezată comod exact cine nu doream. O femeie. Exemplar din acelea pe care numai soarta ştie să le arunce cîteodată, rar de tot, pămîntenilor. Părul lung. mai lung decît se poartă, încadra o faţă prelungă, peste canoanele clasice, ochii, fără a fi fardaţi „la ultima modă”, erau ochi de cadînă, de mister. Era sveltă, graţioasă, dar fără aerul sportiv prea obişnuit. Puţine femei ştiu şi mai puţine pot să stea în faţa bărbaţilor firesc şi totuşi încîntător. De fapt, în compartiment mai erau doi bărbaţi, dar n-are importanţă acum să povestesc totul.

Am studiat-o îndelung şi, deşi mi-a simţit curiozitatea, nu a schiţat nici cel mai mic gest. Nu era cazul să-mi propun întrebări de genul „unde mergeţi”? Eram mîndru de fizicul meu şi, încă mai mult, de inteligenţa mea. Dar dacă ştiam atunci ce va urma…

Bilet luasem, dar nu puteam bănui că ceva nu era în regulă cu suplimentul, cu locul rezervat, şi iată că mi se cere, în cel mai firesc dar autoritar ton, legitimaţia de călătorie. Cum îmi era mai la îndemînă, am preferat plusul de bani achitaţi controlorului, ca pedeapsă, pe cînd îmi adresam în gînd:

„Aşa îţi trebuie. Rabla într-un garaj, tu în expres, deci, descurcă-te”.

Şi îndată, ruşinat parcă faţă de mine, m-am tras în colţul dinspre uşă al compartimentului, şi pentru ca să-mi aduc din nou voia bună, am început să privesc… Necazul nu vine însă niciodată singur. Femeia mă urmărea cu interes. Dialogul a venit totuşi de la vecinul meu, un bărbat între două vîrste, chel, grăsuţ şi care în treacăt mă întrebă:

— Cald, nu? Mergeţi departe? Şi fără a aştepta răspunsul, continuă. Am avut un coleg. Desigur sînteţi prea tînăr, nu păreţi a avea nici treizeci de ani, totuşi de unde sînteţi?

Atmosferă ca în tren. Devii apropiat tuturor.

— Da, am treizeci de ani, mă întorc spre capitală fiindcă (şi aici trăsei o cacialma să-l domolesc) am bătrînul bolnav.

Am văzut femeia din faţa mea cum tresare, mă studia pe lungimea de un metru de sus în jos şi îşi arăta nişte buze mult prea senzuale. Peste cîteva clipe a revenit la starea aceea de apatie faţă de care nici eu nu existam.

Nu, cu siguranţă primăvara mă face leneş. Leneş, leneş. Mă gîndeam că într-o altă situaţie, mi-ar sta mult mai bine dacă aş coborî la prima oprire şi, poposind la un motel, din acelea înşirate de-a lungul traseului turistic, aş încerca începutul cîtorva zile din concediu, cînd vecinul reluă:

— Sînteţi filatelist?

„… butonii ăştia de la cămaşă cu capete de bour. Mereu mi-am promis să-i înlocuiesc."

— A? Da, desigur. Azi avem toţi cîte un hobby. Dumneavoastră?

— Desigur.

— Ştiţi, eu mai mult pentru studiu… Am învăţat multe de la o rudă apropiată, mare colecţionar. Are destule valori care prezintă interes, totuşi nu a valorificat nimic. Poate mai aşteaptă cîtva timp pînă se iveşte o ocazie sigură.

Azi nu mai pot relata exact totul. Din nou femeia a început să mă studieze, cale de cîteva secunde. Însă, aşa cum ştiu femeile, ocolind ochii dar reţinînd… Eram nevoit să tac şi în plus să nu ştiu nimic despre însoţitorii mei. Mă interesa de fapt numai bruneta. Trenul alerga pe placul meu, vecinul a încetat conversaţia, mai exact cu întrebările, bruneta a devenit absentă şi eu cu siguranţă moţăiam serios.

Visam, poate aţipisem, cert este că trenul intra în gara Bucureşti şi ultima care părăsea compartimentul, bruneta, fără să mă privească, a lăsat alături de mine, un bilet. L-am desfăcut cu gesturi leneşe. „Nu-ţi pot spune mai mult. Ne găsim la orele 21 la «Rotonda». Iuliana". Am aprins o ţigară. Uitasem şi de primăvară şi de căldură. Biletul mă acaparase. O situaţie încurcată. Trebuia să cobor. S-o fi urmărit pe Iuliana era un gest de impoliteţe. În tren nu mă luase în seamă. În fond, nu a fost nimic deosebit, totul a decurs ca între călători, bine crescuţi, domoli, şi totuşi biletul spune ceva.

Trebuia să merg la restaurantul-hotel „Rotonda". Pînă la ora 21 erau încă trei ceasuri bune, în care timp se pot aranja destule lucruri.

M-am aruncat într-un taximetru şi, acasă, în timp ce pregăteam duşul, ca să-mi omor timpul, am studiat cartea cu numere de telefoane. Curînd eram gata. Se apropia ora fatală. Deţineam însă puţine informaţii. Am mai purtat o discuţie telefonică cu un amic, care de fapt îmi era şef. Un nou telefon m-a convins că în cîteva zile Dacia 1300, maşina mea, avea să fie ca nouă. Au urmat apoi clipe de

aşteptare şi planul conceput a devenit realitate.

Nici că se poate alege un nume mai potrivit pentru restaurantul unde mă aflam. „Rotonda”. Renovat complet, îl vizitam acum cu alte sentimente. Pluşurile grele, un material gen catifea, de un roşu aprins, ascundeau privirilor mersul zilei sau nopţii dînd un sentiment de veşnicie celor care ca şi mine, îndemnaţi de nu ştiu cine şi de nu ştiu ce, au poposit acolo unde la început timpul stă pe loc, ca apoi orele să treacă cu o iuţeală ce nu poate fi percepută. Mese frumos orînduite şi aranjate cu gust, cele mai multe libere, aşteptau oaspeţii. Nu eram un cunoscut al casei şi poate că era bine. M-am aşezat deci la a treia masă pe dreapta din faţa orchestrei, am comandat un pahar de vermut alb cu gheaţă şi lămîie şi încercam să întrezăresc întîlnirea care urma să aibă loc peste zece minute. Dar minutele treceau, cînd un picolo, se apropie timid.

— Doamna Iuliana vă cere scuze că nu poate veni. M-a rugat să vă anunţ că se simte rău. Dar ar dori să-i daţi dumneavoastră numărul de telefon unde să vă sune. Tînărul, probabil elev la o şcoală profesională de comerţ, acum practicant, aştepta.

— Cînd te-a anunţat?

— Acum zece minute. De fapt, un domn m-a anunţat ca să vă comunic.

— De ce nu mi-ai comunicat atunci?

— M-a rugat ca după zece minute…

Era vizibil încurcat, deşi eu trebuia să fiu în această stare. Am înmînat cu un gest reflex cartea de vizită şi am întrebat:

— Cui o să-i transmiţi aceasta?

— A lăsat vorbă că mă caută dînsa… adică dînsul, în seara asta. După orele 22 sînt de serviciu la hotel.

Tînărul mulţumit de rezultat, dar destul de încurcat, se retrase.

Şi exact cînd ceasul arăta orele 21 şi patru minute, am format un număr de telefon într-o cabină din local. Vocea de la capătul celălalt era nespus de clară şi sigură. Mi-a repetat mesajul de două ori şi neavînd altceva de ales, am răspuns oarecum satisfăcut:

„Am înţeles.”

Capitolul II

Construit înainte de ultimul război mondial, blocul pe care-l identificasem arăta solid, bine întreţinut. Dacă nu erau statuile de la intrare – nişte lei cu aripi, care cu puţină bunăvoinţă puteau fi luaţi şi drept alte fiare, în nici un caz cu intenţii de liniştire – totul era în regulă.

Dar? Şi mai era şi numele străzii la mijloc. Cicoarea. Am urcat cu un lift, cam dubios, în legănări stranii, şi la etajul IV, am sunat la uşa apartamentului 18, unde pe o mică placă de alamă era înscris numele proprietarului: col (r) Onoriu Virgil. Atît. Pentru mine era suficient, dar nu eram mulţumit deoarece nu-mi răspundea nimeni. Şi ceasul arăta orele 21 şi treizeci de minute. Să renunţ? Farsă? Ei, acum fie ce-o fi. Am apăsat pe clanţă şi fără să fiu surprins am constatat că uşa era deschisă. Un mic hol, mai mult lung decît lat, îmi da certitudinea că din cele două uşi, pe cea din fund trebuie să-mi călăuzesc paşii. O cameră obişnuită, mobilă simplă, dar mai era ceva care m-a mirat fiindcă mi s-a părut în contrast cu restul. Floarea a fost şi rămîne simbolul perfect al frumuseţii, de veacuri îndrăgită sufletului, fie trist sau fericit. Dar aici, aranjată în cel mai autentic Ikebana, era cam mult. Într-un vas, colorat în maro, cu siguranţă faianţă smălţuită, rămurcle de arţar şi tulpini de stuf, aşa cum plănuisem odată să fac în noul meu apartament. Studiasem destul de mult, dar mă oprisem la forma Moribana, stilul acela drept, aparţinînd şcolii Sogetsu. O Ikebana plină de armonie şi graţie. Am fost trezit din contemplaţie de un foşnet. În colţul din stînga mea, într-o colivie, un canar moţat. Dacă nu aţi văzut niciodată, vă pot spune că este într-adevăr o pasăre cochetă. Moţul este format din aşezarea penelor pe cap într-un vîrtej, rozeta rezultată acoperind parţial ciocul şi ochii, iar spre ceafă avînd nişte ridicături şi un colorit intens faţă de restul penajului portocaliu.

Ajunsesem aici pentru a da de colonelul în rezervă Virgil Onoriu şi pînă la dînsul, care nu s-a învrednicit să mă primească, mai era o uşă, probabil care da în dormitorul său. Am dus impoliteţea pînă la capăt. Am ciocănit întîi discret, apoi neprimind mult aşteptatul „poftiţi”, am ciocănit insistent, şi după destulă aşteptare, am intrat. Interiorul era decorat într-un veritabil stil baroc. Acest stil, apărut la finele secolului al XVI-lea, zis al Renaşterii, de fapt exprimînd atunci un curent de idei şi o anume atitudine faţă de biserica catolică, era materializat de o draperie brodată cu festoane, pasmanterie şi ciucuri, la perete o masă barocă din lemn sculptat şi aurii, un fotoliu rococo veneţian şi un pat lucrat din abanos şi acaju, de care mă îndoiam că stăpînul mai ţine seama. Fiindcă sertarul măsuţei era sfărîmat, iar în cameră totul era

anapoda. Bătrînul, probabil colonelul pensionar Onoriu, dormea în pat. Prezenţa mea nu l-a deranjat. Dealtfel nici nu avea cum, pentru că apropiindu-mă şi trăgînd pledul care îl acoperea, m-am convins că trecuse de puţin în lumea celor drepţi, avînd în inimă înfipt, destul de bine, un frumos cuţit de vînătoare. Oare cine a făcut treaba asta şi pentru ce? Ştia respectivul că eu vin aici? Dacă aşa stau lucrurile, dacă Iuliana şi alţii au un amestec, atunci poate au aranjat ca moartea aceasta să cadă pe seama mea. În ce scop? Poate că Iuliana n-are nici un amestec. Atunci de ce nu a venit la întîlnire?… Şi de ce mi s-a spus să vin aici?!… Mă copleşeau o mulţime de gînduri şi concomitent privirea ocolea camera. Nu ştiu dacă mai avea rost să rămîn. Nu am exclus nici faptul, amintindu-mi convorbirea din tren, că în timp ce eu aşteptam la „Rotonda”, Iuliana sau alţii îşi făceau nestingheriţi treaba. Atunci cine era Iuliana? Nepoata, amanta bătrînului? Poate judec cu prea multă uşurinţă. Da, în situaţia în care cineva vrea să pună crima în sarcina mea, atunci lucrurile se simplifică. Un singur telefon la miliţie şi după aceea… Să fim serioşi, alibiuri aş avea cîteva. Cîteva numai. Totuşi eram nevoit să plec. Uşa pe care intrasem avea în partea în care mă găseam un brocart broşat cu argint pe fond roşu, reprezentînd o scenă dintr-o fabulă a lui La Fontaine, pe care nu mi-o mai amintesc. Dar acesta era un element decorativ în stil Empire. Chiar aşa să confunde colonelul, lucrurile? Să vezi ce observaţie o să-i fac! Mi-am dat seama că acest lucru nu se va mai întîmpla, răposatul avînd cu siguranţă alte preocupări la această oră.

Oare sub superba broderie să se afle ceva? Nu cumva stilul diferit de cel al întregii camere era un punct de plecare pentru un avizat?! Asta înseamnă că cei care l-au tratat cu puţine menajamente pe domnul colonel Onoriu nu aveau cunoştinţe de artă decorativă. Mă refer la cunoştinţele exacte, fiindcă altfel despicau firul în patru şi cu siguranţă uşa nu scăpa nedesfăcută. Se făcuse frig, era linişte. Pe aceeaşi cale ca la venire am început retragerea. Lîngă uşa de intrare, telefonul şi pe măsuţă încă ceva, un ceasornic în formă de statuetă, reprezentînd probabil pe Mercur, montat pe un soclu fix de marmură albă, ceas pe care fără să fiu specialist l-am apreciat că nu a funcţionat de secole. Cam asta era totul. Aşa că, am avut grijă să scot batista ca să apăs pe clanţă şi în acelaşi mod să procedez atunci cînd am ridicat receptorul şi am format numărul, convorbirea fiind scurtă, dar suficientă ca să mă nemulţumească şi să închei ziua la fel cum o începusem, adică rău.

Am mai format un număr şi apoi, grăbit, am ajuns cu bine în apartamentul meu. Soneria m-a făcut atent. Era un prieten, arhitectul Spiru.

La un păhăruţ de coniac cinci stele, o cafeluţă şi un „Kent”, convorbirea despre artă şi legende, despre zeităţi şi mituri mi-a adus

un coeficient de siguranţă şi încredere.

Fără voie mă gîndeam la răposat, la ce ar fi urmat dacă mai stăteam acolo, la Iuliana, la scrisoare. Dar după o zi grea, noaptea a fost un sfetnic bun.

Capitolul III

În cabinetul colonelului de miliţie Romulus Teodora, cinci ofiţeri aşteptau ordinele. Aşezaţi la masa de consiliu, priveau cu nerăbdare uşa. Linişte, poate prea multă linişte, fiecare fiind pierdut pe gînduri. Apoi pendula anunţă ora opt şi ca de obicei, colonelul Teodoru îşi făcu apariţia. Răspunse scurt la salut, energic, şi ocupînd locul obişnuit, în capul mesei, vorbi:

„Tovarăşi, de această dată avem de clarificat un caz care mie cel puţin mi se pare bizar. Interpolul ne-a anunţat, în urmă cu puţin timp, că un anume Arudt Luigi ar intenţiona să ne viziteze ţara. Ca turist bineînţeles. Pînă aici lucrurile par normale. Dar de ce intervine Interpolul? Fiindcă acest „simpatic domn", cum este descris – şi colonelul Teodoru înmînă fiecărui ofiţer cîte o fotografie – s-a specializat în ultima vreme în Franţa în nişte chestiuni de mare fineţe şi gust. Pe scurt, s-a apucat serios să studieze operele de artă, viaţa artiştilor, vizitînd des muzeele Europei. Nimic nu i s-a putut reproşa pînă în urmă cu doi ani, cînd acest individ a fost acuzat că a sustras dintr-o colecţie particulară o pînză evaluată la frumuşica sumă de treizeci de mii de franci francezi noi. Ceea ce a determinat Interpolul să ne anunţe a fost faptul că acea pînză – un nud – era opera pictorului român Ion Andreescu, lucrarea datînd din perioada de după 1879, cînd artistul a fost plecat la Paris, unde a realizat tabloul respectiv, poate chiar la Academia Julian. Alte amănunte nu se cunosc, cert este însă faptul că poliţia franceză nu a făcut mare lucru, individul respectiv, deşi urmărit şi acum, s-a strecurat abil, probele vinovăţiei fiind ca şi inexistente. Fiindcă „afacerile" s-au pus la punct şi aici. Un mare industriaş din Kentucky a investit 18 milioane dolari în tablouri de Rembrandt. Un altul a plătit 4 milioane franci pentru 18 pînze semnate de Sisley, Dufy, Leger, Rouault. Pentru un tablou al lui Jackson Pollock s-a încasat suma de 2 milioane dolari. O statuetă egipteană a fost vîndută cu 3.675 lire sterline. Acestea sînt preţurile de la licitaţiile publice. Dar există şi o bursă neagră, a operelor provenite din furturi. Italia deţine în prezent un record trist: 44.000 de obiecte de artă au fost furate. Şi culmea: chiar un mozaic din ruinele Pompeiului pare pierdut definitiv. Din Muzeul ducal din Urbio au dispărut o pînză de Rafael, altele ale lui Pierro de la Francesca, 28 de pînze din galeria de artă modernă de la Milano. Gioconda a fost regăsită şi redată Luvrului după doi ani, într-un cimitir londonez a fost găsit un Vermeer, însă „Judecătorii cei drepţi" de Van Eyck furat în 1934, nu a fost găsit nici pînă astăzi, dealtfel ca şi o pînză de Goya sustrasă din Galeria Naţională din Londra, alături de opere de Rubens,

Renoir, Velasquez, Franz Hals, Chagall, Matisse, ca să nu mai enumerăm şi alte pînze dispărute. Şi cu aceste treburi nu se ocupă oricine. De aceea pentru început trebuie să intrăm în cîteva amănunte de specialitate. Nu mă refer numai la Ion Andreescu, dar şi la Rosenthal, Szatmary, Tattarescu, Grigorescu, Aman, Storck, Luchian, Petraşcu, pictori, sculptori, într-un cuvînt, ce are mai de preţ arta românească. Să studiem la Galeria Naţională, la Sibiu, la Constanţa, şi pînă atunci să acţionăm ferm. Se poate ca acest individ să vină să tatoneze terenul, de accea nu putem sta indiferenţi. Pentru aceasta am conceput un plan de acţiune simplu. Locotenentul Ionescu se va documenta, dar urgent, la Comisia Centrală de stat a patrimoniului cultural naţional, dacă va fi cazul, ne vom duce chiar la cîteva oficii judeţene pentru a lua informaţii asupra persoanelor particulare care deţin în colecţii picturi ale lui Ion Andreescu. Nu ştiu ce mă face să cred că mergînd pe această pistă nu vom greşi."

Şi colonelul Romulus Teodoru privi în gol cîteva clipe, şterse cu batista broboanele de pe frunte, ca imediat să continue:

„După cum vedeţi am îngustat la maximum aria de investigaţie. Numai la pictorul Ion Andreescu. Dealtfel se pare că dintre români este cel mai bine cotat pe piaţa mondială. Acest lucru nu ne dă dreptul însă să neglijăm şi celelalte valori, mă refer şi la colecţii particulare filatelice, numismatice, de sculptură, să avertizăm încă o dată oamenii. Dar discret, cu mult tact. Şi în acelaşi timp să nu-l scăpaţi o clipă din ochi pe turistul nostru italian-german, francez sau ce naiba o fi.

În cîteva zile vom primi toate datele privind biografia sa. Poate vom găsi ceva interesant pentru noi, probleme pe care colegii francezi nu le-au soluţionat total. Şi acum să vedem concret cum vom acţiona."

Glasul colonelului era atît de sigur şi convingător, gesturile sale, ale unui dirijor virtuoz, încît orice consfătuire se transforma într-o lecţie de ţinută şi pilde de urmat. Şi nu erau puţini ofiţerii care, involuntar, căutau să-i imite în totul. Dar să urmărim finalul discuţiei:

„Deci, o sarcină grea. Orice greşeală… Dar experienţa de pînă acum nu va putea să nu dea roade. Vorba maiorului Stănculete: «o să-mi rad mustaţa dacă intuiţia asta a mea mă înşeală». Pînă atunci însă vă urez succes deplin."

Capitolul IV

Fără doar şi poate, vremea aceea afurisit de frumoasă mă trăgea la somn. Şi cu toate astea trebuia să fac ceva. În limbajul banal să acţionez. Dar cum? Dacă-mi amintesc bine, totul a pornit de la un simplu telefon. Nu îl aşteptam şi cu siguranţă a sunat mult, fiindcă sub duş era mult mai bine. Aşa că am ridicat cu părere de rău receptorul. Dar în momentul următor totul a fost minunat. Deşi mă lăudam ades că pot distinge şi preţui vocile, în special cele ale femeilor, de data asta partenera a întrecut orice aşteptare. Acesta a fost poate şi argumentul, dacă mai era nevoie, să las totul baltă şi în cîteva minute să pornesc la drum la volanul propriei maşini, adusă nesperat de repede de A.C.R. În difuzor răsunau melodii. Dar vocea mă urmărea. Un simplu alo, apoi… Apoi? Mă chemase Iuliana. Dar nu oriunde. La „Hanul drumeţilor” şi asta urgent. Avea nevoie de mine. A naibii pasiune. Întîlnire la o altă bodegă. Poate că de această dată… Speram că măcar voi putea lămuri ceva din ce-a fost. Speram doar, fiindcă dacă judecam mai bine, procedam ceva mai cu cap. Dar capul ăsta al meu se mai ţine şi de şotii. De fapt Iuliana avea nevoie de mine la piatra kilometrică 13, adică ceva mai departe de han, în afundul pădurii, pe un drum asfaltat, bine întreţinut. Atunci nu-mi păsa de nimic. Nici atunci şi nici azi. Am întrerupt contactul şi am aşteptat. Nimic. Ei, drăcie. Şi linişte, linişte, oprisem aparatul de radio. Zece minute, mai mult. Şi cum ideile încolţesc alături de fapte, am coborît, am ocolit maşina, am început să fluier… Pe toate fiinţele iadului, dacă în apropiere, pe un covor de iarbă, nu era Iuliana? Ea, numai ea putea fi. Era legată bine, şi despre strigăt nu putea fi vorba. Sărmanele buze. Un scoth perfecta totul. Bine şi curat lucrat. Altă cale nu mai era. Briceagul, puţină migală, plasticul ridicat cu grijă şi, nu sînt sigur, dar o sărutare ştearsă pare că am lăsat.

— Iubitule, să fugim. Şi cît mai repede.

Avea nişte ochi, nişte buze, că nu doream nimic altceva decît să fac atunci un inventar, o muncă migăloasă de revizor.

— Omule, trebuie să plecăm cît mai repede. Pricepi?

Mai era nevoie să pricep? Auzeam paşi apropiindu-se şi, pînă să mă întorc, lovitura bine dată şi-a atins ţelul. Deşteptarea a urmat exact în camera mea, în apartamentul de care vă povesteam la început.

Capul îmi vîjîia destul de bine, trupul atîrna greu dar, pe sfîntul Andronic, aveam de ce să nu regret, pentru că în faţa mea, pe un fotoliu, era aşezată Iuliana. Alături, am recunoscut pe fostul meu vecin de călătorie din trenul ce mă aducea în capitală, pe cel care mă tot întreba. Mai au toate acestea acum vreun rost?

— Domnule Onoriu, răbdare am avut destulă. Amabilitate ce să mai spun!

— Cît despre amabilitate… nu am nimic de spus!

Fără voie a trebuit să-mi frec puţin tîmplele, însă gestul a fost probabil interpretat ca ostil.

— Nici o mişcare. Spatele dumitale va fi ciuruit. Am luat toate măsurile.

Nu minţea. Ca să primesc confirmarea, am simţit ţeava unui pistolet. Tipii îşi făceau bine meseria.

— În plus, Iuliana te păzeşte separat. Aşa-i doamnă?

Ea a încuviinţat numai şi a ridicat mîna dreaptă. Un pistolet, nu cred să fi avut calibru 7, cu prăsele sidefii, îmi zîmbi cu aroganţă.

— Clar?

Am executat aceeaşi manevră. Am clătinat capul în semn că totul era destul de clar pentru mine. În acelaşi timp mă gîndeam la faptul că legile noastre nu sînt uşoare cu cei care umblă ca astfel de instrumente. Şi aşteptam.

— Deci, domnule Răducu Onoriu, prima dată ne-ai păcălit.

„Frumos, gîndeam. Cred că se referă acum la răposatul colonel. Mortul în sarcina mea, lovitura primită de mine acum, nimic de zis.” Cît despre faptul că îmi cunoştea adresa şi numele nu era greu de aflat. Cartea de vizită dată la „Rotonda” prin picolo furnizase totul.

— Ne-ai păcălit. Ai ajuns mai devreme în casa colonelului Onoriu, ai luat ce a trebuit, l-ai omorît, rudă bună, şi asta cu sînge rece, şi ai şters-o. Ai crezut că o să-ţi meargă pînă la capăt. Dacă erai corect aşteptai la „Rotonda”. Dar Iuliana te-a găsit. Acum nu mai ai de ales. Ne dai clişeele, vei primi şi tu o parte din cîştig şi cu asta nici o condiţie. Hai, la treabă.

Avea farmec. Cît despre „Rotonda” socoteam că nici nu mai era cazul să vorbesc ceva. Trebuia totuşi să le răspund, să însăilez cîteva vorbe, dar nu eram în stare.

— Domnule…

— Nu are importanţă. Numeşte-mă Luigi, dar spune mai repede, prietenul meu, din spatele domniei tale, nu aşteaptă decît ordinul meu.

Şi cu degetul îndreptat spre mine, mă ameninţă.

— Pac, pac şi treaba rămîne nerezolvată pentru dumneata. Ştii ce? O percheziţie aici nu cred să aibă rost. Aşa că, hai, gîndeşte-te ce ochi frumoşi ai şi încă ce vigoare. Nu este bine să ne înţelegem aşa ca între…

— Escroci.

— Vorbe mari, domnule Onoriu, vorbe mari. Să nu mă înfurii. Că apoi stricăm prietenia.

Zău că nu mai aveam chef să-l înfurii, fiindcă vocea Iulianei te

dezarma.

— Răducule, ai luat clişeele. Foarte bine. L-ai omorît pe bătrîn. Treaba ta. Cu noi însă nu trebuie să te joci. Nu trebuie. Zilele de vrei, îţi aparţin. Dar cu o condiţie. Să vrem şi noi. Tare mă tem că tu ţii cu tot dinadinsul să ne convingi că zilele tale îţi aparţin. Dă-ne clişeele, dar repede, altfel Luigi o să te aibă ca amintire.

Frumos şi bine ar fi fost să le dau clişeele. Dar nici prin cap nu-mi trecea despre ce este vorba. Să fac pe naivul nu era cel mai bun lucru, aşa că trebuia să trag de timp…

— Dar mie cum îmi garantaţi că voi obţine un mic beneficiu?

— Aha! Ai început să pui condiţii? Drăguţule, nu crezi că începi să-mi dai migrene! Nu crezi că mintea începe să ţi-o ia razna?

Nu ştiu ce am simţit atunci, poate sentimentul şi de fapt siguranţa că aveau nevoie de mine viu, poate sentimentul că mă ştiam totuşi apărat, dar cînd tipul era aproape de mine şi mă „mîngîia", l-am prins cu o directă de dreapta. Nu mai ştiu ce a fost… La cîtva timp a sunat telefonul.

Venise noaptea, lumina era stinsă. Am orbecăit după receptor şi răspunzînd am luat, după toate cele, un perdaf de toată frumuseţea. Cînd am aprins lumina, casa era vraişte. Şi caloriferul îl demontaseră. Abia am observat că şi telefonul. Mă mir şi azi cum a mai făcut apel. Se impunea să fac puţină ordine în cameră, însă gîndurile mă năpădeau şi totul se învîrtea în jurul Iulianei. De ce mi-a scris biletul în tren? De ce m-a chemat la orele 21? De ce a căutat să-mi pună mortul ăsta în spinare? Fiindcă voiau să mă şantajeze să le dau clişeele alea, de care eu nu ştiu încă ce ar putea să însemne? De ce m-au chemat la kilometrul 13 unde Iuliana era mult prea aşezată la vedere ca să nu fi bănuit ceva? De ce m-au adus acasă şi au riscat atît, că de găsit nu au găsit nici clişee şi nici altceva. De ce Iuliana asta apare peste tot? De ce Luigi? De ce? De ce? Şi în fond cine este Iuliana?! Dar Luigi?! Dar, ce mai… Pare un făcut… Şi explicaţiile refuzau să vină.

În felul acesta nu aveam să realizez nimic. Era limpede totuşi un lucru. Ştiam ce caut în această afacere. Ştiam precis, chiar dacă aceasta va constitui încă un secret. Dar în rest? Ca să fiu drept, de fapt Iuliana a contribuit, altfel cu greu mă lăsam ispitit să merg la întîlnire. Oare asemănarea numelui meu cu răposatul i-a atras sau fraza lansată de mine în tren cu ruda mea care este mare colecţionar? De ce atunci s-au demascat atît de repede, de ce acţionează deschis, fără frică. Totuşi, ale dracului clişee. Să fie vorba de fotografii, de planuri secrete?! Atît mai trebuia, o afacere teribilă de spionaj. Dar ce căutau toate acestea la pensionarul răposat, fostul colonel Onoriu?! Să le fi ascuns el? Greu de crezut la vîrsta lui. Numai dacă nu era cumva o cutie de poştă sau mai ştii, un depozit, la care trebuia să aibă acces alţii. În nici un caz Iuliana, Luigi. În nici un caz, pentru că atunci

lucrurile ar fi decurs altfel. Numai dacă alţii le-au luat-o înainte şi gata. Însă în acest caz de ce m-au atras? Să fi ştiut precis că acest domn colonel pensionar va răposa? Poate au vrut să mă vîre în afacere ca să dejoc planurile unor adversari… dar aşa cum s-au desfăşurat lucrurile este greu de crezut. Un lucru este sigur. Sînt convinşi că eu am clişeele, că eu le-am luat de la răposatul – asta rămîne totuşi de clarificat: eu sînt criminalul –, că trebuie să mi le „salte" întrebuinţînd orice metodă. De acord, însă atunci de ce nu au apelat la orice metodă ca să mi le smulgă? Chiar acceptînd cazul că nu am cedat de la început, de ce nu m-au determinat ulterior? Timp aveau, experienţă la fel, ştiau ce vor. Apartamentul, să nu-l mai recunoşti, atunci de unde atîta siguranţă? Chiar să fi avut atîta? Adică, să facă ce au făcut şi să mă lase liber?! Dacă vorbesc, dacă spun totul?! Şi şeful ăsta al meu. Zău, că orice aş spune, dar şeful are dreptate… Atunci a sunat telefonul. Din nou am ridicat receptorul, dar de data asta vocea m-a „fermecat".

— Răducule, dragoste, te-ai sculat?

Era ea, Iuliana. Întrebarea era rostită cu aerul cel mai naiv din lume, de o nevinovăţie dezarmantă, şi dacă nu visam, n-aveam în schimb nici altceva mai bun de făcut.

— De ce nu răspunzi? Ştiu că tu eşti. Ştiu că eşti singur. Maşina ta aşteaptă jos. Maşina ta. Nu a păţit nimic. Vrei acum să cobori pentru cîteva minute? Te aştept în faţa casei tale, în maşina ta.

Nu aveam de ales. Convorbirea începută de Iuliana a continuat apoi astfel:

— Asta nu înseamnă că tu, dacă ciripeşti… De fapt nu ai nici un interes, o să ai şi tu partea ta. Un procent mic, dar ţi-ajunge. Vilă, maşină – ştii tu bine de care – şi cîte, cîte altele. Dar, iubiţelule, pentru asta trebuie să ne dai clişeele. înţelegi? Cît despre noi, vezi bine că nici măcar nu ne ferim de nimeni.

Nu înţelegeam nimic şi, la drept vorbind, nici măcar un răspuns nu eram în stare să formulez.

— Aseară ai scăpat. Te-am lăsat să meditezi. Nu uita însă că răbdarea are margini. Fii înţelegător. Dă-ne clişeele. Răducule, iubire, ţie nu-ţi este milă de tine?

— Mi-este, sigur că-mi este.

Şi cum nu aveam ceva mai bun de făcut, zîmbii singur după un asemenea răspuns extraordinar.

— Atunci? Vrei să ne întoarcem? Vrei să-ţi povestesc nişte chestii din alea care se petreceau în istoria evului mediu? Tu, la liceu, că îl ai, nu le-ai reţinut? Vrei demonstraţii? Nu o forţa pe Iuliana ca în loc de sărut…

A dracului femeie! În fond ce vrea de la mine? Clişeele? În nici un caz nu ea le vrea. Atunci? Fără discuţie că reprezintă un pion în mîna

altora. În mîna cui?

— Răducule, uită tot ce am discutat şi procedează cum ştii tu mai bine, dar fii cuminte. Altfel, nu tu miliţie, nu tu dispariţie voită, vezi că ai la dispoziţie douăzeci şi patru de de ore. Atît. Clişeele le duci la kilometrul 13. Număr cu ghinion pentru tine, însă număr cîştigător.

— Eu cît am?

— Ai şi devenit înţelept? Nici o grijă. Calculăm atunci. Luigi ştie bine matematică, fii convins că nu te va înşela.

— Cine şi cum îmi garantează că apoi voi rămîne în viaţă?

— Cum cine îţi garantează?

— Acum este simplu. Am clişeele, aşa că nu aveţi nici un interes.

— Nici după. Cine crezi că o să plaseze marfa? Noi? Nu, omule, noi plecăm. Tu rămîi aici, pînă ce aranjăm totul. Ai răbdare. Vei primi toate instrucţiunile. Uf, dar este tîrziu. Trebuie să mă culc, mai discutam mîine. Ei bine, vei aduce clişeele pentru că altfel, iubire, ştii ce înseamnă. Pa, iubitule. Dacă mă visezi să ştii că în curînd va deveni realitate. Rămîi zece minute aici, obligatoriu, apoi te duci la odihnă.

Partenera mea, Iuliana, demonul ăsta de frumuseţe şi feminitate, de răutate, sînge rece, oficiase finalul. Situaţia era încurcată. Intrasem în horă, înregistrasem cîteva eşecuri şi acum colac peste pupăză. Tentativa era prea mare ca să mă plîng miliţiei. Au ştiut ei pe cine contează. În plus asta şi căutam. „De, Răducule, de, cum îţi va fi norocul. Dai clişeele, scapi, nu! Clişee, clişee. Ce fel de clişee?… Dar în fond, pînă la soroc, mai sînt douăzeci şi patru de ore. Timp suficient să inventez ceva. Altfel, dacă nu voi reuşi, cine ştie cum va arăta întîlnirea cu simpaticul unchi vitreg colonelul pensionar Onoriu, acolo unde se spune că nu prea există întristare.”

Capitalul V

Nu, nu soneria telefonului m-a sculat. De data aceasta aveam vizitatori şi blestemam faptul că unii umblă cu noaptea în cap, dar era arhitectul Spiru.

— Ai început rocada lucrurilor? Frumos ai aranjat totul, cred că ai început că te ţii de glume. Ce-i cu tine?

Avea haz. Umorul de azi bineînţeles că era negru. Dar zău că avea dreptate. în cameră totul era răvăşit însă în aşa fel că nu te impresiona rău.

— În fond – continuă Spiru – gusturile nu se discută decît serios. Hai să găsim un locşor mai ca lumea şi să te pun în temă.

Locşorul l-am stabilit, pe studio, şi, în lipsă de alt surogat, destupasem o sticlă de bitter, scăpată prin nu ştiu ce miracol de la prăpăd.

— Şi acum ascultă, bătrîne, despre ce-i vorba. Totul este aşa cum ai relatat. Vreau în schimb să-ţi dau unele amănunte.

— Ascult, cum să nu.

— Ce ai, omule, ai căzut pradă gîndurilor? Eşti îndrăgostit?

— Cam aşa, dar mai bine hai să discutăm despre zeul Hermes-Mercur întrucît unele amănunte îmi scapă şi ţin să-mi cristalizez gîndurile, acum vagi.

Ca de obicei m-a privit pe sub ochi, ca să-mi răspundă:

— Bine, dragă. Ascultă. La greci era numit Hermes, fiul lui Zeus şi al Pleiadei Maia. S-a născut într-o peşteră pe muntele Cyllene, din Arcadia. Abia născut, copilul ieşit din scutece a fugit în Thessalia, de unde a furat cirezile pe care le păştea acolo fratele său, Apollo. După ce a ascuns animalele, Hermes s-a întors în peştera în care s-a născut, găsind o broască ţestoasă, din carapacea căreia a meşterit o liră. Apollo găsindu-i urma, în căutarea turmei furate, auzind sunetul minunat al lirei, s-a învoit să-i lase vitele în schimbul noului instrument, primind şi un faimos caduceu, care alături de pălăria cu boruri largi şi sandalele de aur înaripate, constituie atributele zeului. Fiind unul din cei mai vechi zei ai Greciei, la început el a fost zeul protector, apoi solul zeilor şi însoţitorul sufletelor celor morţi în împărăţia subpământeană a lui Hades. Protector al călătorilor, devine zeul comerţului, prin urmare al iscusinţei, al înşelăciunii, al hoţiei, dar şi protectorul tineretului, zeul gimnaştilor, al ştiinţei şi magiei, astrologiei-ghicitului în stele. în mitologia romană zeul mesager poartă numele de Mercur.

Deci Hermes-Mercur, frumosul fiu al lui Zeus şi al Maiei, şiret, îndemînatec şi iute ca gîndul, care încă din fragedă copilărie vădise

atîta vicleşug şi dibăcie, mai era şi întruchiparea puterii tinereşti. Pretutindeni în palestre, stadioane se înălţau statui ale sale. E zeul atleţilor tineri, care îl invocă la alergări, dar şi zeu al factorilor poştali. Eşti mulţumit, mai doreşti alte amănunte?

— Nu. Cred că m-ai instruit suficient.

— Ascultă amice, dar harababura asta de aici nu te deranjează? Ce dracu ai de gînd?

— Lasă asta. Am destule probleme acum. Aşa că la treabă, Spirule.

A priceput finalul şi m-a lăsat curînd singur. Vrînd, nevrînd puţină ordine se impunea. Şi aranjînd ce se mai putea aranja, gîndeam că de fapt lucrurile astea sînt mult mai complicate decît le credeam Trecînd peste povestea zeului Mercur, care pentru moment nu-mi clarifica nici măcar cît de puţine lucruri, înţelegeam că cei în cauză caută nişte clişee care au fost ascunse undeva. Le-a ascuns răposatul pentru sine? Le-a ascuns pentru altcineva? Greu de crezut şi totuşi nici această variantă nu era exclusă. Şi dacă toate sînt aşa sau nu, de unde au aflat Luigi, Iuliana şi acoliţii de această poveste? În fond de ce l-au omorît pe Onoriu? Şi mai este ceva, de care nu sînt sigur: a fost omorît de Luigi, Iuliana sau de alţii? În ultimul caz, lanţul este mai mare. Şi dacă au ştiut de mult timp că Onoriu deţine clişeele, de ce nu l-au omorît pînă acum? Intrau în posesia lor şi totul era simplu. Sau nu Onoriu este cel care le deţinea, dar cunoştea totul? Şi printr-o întîmplare, acest lucru l-au mai cunoscut şi alţii, astfel că sfîrşitul a fost normal. Oare ştiau ce căutau şi unde anume, ce reprezintă clişeele? Categoric, altfel nu răsturnau casa răposatului, apoi a subsemnatului, iar ameninţarea era de mult înfăptuită la adresa celui care povesteşte acum. Şi cîte alte întrebări nu-mi treceau prin minte, deşi răspunsurile nu se grăbeau să vină, iar eu căutam între timp să fac ordine în apartament. Şi mai era ceva care îmi producea din cînd în cînd fiori. Se apropia ora fatală. Trebuia să scot clişeele, să le predau. Clişeele? Telefonul mi-a oferit din nou şansa de a mă scoate din încurcătură şi de felul cum am acţionat m-am convins peste timp, cînd totul se terminase. Pînă atunci însă trebuia să pun ordine în toate şi mai ales să-mi recapăt sîngele rece, care, de ce să nu fiu sincer, mă părăsise puţin.

Capitolul VI

Raportul întocmit de echipa miliţiei nu era voluminos dar aducea suficiente elemente ca să asigure calea de urmat pentru a descoperi, pe de o parte, pe cel sau pe cei care l-au ucis pe Virgil Onoriu, pe de altă parte, legătura dintre aceştia şi activitatea turistului Arudt Luigi, care pînă acum nu furnizase destule capete de acuzare.

Deoarece răposatul colonel în rezervă Virgil Onoriu nu avea moştenitori, procurorul aprobase ca acesta să fie ars la crematoriu după ce bineînţeles medicul legist va prezenta concluziile asupra morţii, în urma autopsiei. După o minuţioasă cercetare, apartamentul acestuia a fost sigilat.

Identificarea nu adusese elemente noi. Victima, colonelul pensionar Virgil Onoriu, în vîrstă de 76 ani, era născut la Bucureşti şi după ce absolvise liceul militar de la Mînăstirea Dealu, din Tîrgovişte, urmase şcoala superioară de război, devenind un ofiţer de intendenţă bine pregătit şi onest, fapt care îl făcea temut la controalele ce le efectua în brigăzi la unităţile militare, nu atît pentru că depista neregulile, ci mai ales pentru că nu se preta la ceea ce pe vremuri era la modă: mita.

Din documentarea făcută, ofiţerii de miliţie au relatat un caz tipic petrecut cu un fost comandant al regimentului de cavalerie din oraşul unde intendentul urmase liceul militar. Fiind verificat în gestiunea unităţii, comandantul nu a putut justifica un milion de lei, sumă destul de însemnată înaintea ultimului război mondial, cînd devalorizarea nu începuse încă. Deşi se făcuseră multe presiuni, ofiţerul intendent, pe atunci maiorul Virgil Onoriu, nu s-a pretat la muşamalizarea fraudei, astfel că singura şansă a fostului comandant al Şcolii de cavalerie, regiment de elită atunci, a fost să-şi zboare creierii, eveniment pe care ziarele vremii din provincie, şi nu numai ele, l-au comentat mult timp. În linii mari, la aceasta se rezuma activitatea militară a fostului pensionar Onoriu. Fusese căsătorit cu o profesoară de franceză care avusese ceva avere, dealtfel cerinţă obligatorie la căsătoriile ofiţerilor din vechiul regim, căsătorie despre care nu se cunoaşte acum altceva decît că a decurs normal, fără întîmplări deosebite. Nu au avut copii, iar soţia a murit în 1948, pensionară fiind, cu un diagnostic precis: infarct. În timpul războiului, colonelul Onoriu nu a luptat pe front şi fiind aproape de pensionare, a preferat să activeze în continuare în ţară, verificînd gestiunea la diferite unităţi militare. În 1946 s-a pensionat.

De la moartea soţiei a trăit retras, în apartamentul său era vizitat rar, şi nu de aceiaşi oameni, astfel că obiceiurile şi preocupările din viaţa sa de pensionar nu puteau fi bine cunoscute. Un singur lucru deosebit

s-a remarcat în existenţa colonelului pensionar şi anume, că după ce a rămas singur, a început să fie preocupat de strîngerea de vechituri şi lucruri din „alea”, cum a declarat singura femeie care îi intra în casă, la o săptămînă, pentru curăţenie şi menaj, o bătrînică din acelaşi bloc, care nu cunoştea alte amănunte. Ce înţelegea prin lucruri din „alea”, nu a fost greu de stabilit: tapiserii, mobilier. Se adăuga pasiunea pentru aranjatul florilor. De unde le aducea? Cum s-a ivit această pasiune? Lucrurile nu erau lămurite, pentru că alte relaţii mai precise în legătură cu victima, în afara celor relatate pînă acum, nu s-au putut obţine. Mai era totuşi ceva. În tinereţe frecventase cenaclul de literatură al editurii „Boema”. Cu ce scop? Nu au fost identificate lucrări publicate, nici chiar sub pseudonim. Iar ca rude avea un singur nepot, căpitan de intendenţă, care activa la Cluj şi căruia bătrînul intenţiona să-i lase întreaga avere – aşa cum a rezultat din unele mărturii.

Moartea survenise în jurul orei 19,30 şi s-a datorat rănirii cordului cu un instrument de metal – un cuţit de vînătoare – în timpul somnului. Moartea a fost instantanee, nu s-au identificat urme de violenţă. Mai este şi altceva. Victima a fost injectată cu mialgin, medicament administrat în special bolnavilor de colici abdominali, hepatice şi renale, dar care nu se livrează decît cu reţetă de timbru sec, fiind de fapt un stupefiant, care luat în doze repetate dă ca fenomen secundar o stare de eufomanie. Prin urmare lucrurile se complică. Mobilul crimei nu a fost jaful, dovadă că în urma dezordinii produsă de criminali, căutînd ceea ce îi interesa, aşa cum rezultă din declaraţia menajerei, se pare că nu a dispărut nimic.

Raportul conţine apoi şi alte date, să le numim tehnice, dintre care şi aceea că Arudt Luigi împreună cu o frumoasă doamnă au fost văzuţi intrînd la orele 19,15 în bloc de unde au ieşit la orele 20,30. Cît despre vizita următoare, a lui Răducu Onoriu, raportul nu preciza nimic. Dar între timp, Arudt, instalat la hotelul Continental, aştepta. Colonelul începea voiajul cel mare şi problemele deosebite de abia acum îşi cereau rezolvarea.

Capitolul VII

Strada Domnească, botezată astfel recent, înainte fiind numită Triumfului, nu se deosebea de alte colţişoare clădite cu grijă într-un anumit deceniu, unde vilele căutau să fie cît mai retrase, umbrite de vegetaţie, fiecare în parte dorind să păstreze tihna şi secretul interiorului. Poate acest mister a rămas şi azi peste casa familiei Andrei Mavrea. Aici pregătirile erau în toi nu pentru a serba cine ştie ce onomastică sau zi festivă: fiul împreună cu soţia lui erau aşteptaţi să vină de la Paris. Revederea aici, după mai bine de douăzeci şi nouă de ani, se cerea pregătită.

— Andrei, dacă vin cu maşina, unde o ţinem?

— În curte dragă, răspunse bătrînul tacticos. Avem voie să-i găzduim, este fiul nostru şi legea ne dă acest drept. În privinţa asta nu o să ne zică nimeni nimic, deşi cunoşti cum este lumea. Dar toţi ştiu că este plecat de mult… Că am fost şi noi pe la el.

— Măcar bine că am văzut şi noi Parisul. Dacă apucam să mergem şi la Neapole…

Şi cucoana Angela oftă, apoi deveni tăcută şi visătoare, lăsînd vizibil impresia că dacă vizita celebra localitate, lucrurile şi viaţa sa ar fi luat o altă întorsătură.

— Mai bine pune masa. Este aproape ora două şi vin copiii de la spital.

În afara bătrînilor, cu familia Mavrea locuia şi fiica lor, Emilia, medic radiolog, căsătorită cu Corneliu Comşa, medic primar internist la singurul spital din localitate. Deşi se apropiau de patruzeci de ani, nu aveau copii. Era şi motivul pentru care adesea bătrînul Mavrea, fost institutor şi inspector şcolar, îşi bombănea fiica.

— Draga mea, copiii aduc temelia căsniciei. Fără ei viaţa nu are rost. Nu vezi, eu am pentru ce trăi. Dar voi?

— Lasă, tată, o să ne hotărîm noi. Deocamdată lucrez cam mult cu radiaţii.

— Poveşti. Altădată era mai greu şi totuşi nu era familie fără trei – patru copii. Moda asta la intelectuali. Auzi, radiaţii. Dar la voi nu există protecţie, nu există siguranţă?

— Există, fii liniştit. O să avem în curînd şi noi urmaşi.

— Trebuie, draga mea. Cui o să lăsăm toate astea? Celor de la Paris?

Şi bătrînul singur încheia discuţia, ca să plece în grădină şi să deretice migălos, obicei zilnic, la cei trei meri şi două coarde de vie formate în boltă. Dar mai erau şi trandafirii, din care doi de culoare neagră, trimişi de fiul său de la Paris. Fiul său… Gîndurile i se îndreptau zilnic spre el şi îl încolţeau pe bătrîn. Pentru părinţi, cînd se

gîndesc la copii, timpul nu zboară. Rămîne pe loc. Nu poate fi altfel. Deşi îşi văd copiii mari, maturi, părinţi la rîndul lor, nu pot să-i privească decît ca atunci, în anii copilăriei. De pildă Marius acum apropie cincizeci de ani. L-a văzut acum trei ani în metropola franceză. Aşezat, la locul lui, cu casă şi soţie, şi totuşi pentru bătrîn timpul se oprise cu ani în urmă, cînd Marius era în clasa a şasea de liceu. Atunci era Marius copilul său cel drag. Era… Îl privea zilnic din balconul de la etajul casei cînd pleca în după amiezile fierbinţi la ştrand. Cum revenea după cîteva ore şi începea să citească. Apoi, să meşterească la felurite mecanisme, să construiască dăltuind în lemn vapoare pe care le urmărea în albia de zinc cum plutesc. Cunoştea din cărţi coloniile, fluviile Americii, întinsul savanei, iubea călăreţul singuratec al preeriei sau pe săracii căutători de aur, povestea cu haz despre naufragiaţii scăpaţi de la moarte pe o insulă pustie din îndepărtata Micronezie şi pămîntul devenise de la Oceanul Arctic la Polul Sud de cuprins în palme. Se născuse cu părul ca aurul, dar treptat începuse să se închidă la culoare, devenind castaniu. Îi ieşise primele coşuri pe faţă, se formase un adevărat bărbat şi toate astea le-a urmărit pînă într-o zi, cînd… De atunci mult timp nu a aflat nimic de Marius. L-a căutat peste tot, dar de nicăieri nu a primit un răspuns sigur. Războiul de-abia se terminase. Miliţia încă nu luase fiinţă, iar vechea poliţie nu putea rezolva nimic. Nu şi-a putut închipui că Marius trecuse frontiera şi că reîntoarcerea în ţara sa devenea un vis îndepărtat. Tîrziu peste ani, a primit întîia veste. Nu mai credea că Marius este viu. A cuprins plicul cu mîinile uscate şi împreună cu Angela au privit muţi, cu lacrimi în ochi, trecutul. Îl revedea pe Marius cu geanta în mînă plecînd la şcoală, revenind, învăţînd. Oare ce-l determinase să plece? Să fugă hoţeşte de acasă, să lase totul? Să uite lecţiile de istorie, meleagurile natale, mormintele străbunilor… Oare dorul de aventură să fi fost mai puternic decît jalea lăsată aici? Şi pe maică-sa… Oare cu ce au greşit în educaţia lui Marius? I-a scris, dar pe atunci corespondenţa mergea greu, războiul nu închisese rănile, veştile întîrziau uneori luni de zile şi erau lapidare.

La ce-i mai foloseau toate, dacă Marius, fiul său, nu mai era acasă?

Se gîndea continuu la el. Ce face? Cum se descurcă între străini? De nu s-ar apuca să facă cine ştie ce lucruri murdare. Cu nesiguranţa aceasta a stat ani de zile. Apoi, în sfîrşit, l-a putut vizita la Paris. A stat trei săptămîni. Se gîndea la Emilia, rămasă acasă, era frămîntat de tabieturile lui şi mai ales dorul nu i-a dat pace. A trebuit să-şi ia rămas bun de la Marius, să-l roage, dacă este posibil, să se repeadă el în ţară, pentru că bătrîneţea nu-i va mai permite lui un alt voiaj.

Într-o zi ploioasă, cînd timpul l-a oprit în casă şi cînd Marius şi soţia sa. Marie, erau plecaţi la slujbă, căutînd prin bibliotecă o carte, ca să citească, a dat peste un caiet de însemnări ale fiului său. Convins că

nu greşeşte cu nimic, bătrînul Mavrea le-a răsfoit, cu respiraţia întretăiată, apoi le-a reluat de la capăt în tăcere şi linişte, fiind adevăruri trăite de copilul său. Jurnalul nu purta nici o dată. Paginile erau scrise mărunt, cu cei un negru, citeţ, şi depanau realităţi pe care tatăl nu le cunoscuse.

„Nu a fost greu să trec frontiera. Cu un alt prieten, care m-a îndemnat să plec, ne-am ascuns într-un vagon de marfă. Sîrbii nu ne-au primit bine. Era şi normal. Eram murdari, nemîncaţi, aşa că singura şansă era să plecăm mai departe. În Italia. Dar cum? Nu ştiu nici azi cum de s-a putut încumeta un şofer să ne urce în camion. Italia nu pretindea acte. Eram minori, nişte copii care prinşi de vraja aventurii, de dorul călătoriilor prin arhipelaguri şi jungle, nimerisem cum este mai rău. Dar nu ne descurajasem. A trebuit să facem orice. Ne îmbătăm de vise, dar cînd venea noaptea ne temeam. Zilnic luam totul de la capăt. Cutreieram pieţele Romei şi, în Campo dei Fiori, faptul că Giordano Bruno fusese ars acolo de Inchiziţie parcă avea legătură cu însăşi soarta noastră.

Uneori priveam în Piaţa Spaniei la tablourile expuse, viitoare opere nemuritoare, atunci fără cumpărători, sau ne duceam la palatul De Propaganda Fide, unde mulţi cărturari ardeleni şi-au desăvîrşit învăţătura, şi acolo regăseam cele povestite de tata şi pe el. Dar Roma cu a sa renumită Piaţă a Veneţiei nu era un loc care să ne ofere ceva. A trebuit să plecăm în căutare de lucru, să bătătorim drumuri umblate de strămoşi şi să ne cuprindă uneori nostalgia depărtării şi singurătăţii. Vindeam ziare la Pompei, la picioarele Vezuviului, apoi cînd nu mai aveam nici un rost, cutreieram Veneţia, Florenţa, Messina. Nu întotdeauna cîştigam hrana zilnică. Eram alungaţi, înjosiţi, dar ceea ce era de suportat mai greu era că aventura noastră mult visată începea să fie plătită destul de scump. Cu toate astea, cel care insista să rămînem cu orice preţ era prietenul meu, Caton, de care nu mă puteam despărţi atunci. Am încercat să intrăm la şcoală, însă nu ne-au primit. Nu aveam actele în regulă. Şi ca un făcut, aflăm că se caută mînă de lucru în Elveţia şi Franţa. Ne-am găsit locuri de muncă la o exploatare silvică şi ca să fim primiţi, am fost testaţi. Examen în toată regula, dar nu cum eram obişnuiţi. Aproape nu ne-a întrebat deloc despre materiile studiate pînă atunci, dintre care, să fiu drept, nu puteam răspunde decît la matematică, fizică, chimie.

Dar totul a ieşit bine pînă la urmă şi ceea ce nu mai speram să se întîmple vreodată s-a realizat. Amîndoi am fost primiţi. Au urmat luni grele, materii predate rapid, practică, lucru ca un adevărat muncitor forestier, şi, pe deasupra, şi însuşirea cît mai rapid şi corect a limbii. Programul destul de încărcat şi sever l-a făcut pe Caton să părăsească şcoala. La început am vrut să fiu solidar, să-l însoţesc, dar tot el a fost acela care m-a oprit. Avea angajament pe placul lui la o firmă din

Germania Federală sau din Spania. Atunci nu am dat nici o importanţă faptului. Am crezut pur şi simplu explicaţia sa. Şi lunile, apoi anii trecînd au şters treptat amintirile care la început credeam că vor rămîne întipărite pe veci. Soarta mea, viaţa mea urma acuma alt drum. Multă vreme nu am primit nici o veste de la el. După cîţiva ani, cărţile poştale ilustrate, din diferite colţuri ale lumii, dar fără nici un amănunt sau adresă. Salutări. Atît. Am fost surprins la început de faptul că îmi ştia noua adresă, însă problema a rămas numai un semn de întrebare. Terminasem şcoala, aveam o diplomă ce echivala cu bacalaureatul, un serviciu nu tocmai uşor, dar relativ bine remunerat, şi perspectiva să urmez cursurile unei facultăţi tehnice, de ingineri silvici. Au urmat lucruri obişnuite. Zile de muncă intensă, examene, şi într-o zi finalul. În acest timp am cunoscut-o pe Marie, o franţuzoaică din cartierul Saint-Severin, aproape de catedrala Notre-Dame, pe malul stîng al Senei, un colţişor între bulevardul Saint-Michel şi strada Saint-Jacques, acolo vinde legenda spune că a îngenuncheat Dante sosit din natala Florenţa."

Bătrînul Mavrea se opri cu foarfeca în mînă, după ce curăţase un trandafir. Trecuse douăzeci şi nouă de ani de atunci, timp în care nu-şi văzuse copilul, dar sperînd totuşi în clipa revederii. Îşi aminti iarăşi de scrisul citeţ al însemnărilor lui Marius.

„Astăzi cu siguranţă pot scrie că Marie merită toată dragostea. Pentru mine a fost salvarea, unica speranţă. Simt nevoia să o apropii tot mai mult. Sper că intenţia mea se va realiza. Acum cîteva zile am vizitat castelul Chenonceaux, supranumit castelul dragostei, al plăcerii, petrecerilor, odihnei, sărbătorilor intime. O capodoperă a Renaşterii franceze, care a rămas şi azi un colţ de recreere şi linişte, îmbiind la dragoste şi poezie. Am fost acolo cu Marie într-o amiază de duminică. Cu o seară înainte am dormit la camping. Şi am văzut acolo picturi reprezentînd-o pe Diana şi am recitit memoriile lui Brantâme, şi ca niciodată i-am dat dreptate, fiindcă e păcat că pămîntul acoperă acest atît de frumos corp, al Dianei. Priveam în jur în camera locuită cîndva de Diana, şi împreună cu Marie am trecut în sufrageria cu pardoseală din majolică de Florenţa, ca apoi să mergem în grădina castelului plină de statui, de nimfe sau de naiade, care prin cornuri de abundenţă turnau aievea cascade spumoase de băuturi răcoritoare şi parfumate. Am luat în mînă programul-ghid. Luminile s-au stins, zvonul de glasuri se pierdea în negură, dar dorinţa mea, alături de Marie, părea să le fi reînviat. Liniştea din jur ne-a adus însă la realitate. Linişte, neînchipuit de multă linişte. închizînd ochii, imagini asemănătoare din ţara mea au început a mă năvăli… Castelul Huniazilor, pe care l-am vizitat de cîteva ori cu tata, Voroneţul, unde am ajuns seara, cînd tata m-a cuprins în braţe să mă încălzească, de frică să nu răcesc… Dar Marie parcă ghicind totul m-a trezit uşor din

visare…”

Bătrînul Mavrea avea ochii plini de lacrimi.

„Cu ce am greşit… Cu ce?…”

Poarta casei scîrţîi. Era Emilia, care se întorcea acasă nerăbdătoare să-şi vadă fratele.

Capitolul VIII

Albul, imaculatul alb trezea în după-amiaza unei obişnuite zile de primăvară trăiri adolescentine cu iradieri de vis. Se scuturase floarea de cireş acolo în grădina lăsată în paragină, crengile rămînînd aplecate şi rănite, uitate de tot, sprijinind zidul ros de ani şi nepăsare al unei clădiri ce fusese altădată o casă boierească. Arhitectul – astăzi necunoscut – căutase anume şi undeva reuşise să aducă în cărămidă şi ciment sfidarea unor canoane şi reguli obişnuite. Oare „castelanii" de odinioară odihnesc în sălaşuri apuse sau cutreieră prezenţi, fantome nebăgate de nimeni în seamă, în simetrii şi calcule de nimeni ştiute?

O singură boare de vînt şi perdeaua fină s-a unduit în falduri, mîngîind faţa doctorului Comşa, care, în cabinetul de la etajul doi, contempla zilnic panorama clădirii vecine. A tresărit fără voie, imperceptibil, a închis ochii pentru o clipă, dar gîndurile au continuat să umble în tăceri întunecate. Se revedea şi revedea casa de peste drum, aşa cum era odinioară, grădina plină de esenţe rare şi pomii aplecaţi sub încovoierea roadelor.

Trebuie să fie mulţumit şi totul părea că aşa este, ca stăpîn al unei vile elegante şi liniştite. Rîvnise însă tot timpul la mai mult. Căuta fastul, echipaje de faimă, visa deseori să fie în centrul atenţiei la serbările nesfîrşite, sub candelabre, cînd pardoselele lucesc sub paşii perechilor îmbrăţişate şi aruncă în cristaluri sclipiri de perle şi pietre preţioase. Şi curînd ajunsese să nu mai deosebească visurile de realităţi, visuri alimentate continuu la flacăra ambiţiei. Căutările continui deveniseră de mult trăiri fireşti din umbre şterse ale unei fantezii hrănite de la început cu tot ce este străin şi ireal.

Cînd a cunoscut-o pe Emilia era student. Locuia la o mansardă curată într-un imobil central al capitalei. Oraşul nu-l vedea decît atunci cînd drumurile erau bătătorite spre facultate sau trebuinţe. A inventat atunci în pauză, în cămăruţa sa, jocul închipuirii şi privirii peste ziduri şi zile. Mai tîrziu au urmat ambiţiile, socotite fireşti, şi apoi altele, pe care le considera, mai ales acum, ca un aliment mult mai necesar decît aerul şi mult mai real decît soarele. Au început peregrinările în vise create absurd, în tot felul de închipuiri… Aparent totul a decurs normal. Aparent. Fiindcă în loc să se căsătorească cu Emilia, pe care după cum îşi aminteau colegii o iubea, s-a apropiat de o altă femeie. O văduvă, prin divorţ, mai mare cu cincisprezece ani ca el, proprietara unui imobil bine garnisit şi frumos conservat, unde avea şi un cabinet de cosmetică. Cosmeticiană, femeie nostimă, isteaţă, nu a dat în viaţă niciodată greş. Şi divorţul fusese studiat. Se numea Lu şi Corneliu Comşa nu a ezitat să o reboteze la fel: Lu. Nu s-a întrebat niciodată de

unde-i vine numele, de ce-i aşa de scurt, cum nu s-a întrebat nici de altele, a preferat să meargă pe urme bătătorite de alţii, dar necunoscute de el. Un fel de basm, cu omul cel rău, care stăpînind aur jură să cucerească totul. Şi acceptînd ceea ce, de fapt, rîvnise, a început să se considere stăpîn, să privească lumea altfel, lumea care îl hrănea spiritual, care făcea totul pentru ca lucrurile să se schimbe în bine. Dispreţuia toţi colegii cu aerul sigur al omului avut prin banii puşi la dispoziţie de Lu, cu averea şi fastul cîştigate nedemn, fără justificări sau mustrări de conştiinţă. Îndepărta sigur şi cu încăpăţînare orice încercare a cuiva care ar fi dorit să-l schimbe şi evita cu aceeaşi siguranţă şi perseverenţă orice discuţie despre om şi suferinţa sa. Emilia nu a ştiut multă vreme şi poate nici nu a bănuit vreodată că aroganţa gesturilor lui s-ar datora unui crez fals după care bogăţia nu are un alt temei decît zgomotul aurului. După ea bunăstarea omului nu se datorează averii materiale, ci unei voinţe superioare şi unei înmagazinări de frumuseţi, pe care numai cinstea, şcoala, munca şi echilibrul le aduc.

Nu îndrăgea copiii şi deci nu îi dorea şi prin aceasta ca şi altele se potrivea perfect cu Lu. Prefera anturajul, nu ocolea mesele date de suspuşii societăţii, deşi în discuţiile intime, ulterioare, nu se sfia să arunce anume răutăţi, să-şi dispreţuiască tovarăşii, fie şi de o noapte, dar pe care nu ezita să-i caute apoi, să-i cultive şi să-i folosească pentru servicii mărunte de care era încîntat, izbînzi în fond gratuite, dar atît de fireşti pentru comportarea sa. Pe Lu niciodată nu a încercat să şi-o apropie prea mult, pentru a întemeia un cuplu solid. Încercarea a venit tîrziu, dictată de raţionamente concrete şi nu de ataşamente fireşti. A venit momentul cînd a aflat că Lu are un fost amant în Franţa, un cetăţean străin, care vizita pe atunci, nu prea des, România, ca agent comercial al unor firme cosmetice, Şi student, fiind, în ultimul an, accepta conştient ca în unele nopţi, cînd comis-voiajorul francez era în ţară, să lipsească bucuros de acasă, lăsînd-o pe Lu, tovarăşă fidelă, în infidelitate dictată. Ce spera să obţină Corneliu Comşa atunci cînd, în discuţii aprinse, i-a cerut lui Lu să se căsătorească cu francezul şi apoi să-l înfieze pe el?! Pur şi simplu ca prin triunghiul perfid al vieţii să ajungă medic într-o metropolă apuseană, cu cabinet utilat după ultima tehnică, unde urma să facă orice, numai bani să cîştige. Aceste gînduri s-ar fi putut materializa dar viaţa încurcă de multe ori tocmai firele care se vor perfecte. Francezului i s-a interzis să mai apară în ţara noastră: în afară de comerţ se mai îndeletnicea şi cu alte treburi deloc nevinovate. Şi, ca în filme, lovitura nu a venit singură. Corneliu Comşa a trebuit să renunţe la Lu. Un cancer dezlănţuit brutal a acaparat-o şi tratamentul-chin a necesitat cheltuieli, închiderea cabinetului de cosmetică, fapte care pe Comşa l-au afectat în felul său. A trebuit să renunţe imediat şi

definitiv la Lu, de care întîmplător a mai auzit peste ani că mai trăieşte, dar că arată îngrozitor, bătrînă şi poate săracă complet. Totul l-a lăsat indiferent, cum indiferent l-au lăsat numeroasele scrisori de dragoste şi ajutoarele băneşti trimise de Lu. Apoi, Comşa a reînnoit idila cu Emilia, care absolvind facultatea cu o medie mai bună, avea şansa să ocupe un post într-un oraş mare. Deci căsătoria trebuia urgentată, mai ales că Emilia avea şi o situaţie materială destul de bună în acel timp şi un frate despre care el ştia că este plecat să studieze în Franţa. Calculase totul şi naivitatea manifestată în faţa Emiliei a fost luată drept naivitatea îndrăgostitului, a primilor paşi în viaţa de familie. Şi deşi totul decurgea normal, iar Emilia nu se putea plînge că nu este menajată, ea îşi dorea uneori ca dragostea lor să devină mai puternică, ca legămîntul căsătoriei să fie în fapt mult mai puternic decît canoanele legii. Dorea să aibă un copil, dar soţul său se opunea cu înverşunare. Şi anii au trecut, fiind convinsă că numai aşa Corneliu Comşa o va iubi deplin, că nu va exista nici o piedică în calea dragostei. Egoismul lor devenise simbol şi credinţă. Discuţii sau certuri nu aveau loc. Au locuit împreună, la început într-un oraş mare, pe atunci capitala regiunii C. Ziua de muncă se împletea cu plimbări în ceasurile înserării, cu spectacole văzute împreună sau cu lecturi la gura sobei, în zilele friguroase. După ce au cumpărat maşină, au colindat sute de kilometri în zilele libere şi de sărbători şi ţara le-a părut mică. Poate atunci au început primele neînţelegeri. La început mute, mai tîrziu completate cu priviri serioase, asprite cu grijă şi cuibărite cu fereală ca să nu alunge totul. Au apărut prietenii casei, colegi de meserie, care seară de seară înecau orele în picături de alcool, tutun şi cărţi. Schimbarea decorului a adus o anume linişte, astfel că deşi nimic nu mai era ca la început, mariajul decurgea în aparenţă normal. Însă în clipa în care Emilia a anunţat că a rămas însărcinată şi că va naşte un copil, s-a dezlănţuit un adevărat iad. Insulte, ameninţări, din partea lui, rugăminţi, din partea ei, Corneliu fiind însă neînduplecat. Zile după zile scenele se repetau. Şi „argumentul” suprem a trebuit să vină. Pentru prima dată Emilia a fost lovită, brutalizată şi sarcina, fără voia ei, pierdută. A suferit mult, a plîns, a răbdat, a sperat. Apoi Emilia şi-a ales un fel al ei ca timpul să devină singurul aliat. A început să se apropie de literatură, să citească mult, să ocolească astfel orele de noapte, şi a făcut-o mult mai uşor decît a crezut, prezenţa sa fiind şi aşa simbolică. Nu a fost scutită în acest timp de unele tentaţii. Un farmacist din acelaşi cerc, german după tată, pe nume Kurt, dedat cărţilor de joc şi chefului, dar mai rezistent ca ceilalţi, a încercat seri la rînd să şi-o apropie, pe cînd Corneliu prins în jocul de cărţi, într-o cameră vecină, cîştiga. Kurt aranjase cîştigul, convins de succes, dar Emilia refuzase totul. Aventura nu era în natura ei, golul, odată produs, ar fi fost ireparabil.

Totul ar fi însemnat o alunecare pe un făgaş înspre adevărata prăpastie, fără ieşire. Emilia nu putea căuta decît marea dragoste, iubirea pe care Corneliu nu i-a dat-o şi pe care viitorul nu i-o mai putea oferi. Trebuia, va face totul, chiar suferind îngrozitor, ca să fie alături de Corneliu, să-şi menţină căminul şi să lupte pentru a avea un copil. Să lupte. Cîtă speranţă şi-a pus la început în toate. A dăruit toată dragostea, s-a dăruit pe sine, şi nu a reuşit mai nimic. Nu au lipsit în acest timp nici obişnuitele înşelări, cînd Corneliu lipsea seri întregi de acasă, pretinzînd la început gărzi prelungite la spital, iar mai tîrziu pur şi simplu refuzînd de a da explicaţii. Se obişnuise aşa, la un moment dat căuta chiar despărţirea. În acest timp, a venit aprobarea pentru transferul în oraşul unde Emilia s-a născut, unde-şi avea părinţii. Vrînd, nevrînd lucrurile au intrat în normal, certurile şi insultele au dispărut, lăsînd loc vidului, neînţelegerii – nu explicite, ci simţite. Treptat, Corneliu a devenit un om legat de casă, a început să caute apropierea Emiliei, să se intereseze de toate. Plecarea socrilor la Paris l-a entuziasmat. Repeta des, ca un laitmotiv, că de fapt trebuie şi ei să plece în Franţa, că nu le-ar strica dacă fratele Emiliei i-ar chema cu o bursă pentru perfecţionare. Ulterior au intervenit şi alte argumente. Corneliu a început să adune icoane pictate pe sticlă, ceramică veche, monede antice, chiar unele serii filatelice mult căutate, cărţi rare şi ediţii bibliofile, investind tot mai mulţi bani şi susţinînd că trebuie să-i mulţumească într-un fel pe cei de la Paris, pe fratele Emiliei, pe care dealtfel nu-l văzuse niciodată şi de la care nu primise nici un lucru de o valoare substanţială încît să se simtă îndatorat, şi pe soţia lui.

Venirea în ţară a lui Marius fiind acum un fapt real, aşteptarea deveni plină de speranţe şi omul, după perdea, continua să privească afară, urmărindu-şi propriile himere.

Capitolul IX

M-am trezit liniştit după un vis ce m-a purtat în depărtări de basm. Circulam cu un Land-Rover pe un teren înnegrit în urma incendierii ierburilor. Pe alocuri arborii căzuţi mai ardeau mocnit. Vulturii în picaj se apropiau de un taur gnu, cinci hiene alergau înhăţînd coada antilopei, apoi muşcînd flancurile şi picioarele victimei, antilopa este doborîtă la pămînt. Şi atunci cineva din vîrful dealului Rocks, rotind privirea peste terenul de vînătoare al planului hienelor sau poate din Lacul Craterului a strigat: „să participăm şi noi la vînătoare, să participăm şi noi la ospăţ. Hai să mergem! Hai să mergem!" Poate s-au mai spus şi alte cuvinte, cu siguranţă s-a mai spus ceva, însă imperativul „hai să mergem!", mi-a hotărît destinul zilei. Mă îmbrăcam cu încetinitorul şi dacă ar fi fost numai atît, puteam fi liniştit. Dar ştiam că peste cîteva ore va urma revederea, acea faimoasă întîlnire cu Iuliana şi Arudt Luigi. Trecuseră multe ore, mai era puţin pînă la termen şi încă nu rezolvasem nimic. Este drept, prietenii mi-au venit în ajutor şi deşi nu le-am dezvăluit totul, mi-au oferit un belşug de sugestii, care însă trebuiau triate de mine, şi ceea ce era mai grav şi îndeosebi urgent rămînea ca sarcină exclusivă. Dar nu ştiu de ce, frica mă părăsise. Este drept că nici curajul nu mă dădea afară din casă. Timpul mă presa grozav şi bine dispus am început să studiez puţin. De fapt studiul îl făcuseră alţii şi al dracului de bine. Mie îmi revenea rolul să răsfoiesc numai prezentările şi să reţin cît mai multe date despre pictura pe sticlă, despre frescele din mînăstiri, despre filatelie, despre bibliofilie, despre numismatică, despre… Enciclopedie să fii, creier electronic, bancă de informaţii şi vă jur pe sfîntul pe care-l ştiu numai eu, că şi aşa se poate rămîne restanţier. Răsfoind, ca un făcut, m-am oprit la ceva de care pînă atunci nu mai auzisem. Tezaurul lui Decebal. Comoara de sub apele Streiului. Şi ca să cunosc totul, am început documentarea. În fond, o legendă pe care nimeni nu a verificat-o pe teren. Povestea a fost consemnată de Dio Cassius, arătîndu-se cum s-au îngropat în apele Streiului uriaşele averi dacice. Decebal, cu captivii săi, abătu rîul Sargetia, săpă albia şi punînd într-însa argint, mult aur şi alte lucruri de preţ, le astupă, aduse din nou rîul în albia lui, ucigînd pe captivi, ca să nu trădeze nimănui nimic. Dar… aşa cum se întîmplă în viaţă, a existat şi aici un Iuda, în persoana lui Bicilis, care aflînd despre aceasta a dat totul pe faţă. Poate totul ar fi rămas în legendă, dacă peste ani, în munţii Orăştiei, nu se găseau cîteva piese de aur, vechi de peste două milenii, monede ce purtau efigia unui rege numit de istorici Koson. Pe o parte era un vultur care stă cu aripile uşor desfăcute şi ţine în gheare o

cunună. Pe revers era un consul mergînd între doi lictori. Emise între anii 40–29 înaintea erei noastre, o monedă cîntăreşte mai bine de doi guldeni ungureşti. Dacă ar fi fost numai povestea aceasta, totul ar fi fost cu siguranţă uitat. Însă au intervenit şi comunicări ale oamenilor de ştiinţă şi chiar… Ei, bine Alexandru Macedonski scria în anul 1892 că „cineva trebuie să găsească comoara lui Decebal, să cumpere cu ea tot pămîntul", fiindcă ultimele concluzii ale istoricilor ar fi că dacii puteau să alcătuiască un stoc pînă la 1.000 de tone.

Dar cine este Koson? Istoria ne spune că este vorba de unul din „regii" din sud-vestul Transilvaniei, care stăpînea o parte din teritoriu, după complotul împotriva lui Burebista, din anul 44 înaintea erei noastre. Numismatul german M. Bahrfeldt a descris 112 monede tip Koson din 150 existente în colecţii europene. Emise acum peste două mii de ani, se găsesc azi la muzeul din Viena, la Cabinetul numismatic din New York, Budapesta şi numai douăzeci şi două în ţara noastră. Şi poate acolo undeva, la confluenţa Mureşului cu Streiul sau pe locul unde se afla capitala dacilor, să fie dat la iveală un nou tezaur, acolo în „ultimul adăpost de munte, după ce ascunse în peşteri… o parte măcar din comorile mult timp adunate, Decebal întinse masa din urmă singurilor săi tovarăşi".

Studiul complet îmi trezea interesul astfel că fără voie trebui să continui lectura. Aceasta mi-a folosit să descopăr că moneda, în general, a apărut în prima jumătate a secolului VII înaintea erei noastre, aproape simultan în două regiuni diferite: Asia Mică şi Grecia Centrală, cunoscute ca vechi centre comerciale. Şi firesc, primele monede erau confecţionate din electrum, un aliaj natural din aur şi argint, sub forma unor pastile rotunde sau ovale, destul de inegale, mai mult sau mai puţin bombate. Pe avers sau pe faţa monedei erau zgîrieturi longitudinale, figuri geometrice neregulate, globule dispuse în diferite feluri, ca pe revers să fie numai semnul caracteristic monedei arhaice; un pătrat, uneori două sau chiar trei alăturate, adîncite. În secolele VI şi V înaintea erei noastre, fiecare oraş grecesc independent avea propria sa monedă, ca, mai tîrziu, romanii să pună bază sistemului monetar în anul 450 înaintea erei noastre, cînd pe un lingou numit atunci *aes libralis,* cîntărind 327 de grame, a fost indicată şi valoarea sa. Submultiplii *assului* se pot distinge cu uşurinţă prin zeităţile ce sînt reprezentate pe avers: capul lui Janus pe as, al lui Jupiter pe semis, al Romei pe triens şi uncie, al lui Hercule pe quadrans şi al lui Mercur pe sextans. Mercur? Iar Mercur. Şi fără voie mi-a revenit în faţă colonelul în rezervă Virgil Onoriu. Îl vedeam de cealaltă parte a uşii, pe cap cu potcap cu camilafcă, barbă şi mustăţi negre, îmbrăcat în anteriu de culoare închisă, iar în dreapta cu băţul de egumen. Chiar aşa, la fel ca Ioan Arhimandritul de Urezi de la mînăstirea Polovraci. Poate acum a ajuns în marea pe care plutesc

corăbiile sau printre colinele unde curg rîuri, rîuri şi caută argint pentru vamă. Ei, drăcie, dar nu de astea am timp eu acum! Trebuie să mă hotărăsc ce voi face şi asta cît mai repede şi cît mai bine. Fiindcă dacă nu reuşesc lucrurile, atunci am toate şansele să-l ajung din urmă pe răposatul bătrîn Onoriu. Şi ca un făcut, deşi aflasem ce clişee voi prezenta, am ales, în cele din urmă, două diapozitive realizate pe negativ Kodak, reprezentînd nu o monedă tip Koson, ci un denar. Este moneda care apare în anul 268 înaintea erei noastre sau poate chiar în anul 137, egală cu zece aşi sau cu 3,9 grame, confecţionată în atelierul monetar instalat pe muntele Capitoliu, în templul zeiţei Juno Moneta, de unde va apare şi numele de „monedă". Denarul ales de mine avea pe avers capul zeiţei Atena cu casca înaripată, iar pe revers, Dioscurii călări: Castor şi Pollux, zeii protectori ai navigaţiei. Bonetele lor conice aveau două stele, simboluri ale divinităţii. Totul era în regulă, mi se părea a fi chiar prea în regulă, aşa că ataşai şi un alt diapozitiv, care mărit reda un text convenţional: C. e un centru care în toate timpurile a fost locuit şi apărat. El domină trecerea directă din Scythia Minor în cîmpia getică de la Apus, prin punctul unde Dunărea, după ce a rătăcit prin bălţile şi gîrlele Ialomiţei şi înainte de a se risipi în bălţile şi gîrlele Brăilei, îşi strînge un moment toate apele la un loc în dreptul gurii Ialomiţei. Acest rol de cap de pod al cetăţii C. dintre Scythia către Dacia este confirmat prin aşezarea militară din faţă, pe malul stîng al Dunării, la gura Ialomiţei, unde pe vremea romană păzea un detaşament de săgetaşi syrieni: numerus Surorum Sagittariorum.

Textul complet era suprapus unor linii neregulate ce uneau ca o hartă denumiri romane de localităţi: Dionysopolis, Callatis, Tropaeum, Axiopolis, Capidava, Histria, Carsium, Ulmetum şi apoi cîteva neclare, ca în partea de sud a clişeului să se mai găsească şi denumirile Troesmis şi Dinogetia.

Înarmat cu clişeele respective, totul mi se părea nemaipomenit de simplu. Clişee îmi cereau, clişee le voi prezenta. Dar dacă în loc de piese rare numismatice caută şi altceva? Asta e. Risc. Că era necesar să pregătesc nişte clişee, asta e limpede, altfel telefonul pe care-l va da Iuliana şi Luigi m-ar găsi nepregătit. Trebuie să le faci jocul. Să prezint clişee, să văd reacţia şi apoi să mă retrag. Simplu de realizat. În plus, am luat o reproducere după o pictură de Andreescu realizată pe un clişeu de aceeaşi dimensiune.

Un stop pus pe roşu în ultima clipă m-a făcut să frînez brusc. De spatele unui autobuz, probabil 110 R, mă despărţeau cîţiva centimetri. Am realizat că meşterii mei îşi făcuseră datoria. Cît despre frînă, deşi Daciile noastre sînt renumite, am preferat drept mulţumire să încrucişez limba prin gură şi apoi să declar satisfăcut: în regulă! Şi cu un O.K. am demarat. Kilometrul 13. Celebrul kilometru 13 se apropia.

Intrasem în pădure şi fără voie gîndurile îmi zburau la cele peste 1.500.000 de specii de organisme vii. Făceam socoteala că nimeni nu ar putea realiza, de pildă, o colecţie destul de completă de coleoptere. Sînt prea multe specii. Peste 100.000. Gîndurile însă s-au oprit aici fiindcă în faţă, într-o poziţie nu prea comodă, se afla un Opel Kadett Rallye 1100 cu număr străin. Curios lucru, gîndeam. De ce nu au venit de la început cu maşina şi au preferat trenul. Au urmărit ceva? De ce atunci au expediat totuşi maşina cu trenul? Între timp aflasem o serie de lucruri, chiar şi faptul că simpaticul domn Luigi avea acum la dispoziţie un mijloc rapid de deplasare, maşina personală primită din străinătate. Totul în regulă. Eram deci aşteptat. Fără grijă, fără nici o precauţie. Mi se părea totul naiv şi copilăresc. Oare aşa procedează toţi gangsterii ca acest musiu Luigi? Chiar aşa de…

— Debarcă clişeele.

Prin geamul lăsat al maşinii, porunca a fost complet înregistrată.

Îl vedeam pe Luigi, sigur, prea sigur de el.

— Şi dacă nu am adus nimic? am tatonat eu terenul.

— Atunci, iubitule, te achit. Chiar eu. Aici.

Ameninţarea lui aici, la mine acasă, mă lăsa rece. Nu putea face nimic. Dar în măsura în care nu le făceam jocul, nu mă purtam fricos, eram convins că nu voi afla nimic. Aşa că…

— Clişeele!?

— Da. Ia-le. Faceţi ce vreţi. Acum vreau răsplata.

— Uşurel, puişor, uşurel. Le verificăm şi dacă nu ne-ai tras pe sfoară, atunci îţi primeşti porţia. Iuliana va fi a ta.

— Vreau mărunţiş, nu pe Iuliana.

— Bineînţeles, frate. Văd că ne înţelegem. Sigur că te plătim. Şi încă bine. Dar pînă nu verificăm totul… Aşa că… şterge-o. Te găsim noi rapid. Ţine minte însă: să nu ne fi tras pe sfoară…

Am întors brusc, depărtîndu-mă de 1100 cmc, şi cei 67 C.P. ai Opel-ului rival şi fără să răsuflu deloc, abia tîrziu am oftat.

Am oprit în faţa casei, am urcat un etaj, două, apoi după cîteva minute eram… Ce să mai lungesc vorba, mi-am găsit casa, am oftat din nou şi din toate mi-am ales cel mai greu lucru: aşteptarea. Fără timp, fără previziuni clare. Atît.

Capitolul X

Căpitanul de miliţie Ion Dinu, omul căruia i se repartizase dosarul privind cazul colonelului de rezervă Virgil Onoriu îşi strînse colaboratorii pentru analiza situaţiei. Era ora 11 şi un soare puternic lovea cu zîmbet de raze ferestrele larg deschise ale biroului de la parter. Totul era plin de viaţă, de pulsaţia nouă a primăverii, şi deşi nu se avansase prea mult, ofiţerii erau optimişti.

— Tovarăşi, locotenentul Ionescu, după cum ştiţi, a căutat şi ne-a adus toate datele de care aveam nevoie privind patrimoniul cultural aflat în colecţii particulare. Datele sînt expresive, dar mulţimea colecţiilor ne face cu atît mai mult să fim atenţi – şi în această privinţă s-au şi luat măsurile ce se impun – ca nu cumva să avem o surpriză. Şansele celor de teapa lui Arudt sînt deci minime. Este supravegheat permanent. Orice mişcare sau deplasare ne este cunoscută. Ştim cu cine a luat legătura şi rapoartele primite nu sînt alarmante. Cîteva relaţii întîmplătoare cu diverşi oameni, de la care însă nu rezultă că se pregăteşte ceva concret. În rest, amiciţia cu o anume Iuliana, persoană cu care a intrat în ţară, plimbări cu maşina, escapade prin baruri, dar fără prelungirile fireşti. Şi asta este o derută, în orice caz urmăreşte ceva. Cît despre căpitanul…

— Tovarăşe căpitan, să nu uităm nici casele memoriale, muzeele. Cu toate că au fost alarmate, deşi nu mai era cazul, totuşi un plus de atenţie se impune.

— Desigur, locotenente. Dar ceea ce ne apare cu totul ieşit din comun este faptul că datele primite de la Interpol pentru Arudt Luigi ne creează probleme. Individul din fotografia de aici seamănă perfect cu cel din fotografiile pe care le-aţi primit dumneavoastră. Dar datele anatomopatologice primite acum, şi să vă citesc raportul, ne arată că individul a suferit în urmă cu şase ani un accident de circulaţie, soldat cu o fractură corono-radiculară 11, 12, 21, 22, care a dus la extracţia dinţilor respectivi şi la confecţionarea unei punţi 13–23, lucrate din material metil metacrilat. Deşi lucrarea este în faţă, nu se observă dantura înlocuită chiar atunci cînd discută sau mănîncă, întrucît a fost executată dintr-un material plastic mult asemănător danturii naturale. Cu totul neaşteptat este că în urmă cu cîteva zile turistul nostru Luigi s-a prezentat la un cabinet special de stomatologie pentru tratarea unei carii dentare la dintele 12, tratament care s-a executat, deşi, după datele primite pe care vi le-am făcut cunoscute, rezultă că nu are acest dinte. Atunci cum este posibil acest lucru? Simplu. Fiindcă Arudt Luigi nu este Arudt Luigi. Ei bine, acum începe comedia. După cum se ştie, simpaticul nostru turist, Luigi, vine în ţară însoţit de preafrumoasa şi

distinsa Iuliana. Totul trebuia să decurgă normal. Un turist oarecare ne vizitează ţara, fapt cu atît mai banal, cu cît se cunoaşte că în ultimii ani o avalanşă de străini pur şi simplu ne iau cu asalt punctele turistice, fiindcă s-au convins că au ce vedea. Litoralul însorit al Mării Negre, plaiurile moldovene, ţara de sus a Moldovei, Maramureşul şi Oaşul, Transilvania şi mai ales oraşele sale medievale, plaiurile bihorene şi Munţii Apuseni, Dunărea la Porţile de Fier, Oltenia de sub munte, salba de frumuseţi a Bucureştiului sînt numai cîteva atracţii. Şi cum vă spuneam, dacă veneau pentru aşa ceva… dar omul nostru are clopoţei. Interpolul ne-a anunţat sosirea şi că acest încă nevinovat domn intenţionează să studieze şi la noi, ca şi în alte ţări pe unde a fost, operele de artă. Amănunte privind dispariţia acelui tablou pictat de Ion Andreescu şi sustras în Franţa au făcut ca poliţiile europene să se alarmeze. Amănuntele le cunoaşteţi din relatarea tovarăşului colonel Teodoru. Alarma primită s-a transformat în alarmă dată şi noi am intrat în acţiune. Dar omul nostru, mai exact perechea noastră nu face lucruri deosebite. Să recapitulăm. Arudt Luigi împreună cu frumoasa doamnă Iuliana sînt văzuţi împreună intrînd la orele 19,15 în blocul în care se comite o crimă. Asta o ştim precis. Este vorba de o crimă. Cine a comis-o?

Pentru ce? Rămîne să răspundem noi. Mai departe. Fostul colonel în rezervă Virgil Onoriu este omorît între orele 18,45–19,30. Apartamentul răposatului a fost cercetat în amănunţime, criminalii sau poate singurul ucigaş căutînd în mod sigur ceva. Lucruri de preţ? Fără îndoială, dar nu de cele pe care le socotim în mod normal astfel, bijuterii, bani sau altceva asemănător, fiindcă dacă motivul era jaful, criminalii aveau ce lua, însă n-au luat nimic de acest fel. Ei sau el, sau ea au căutat cu siguranţă lucruri de preţ, dar de altă natură. Au găsit? Se pare că nu, dar să nu lăsăm deoparte şi varianta că poate au găsit. Poate, deşi mersul evenimentelor ne face să credem că nu. Ce mai ştim în fond? Că locuind la un splendid hotel din capitală, Arudt face plimbări nevinovate, merge în afara oraşului, se întîlneşte cu X, nu se comportă compromiţător, totuşi caută, fără însă a reuşi, să ne scape de sub observaţie. Faptul că revine la hotel la puţin timp ne dă certitudinea că mai degrabă caută un prilej de a cocheta cu noi, intuind sau poate bănuind – dacă nu cumva unul din băieţii noştri a fost naiv – că este pus sub urmărire. Aşa au decurs plimbările lui şi urmăririle noastre cîteva zile. În acest timp ne-am documentat. Am cerut date despre domnul Luigi, despre doamna Iuliana şi datele au venit… A apărut şi ceva nou. În ultimele două zile perechea noastră s-a preumblat prin ţară. Un itinerariu lung, sute de kilometri zilnic. Să credem că este un început de derută pentru atingerea unui ţel precis?! Să răsfoim rapoartele. Joi 21 aprilie, ora 8 dimineaţa, la Mediaş. Oraş de mare interes şi farmec, vechi de peste şapte veacuri, puternic

centru industrial. Dar ei îl parcurg în fuga maşinii şi în loc să se oprească pentru o clipă măcar la biserica-cetate Sf. Margareta, să vadă ceasul instalat în turnul înalt de 74 de metri, încă din anul 1880, unde a stat închis Vlad Ţepeş, sau la Turnul fierarilor, aurarilor şi pietrarilor, sau la Turnul de poartă – Forkeş, sau la Mînăstirea Franciscanilor, se opresc la Copşa Mică. Şi culmea, numai după cîţiva kilometri, vizitează o mică biserică din secolul al XV-lea, fortificată, în localitatea Agîrbiciu – care în afară de renumele pomicol şi viticol şi de faptul că aici s-a născut scriitorul Ion Agîrbiceanu, nu ne spune nimic în plus. Cinci ore au stat aici. Cinci ore. Şi urmează apoi un drum lung de sute de kilometri, fără opriri. Popas de alimentare cu benzină, două sandvişuri ronţăite în grabă şi nimic altceva. Şi o nouă oprire. Deva. Dar şi aici se petrece totul ca înainte. Nu se opresc la Castelul Bethlen, unde este muzeul judeţean, deşi clădirea construită în stilul Renaşterii, cu adăugiri ulterioare în stil baroc, ar fi putut să-i intereseze. Nu se opresc nici să privească Dealul Cetăţii sau statuia lui Decebal, nu intră nici în pădurea Bejan, dar poposesc la o veche aşezare, unde au existat băile militare romane, nu la vechiul castel construit în 1640, ci la o biserică ortodoxă, făcută din lemn, dar un monument de arhitectură. Înnoptează la Lugoj, pentru ca în dimineaţa zilei următoare să-i găsim la Catedrala sîrbească din Timişoara. O privire în fugă şi o vizită tot în fugă la Casa prinţului Eugen de Savoya din acelaşi oraş, apoi un popas de trei ore în rezervaţia ornitologică de la Satchinez şi odihna la campingul Şag Timişeni. O nouă oprire la distanţă de timp şi loc. Satul Baniţa, la 36 kilometri de Haţeg, pe Dealul Bolii, la ruinele unei cetăţi dacice din secolul I înaintea erei noastre, aproape de peştera cu acelaşi nume.

— E minunat acolo, tovarăşe căpitan. O înălţime impresionantă. Aproape patruzeci de metri.

— Mă rog, tot ce se poate. Rapoartele întocmite se opresc aici. Perechea noastră se plimbă în continuare, după cîte ştim. Un lucru este sigur. Nu s-au întîlnit cu nimeni. Absolut cu nimeni. Nu au fotografiat nimic. Nu au înregistrat nimic, deşi bănuim că în bagajul lor nu duc lipsă de unele aparate optice şi acustice de ultimă tehnică.

Şi acum stimaţi tovarăşi colegi să vedem şi alte aspecte. Omul nostru numărul unu, Arudt Luigi, s-a născut acum cincizeci de ani în localitatea Madison în statul Wisconsin, în S.U.A. Tatăl său a fost întîi antreprenor pentru construcţii, apoi vameş la Hong-Kong, unde a mers şi Luigi. Acesta a studiat în California, la Yale, şi încă puţin la Academia americană din Roma. Ia parte la ultimul război mondial ca aviator şi în ultimii ani se stabileşte în Franţa, în localitatea Lorient, aproape de ţărmul oceanului Atlantic, departe de Paris, dar pe care nu-l neglijează să-l viziteze lunar. Poliţia franceză înregistrează cu îngrijorare aceste vizite pentru că frecvenţa intrării la muzee devine

agasantă. Alte date sînt încă destule, dar totuşi nesemnificative pentru ceea ce ne interesează pe noi. Cît despre Iuliana, aflaţi că este românCă…

— RomânCă?

— Da, locotenente Neagu. RomânCă. S-a născut aici la noi. Are părinţii în ţara noastră. Nu mai are însă cetăţenia română deoarece a părăsit ţara căsătorindu-se cu un cetăţean de origine elveţiană. S-a stabilit în oraşul Lugano, o aşezare din Tessin, una din cele mai celebre staţiuni climaterice elveţiene, supranumită şi „Regina din Coresio". Dar la scurt timp, inginerul nostru elveţian, de fapt un muncitor la căile ferate cu cremalieră – acele trenuri care pot ajunge la o altitudine de peste 3.400 de metri, pentru a face cît mai uşoare excursiile şi ascensiunile alpine – o părăseşte. Viaţa îi apare acum în toată gravitatea şi cruzimea ei. Ce a făcut după aceea, cum s-a descurcat, nu mai ştim. Ştim însă că a venit înapoi în ţara sa, aparent ca turistă, însoţindu-l pe domnul Arudt Luigi. Şi dacă ne luăm după biografia „distinsului" oaspete, apoi să fim siguri că o să avem surprize.

Căpitanul Dinu făcu o pauză, în care timp permise să se fumeze, iar locotenentul Neagu pregăti cafelele. Gîndurile îi zburară fără voie departe, cu un în urmă, la un alt caz rezolvat, dar care îi lăsase gustul amar al neîmplinirii. Transfugul nu a mai apucat să-şi revadă ţara.

— Vă întrerup din gînduri, tovarăşe căpitan. Cafeaua.

— Mulţumesc.

A rostit cuvîntul cu glas pierdut. Aducerile aminte îi provocau zbucium şi suferinţă. Erau indivizi care greşind grav, de puţine ori mai puteau fi recuperaţi. Totuşi anii răreau continuu astfel de cazuri.

— Să continuăm, tovarăşi. Deci omul nostru pe care-l supraveghem permanent nu este Arudt Luigi. Vedeţi că un fapt minor, aparent minor, l-a demascat. Nu este greu să ne închipuim că nu el este şeful. Altfel nu s-ar fi lăsat demascat, apelînd la dentist, chiar dacă suferea chinurile iadului. Dar să-l socotim că este un pion, poate principal, în angrenajul fărădelegilor. Mai mult ca sigur că a fost întrebuinţat şi la alte acţiuni, asta însemnînd experienţă în materie, motiv în plus de încredere din partea şefilor, care-l folosesc probabil mai ales în împrejurări mai importante. A fost lansat la noi. În ce scop? Să-l ucidă pe colonelul Onoriu? Puţin probabil, deşi prezenţa sa şi a Iulianei la orele cînd s-a comis crima, chiar în blocul respectiv, înseamnă mult. Deocamdată nu avem probe.

— Tovarăşe căpitan, dacă încearcă acum să părăsească ţara?

— Îi reţinem, desigur. Dar cum nu se grăbesc, cred că nu este cazul să ne grăbim nici noi. Şi ştiţi de ce? Poate cu o momeală mică prindem somnul cel mare.

— Poate…

— Ei bine, el reprezintă doar o momeală pentru noi. Fiind prea cunoscut, oriunde ar merge, s-a contat pe faptul că, şi în cazul cînd nu va fi anunţat de Interpol, noi tot îl vom depista, şi atunci ne vom ţine de urma sa. Pentru o mai bună mascare i s-a dat ca însoţitor o femeie. Asta ne-a derutat. De ce i s-a dat însoţitor o femeie?… Faptul că dintele înlocuit, după cum ştim, cu o proteză a fost tratat şi plombat de medic demonstrează că cel care figurează în paşaport este unul, şi cel care se dă drept Arudt Luigi, altul. Şi în acest timp omul nostru adevărat… Aici stă totul. Spre adevăratul Arudt trebuie să ne îndreptăm atenţia. Cu alte cuvinte, încă mai tatonăm terenul. De aceea este necesar şi urgent să reevaluăm toate datele şi să acţionăm ferm. În primul rînd, identificînd eventual şi pe alţii care acţionează în umbră, trebuie să stabilim încotro se îndreaptă lovitura. Este vorba de opere de artă? De tablouri? De timbre rare? De cărţi bibliofile? De monede vechi? De toate la un loc?! Sau este vorba de cu totul altceva. Apoi mai avem crima aceea care nu este lămurită. Şi mai avem şi alte probleme pe care le-aţi primit spre rezolvare.

— Tovarăşe căpitan, nu credeţi că o cercetare suplimentară amănunţită, pe linia celor cunoscute de noi, ar fi necesară în locuinţa mortului? Sînt convins că unele lucruri totuşi ne-au scăpat. Şi vă propun să supraveghem metodic apartamentul fiindcă intuiţia mă face să bănuiesc cît de cît o vizită apropiată.

— De acord, locotenente Ionescu. Şi acum notaţi-vă sarcinile.

Capitolul XI

Programul zilei a trebuit să sufere modificări. Urma să fac o vizită la muzeul de artă, împreună cu Iuliana, şi să accept, bucuros sau nu, indicaţiile primite de ea. Era o dimineaţă încă friguroasă, cerul acoperit, fără semne de îmbunătăţire. M-am instalat confortabil la o masă în localul „Peştera", într-un decor de adevărată grotă, şi am început s-o aştept. Friptura a fost excepţional de bună şi tot la fel şi berea, fabricată la Galaţi. Aşteptarea nu a mai fost astfel un calvar, ci o desfătare. Cînd numai bine o pace molatecă se cuibărise în mine, a apărut şi Iuliana. Cu precizia caracteristică oamenilor care reuşesc totul în viaţă, s-a aşezat domol alături de mine spunînd:

— Bună, omule drag. Şi fără a aştepta răspuns, în timp ce eu încă nu-i lăsasem liberă mîna sărutată, continuă:

— Nu am primit confirmările dacă clişeele sînt bune sau nu. Probabil că sînt cele reale, fiindcă altfel nu văd raţiunea de a risca. Să te joci cu viaţa îmi pare ceva cu totul nelalocul lui. Şi apoi ai tot interesul să ne serveşti prompt şi cinstit.

Trecînd voit sau nu peste răspunsul ce-l aştepta, reluă:

— Nu văd ce rost are acum, iubitule, să te retragi sau… şi asta-i tare grav, să ne tragi pe sfoară. În fond ai analizat singur situaţia, riscul tău nu-i mare deloc acum. Ai nişte clişee de la unchiul Onoriu. Le ai fiindcă nu ai avut răbdare să ţi le dea. Ţi le-ai luat tu singur, trecîndu-l în lumea drepţilor. Ce intenţii aveai, le bănuiesc. înarmat cu clişeele şi apoi cu marfa cea adevărată, în mod normal ar fi trebuit să-ţi organizezi o evadare peste graniţă şi acolo, undeva, să începi să acţionezi. Vindeai sau nu, asta contează mai puţin. Dar am intervenit noi. Poate a fost o întîmplare să venim la tine. Poate acest lucru te-a salvat şi pe tine. Mai mult, te-a îmbogăţit. Cred că ai pus mîna pe lozul cel mare. Pentru asta însă trebuie să ne asculţi.

— Nu crezi că trebuie să vorbim ceva concret? Pentru ce m-ai chemat? De ce trebuie să mergem la muzeul de artă? De ce împreună? Nu crezi că este imprudent să ne vadă cineva?

— Multe nu sînt aşa cum trebuie. Dar crezi că ne va lua cineva la sigur? Fii serios! Cine ne cunoaşte? Pe mine? Puţin probabil. Pe tine? Anturajul tău. Nu crezi că formăm o pereche destul de plăcută? Mi se pare chiar interesant dacă am ieşi la plimbare. Ai ceva împotrivă?

Propunerea îmi convenea, dar imediat am spus:

— Voiam să-ţi ofer ceva select. Ciuperci de pădure cu măruntaie de pasăre. Un deliciu care numai aici, la „Peştera", se poate servi.

Şi sondam apoi efectul, dar nici un muşchi al feţei nu tresări, Iuliana mă privea cu candoare şi jur că era multă dragoste prefăcută pe figura

ei. Oare aşa sînt mesagerii morţii, întotdeauna în haine de îngeri, cu aripile uşor desfăcute şi mîinile prelungi cuprinzînd oricînd potire de liliac şi lacrimi fierbinţi de bucurii prezente?

— Da, iubire. Să cerem. Accept orice vrei tu. E bine?

Desigur că este bine, dar nu ştiu dacă am pronunţat sau nu răspunsul, o asemenea companie nu îi este dat fiecărui muritor să o accepte. Să o accepte?! Este exact momentul să mă corectez şi să apreciez totul la valoarea reală. Tare bine îmi foloseau acum sfaturile primite cîndva despre teoria echilibrului şi mai ales despre fermitatea omului, care trebuie să fie constantă. Auzi, să plutească deasupra ta sabia şi să fii om echilibrat. Dar… şi aici este un nou dar, a trebuit să recapitulez totul şi să adopt cel mai potrivit fel.

Treptat voia bună s-a înfiripat. Iuliana radia de fericire. Pentru cine ne privea, eram o pereche ideală. Şi deşi nu a servit decît Pepsi-Cola, Iuliana era plină de voioşie şi dispoziţia ei mă fascina. Urmarea a venit firesc, îmbarcaţi în Dacia mea, condusă însă de Iuliana, voiajul se arăta plin de surprize.

— Nu ştiu ce ai avut tu cu bătrînul. De ce l-ai lichidat? Nu găseai tu mii de motive pentru a scoate de la el ceea ce te interesa, lăsîndu-i viaţa?! Aşa se poartă între rude?

Juca tare. Ce mai, mortul ăla mi-l puneau în spinare. Să vezi ce dandana o să mai iasă. Mai aveam însă chef să simulez totul şi chiar să provoc puţin.

— Chiar eşti sigură, adică sînteţi siguri că eu l-am lichidat?

— Altfel cum. Cine avea interes? Şi de ce acum?

— Cei care aveaţi interesul sînteţi voi. Voi aţi pregătit totul, regia a fost mai mult decît perfectă.

— Serios? Începi să prinzi aere de acuzator.

— Ce vrei tu, Iuliana? De ce atîta ocol, ca să nu ajungem la nici un rezultat?! De ce să nu recunoşti că tu împreună cu simpaticul tău prieten, „amicul” meu, l-aţi dat gata pe răposatul nostru comun? Interesul vostru este clar. Al meu nu apare chiar aşa.

— Chiar nu apare deloc, iubitule? Adică cine ştie de clişee? Noi şi tu. Dar unde le ţinea moşul? Unde? Treaba asta a fost secretul tău. Secretul tău absolut. Ai ştiut de mult totul, dar mă întreb de ce nu ai acţionat pînă ce nu am venit noi. Mă întreb serios. De ce numai atunci cînd trebuia să ne întîlnim cu toţii în casa colonelului Onoriu, tu nu ai avut răbdare şi ai devastat totul.

— Chiar aşa naiv mă crezi, Iuliana? Oare cine a pregătit totul? Nu tu mi-ai lăsat biletul? Zău că erai la fel de frumoasă şi atunci… M-ai chemat la restaurant, ca voi să acţionaţi în linişte. În acest timp am bănuit ceva şi de ce să nu spun adevărul, am făcut o vizită bătrînului, care…

— Lucrurile nu merg. Nu se leagă. De ce să acţionăm aşa? Puteai în

fond să procedezi la fel pînă la venirea noastră.

— Fii mai bine atentă la depăşire, sau cauţi să-l întîlnim cît mai repede pe colonel, în lumea drepţilor?

— Nu avea nici o grijă. Conduc de mult timp şi am colindat toate şoselele Europei. Nu am avut nici un accident. Din partea asta fii deci liniştit.

Trebuia să fac ceva. Adică, alături de dialog să susţin şi altfel intenţiile. Şi, banal sau nu, am început să o mîngîi pe Iuliana. Părul, gîtul…

— Iubire, şoferul nu trebuie deranjat cu nimic. Absolut cu nimic.

— Bine, dar tu nu eşti şofer.

— Ei! Ei! Uite cum a traversat. Nu s-a asigurat deloc. Asemenea tractorişti trebuie sancţionaţi. A întors-o bine, e drept, ajutat şi de împrejurări.

Dar răutatea nu mi s-a lăsat aşteptată:

— Numai pentru atît? Oare pentru o crimă ce pedeapsă ar merita?

— Nu crezi că este cazul s-o apreciezi singur? Fiindcă am impresia că începi să te spovedeşti.

— Nu, Iuliana, nu eu am fost cel care l-am omorît. Şi continuînd să-i mîngîi gîtul, părul, spatele puţin curbat, am adăugat:

— M-ai identificat în tren, ştii bine cum. Asta a fost totul. Acolo aţi conceput planul. Şi cînd aţi dat de ruda colonelului reperat de voi, lucrurile au devenit urgente. Cunoştinţă la repezeală, verificarea obişnuită, şi graţiile tale au şi intrat în joc. Dar discret, cu mult tact, fiindcă de, ai totul. Îmi laşi biletul cu discreţia ce te caracterizează şi coborîţi liniştiţi. Treaba era ca şi făcută. Să lăsăm prostul să vină, noi să acţionăm şi apoi cineva îi va pune mortul în spinare.

— Nu fi copil. De ce atîta amestecătură, cînd lucrurile se puteau face mai simplu. Şi apoi ţi-am mai spus. Puteai acţiona dinainte fără noi. Nu vezi că nu ai logică?

— Aparent, fiindcă în realitate s-a petrecut altfel. După sosirea în capitală aţi făcut o vizită „protocolară” unchiului meu. Atunci era în viaţă. Sigur dormea. L-aţi omorît.

— Exagerezi. De ce să-l fi omorît? Cum?

— Simplu. L-aţi omorît cu un pumnal de vînătoare. Poate tu? Poate Luigi? Ce zici?

Am privit-o lung, în timp ce cu degetele continuam să-i alung firele lungi de păr de pe bancheta maşinii. Nu ştiu ce a determinat-o, dar cu o mişcare sigură a oprit cît mai aproape de marginea şoselei, undeva în afara capitalei, aproape de kilometrul 15. În drum spre Ploieşti. De fapt, a scos motorul din viteză, fără să oprească, şi întorcîndu-se brusc spre mine, m-a cuprins cu braţele. A urmat un sărut. Un sărut lung, de minute, timp în care buzele ei de miere ameninţau totul.

— Îţi place?

— Mult, Iuliana. Mult. Dacă mă crezi…

M-a sărutat din nou. Era momentul să mă gîndesc cît mai bine şi să aflu cît mai multe, acum cînd Iuliana era pusă cît de cît pe destăinuiri. Că mi le servea intenţionat, reale sau nu, asta urma să apreciez eu. Odată intrat în joc, nu mai aveam de ales. Şi Iuliana arăta al dracului de bine…

— Ce te făceai dacă – şi Iuliana ţuguie buzele promiţător – mă cunoşteai cu ani în urmă?

— Te duceam la grădiniţă, poate la şcoală, şi în paralel te învăţam totul, Meditaţii serioase.

— Chiar aşa?! Te întrebam serios. Foarte serios. Ai fi fost în stare să mă iubeşti?

Că avea farmec nu era nici o îndoială. Şi dialogul ăsta m-ar fi putut deruta. Dar ştiind ce trebuia să-i răspund, eram liniştit. Bineînţeles că nu puteam spune ce gîndeam. Trebuia în orice caz să ocolesc cu grijă sentimentalismul, aşa că răspunsul meu a venit cam în felul următor:

— Vezi tu, Iuliana. Dacă te cunoşteam atunci, poate am fi rămas împreună. Eşti o femeie minunată. Dar acum, cu ceea ce avem în spate, cu situaţia asta de acum, cu Luigi alături, nu ne putem gîndi la ceva serios.

— Dar te iubesc, înţelegi? Te iubesc. Eşti tu în stare să înţelegi?

Ei, na. Sigur că eram în stare, dar eram în stare să pricep şi că în cazul cînd nu se vor mulţumi cu clişeele servite de mine sau dacă Luigi miroase că Iuliana a depăşit o anumită graniţă în tandreţe, finalul este împotriva mea. Toată banda asta, dealtfel bine organizată, scăpa. Mă preocupa însă să evit acest final. Cel mai înţelept lucru era să trag de timp. Am oprit motorul, am început din nou să o mîngîi pe Iuliana şi să arunc din cînd în cînd cuvinte nevinovate.

— Eşti frumoasă, Iuliana. Mai mult, ai tot ce trebuie ca omul de lîngă tine să fie fericit. Apoi trecînd la ceea ce mă interesa: Crezi tu că Luigi se va ţine de cuvînt?

— Nu înţeleg. Dacă ţi-a promis ceva, apoi sigur va respecta promisiunea. Crezi tu că ar fi rezistat dacă nu era om de cuvînt?

— Şi criminal.

— Mai puţin. Cît priveşte moartea colonelului, tu ştii mai bine cine este autorul.

— De ce nu vrei, Iuliana, să discutăm şi cinstit. Nu crezi că în acest fel poate prefigurăm un viitor?

— Pentru noi este mai greu. Pentru tine nu ai decît să-l concepi. Dacă ai jucat corect este bine. Dacă nu…

— E rău. E rău pentru voi. Vă voi răspunde cu aceeaşi monedă. În aceeaşi măsură şi eu vă am la mînă.

— E rău că nu-ţi dai seama de nimic. Noi sîntem puternici.

— Iuliana, modul ăsta în care te comporţi nu cred să te ajute prea

bine. Uneori îmi dai senzaţia că eşti un înger, alteori…

— Poate că ai dreptate. Mă întreb şi eu, este drept, tot mai rar, ce am devenit.

Apoi îşi schimbă parcă vocea, alunecînd spre mărturisiri:

— Eram cu ani în urmă o copilă. Elevă de liceu, în cursul inferior, în uniforma pe care o purtam tot timpul cu mîndrie. Sînt sigură de asta, mai am o fotografie pe care probabil ai să o admiri. Îmi stătea foarte bine. Băieţii mă urmăreau tot timpul, căutînd să-mi intre în graţie. Pe atunci aveam alte gînduri. Citeam romane de aventuri cu femei celebre, romane de dragoste şi toate astea simţeam cum mă hrănesc. Începusem să fac astfel un vis din viaţă. Voiam să ajung ca eroinele din cărţi sau să joc ca actriţă de film în America. Să dansez, să cînt. Căutam să-mi impun permanent ordine şi armonie în mişcări, iar cuvintelor să le dau coloritul intim al sensibilităţii, o valoare artistică exprimînd sonorităţi şi tăceri, într-un cuvînt, voiam să redau viaţa. Dar într-un anume fel. Să fiu remarcată, admirată tot timpul. Împrejurul meu să am numai adoratori. Parţial am reuşit să fac acest lucru şi eram tare mîndră. Cu şcoala mă descurcam destul de bine. Şi nu uita că toate se petreceau într-un oraş de provincie, unde atunci mi se părea mie că sînt cea mai frumoasă fată, adevărată femeie în devenire, o stea despre care se vor auzi multe în viitor. Dar ce a urmat, a început să devină aproape banal. Am terminat liceul, pe atunci de zece clase, şi din primul foc am fost admisă la facultate. Nu ştiu dacă poţi pricepe acum cum puteam arăta eu ca studentă la vîrsta de şaptesprezece ani. Un lucru era sigur, naivă nu. Şi ceea ce era interesant, ca şi acum dealtfel, era faptul că – parafrazînd o eroină a tragediei lui Sofocle, Antigona – m-am născut să aduc pe lume iubire, nu ură.

O mîngîiam pe Iuliana, mă simţeam bine în preajma ei, dar meditam în felul meu. Continuîndu-i gîndurile, îmi revenea în minte replica lui Creon, cel care a urmat la tronul Tebei, că vrăjmaşul, chiar şi mort, îmi este tot vrăjmaş.

Iuliana tăcea. Pauză pentru adevăruri, dezvăluiri sentimentale sau lecţii învăţate aievea? Nu aveam de ales. Era plină de viaţă, uşor transpusă în visare, nu puteam să n-o privesc şi să n-o mingii.

— Ei, bine, eram convinsă că începîndu-mi viaţa de femeie, de această dată nu ca artistă, ci ca modestă profesoară de franceză, îndeplineam porunca antichităţii de a aduce în lume iubirea. Am cunoscut un coleg, după care a urmat ceea ce li se întîmplă mai tuturor fetelor cu vise mari şi puţină pudoare. Dragostea începută atunci a continuat banal. Devenind femeie, visul a început să aibă contururi uşor pămîntene. Dezamăgirea este un cuvînt prea mare. Nici azi nu ştiu bine dacă cel vinovat a fost el sau pur şi simplu totul a pornit de la firea mea comodă, care poate scoate pe oricine din ţîţîni.

O recunosc pentru trecut. Am căutat de atunci să mă modific. Oare am reuşit?

Nu puteam da un răspuns. Am preferat să o mîngîi uşor şi să mişc capul, semn care putea fi interpretat oricum. Dealtfel nici Iuliana nu aştepta altceva. Aşa că aproape ignorînd gestul apropierii, a continuat:

— Cum îţi spuneam, ne-am despărţit. Fără vorbe mari, fără scene şi fără să lase urme. La scurt timp am cunoscut un alt coleg, cu care m-am căsătorit. Atunci o doamne, la vîrsta încă a copilăriei devenisem femeie pentru a doua oară. Nu renunţasem încă la măriri, la vise, dar ştii că realitatea este mult mai crudă decît te aştepţi şi dacă nu pui stavilă zborului închipuirii, surprizele pot fi mai sumbre decît cele mai negre materializări. Aşa că am căutat să încropim un cămin, ca studenţi. Bani nu prea aveam, totuşi sărăcia nu începuse. începuse însă altceva. Bărbatul meu devenise alcoolic şi treaba asta era urîtă foc. Şi mai ales greţoasă. Ai avut, Răducule, grijă vreodată de un beţiv? Poate atunci ai înţelege ce am simţit eu şi mai ales cît am pătimit. Alcoolicul nu mai reprezintă o fiinţă umană, este un animal murdar, hulit şi compătimit de toţi. Pe mine mă chinuia şi mă înjosea permanent. Am făcut eforturi să-l vindec. A trebuit să-l las. M-am despărţit – acum spun acest lucru – fără regret, fără şovăire, lăsîndu-l în plata domnului şi am plecat din acel oraş transferîndu-mă în alt centru universitar. Am vrut să uit totul, absolut totul. Şi locurile umblate cîndva şi oamenii, dar mai ales umbrele. Înţelegi tu ce vreau să-ţi spun. Umbrele. Te-a urmărit pe tine vreodată o amintire, ai trăit intens o dragoste, de care apoi să-ţi fie ruşine?

Mă uitam la Iuliana. O cuprindeam cu privirea şi pur şi simplu mă uluia. Cum este oare posibil să pună natura în acelaşi om, cu atîta dărnicie, totul. Şi binele şi răul. Nu ştiam ce să răspund.

— Continuă, te rog, Iuliana. Te rog.

— Da. Astăzi vreau să mă bucur de un lucru care nu mi-a fost dat să-l am. Spun ce am pe suflet unui om pe care-l iubesc. Şi tu eşti aceia, Răducule. Chiar dacă te vei supăra pe mine, trebuie să-ţi spun. Înţelegi că trebuie.

Nu prea înţelegeam. Dealtfel destule lucruri nu-mi erau prea clare, dar, intrat în joc, trebuia să ascult. Mai ştii de unde poate să apară un element de clarificare?! Fiindcă unde probleme erau extraordinar de încîlcite şi cele care-mi reveneau mie se cereau urgent dezlegate. Urgent şi corect. Aşa că trebuia să o ascult pe Iuliana.

— Înţeleg, Iuliana. Te rog, continuă.

Am sărutat-o în fugă, dar nu pentru că simţeam neapărat nevoia ci, mai degrabă, ca o promisiune pentru ce va urma. Cu fiecare minut îmi formam părerea că toată povestea ei este o minciună. Şi Iuliana mintea frumos.

— Am crezut la început că am găsit omul potrivit mie. Omul

adevărat pe care îi iubesc. Dar la puţin timp m-am convins că nu e aşa. Şi după o pauză:

— Ai realizat că m-am căsătorit din nou. Era o perioadă cînd nu puteam să trăiesc singură. Credeam că acest lucru este imposibil pentru mine. Voiam să fiu iubită mereu, însoţită permanent. Să am pe cineva alături care să mă ocrotească, să mă mîngîie, să-mi facă toate poftele. Dar era tot un beţiv. Este drept, simpatic, inteligent, dar beţiv. În plus, un hoinar, un om căruia nu-i plăcea munca. Nu voia să muncească. Căuta ca totul să fie tot mai bine, cît mai comod, lăsîndu-mi mie întreaga povară a vieţii. Şi mai erau multe altele care nu mă lăsau să stau liniştită şi să privesc senină viitorul. Terminasem facultatea şi fusesem repartizată în oraşul E, aproape de centrul universitar, aşa că eram nevoită să fac naveta. Nu ştiu dacă insistenţele mele sau alcoolul l-a trezit la realitate, dar cert este că a urmat o internare într-o clinică de dezalcoolizare şi reabilitare psihică. Acolo s-a descoperit şi că suferă de o boală îngrozitoare, numită în medicină Aran-Duchenne, după numele celui care a descoperit-o, la mijlocul secolului trecut. Este o atrofie musculară progresivă, frecventă la sexul masculin, care debutează în plină tinereţe. Celule motorii din coarnele anterioare ale măduvei spinării, muşchii mîinii şi umărului se atrofiază. Etiologia bolii este necunoscută, evoluţia este lentă, deseori afecţiunea durînd peste 20 de ani. Aici nu a fost cazul. A durat mai puţin, moartea survenind în urma afectării muşchilor respiratorii. Şi iată-mă din nou văduvă. Dar Răducule, nu am fost om.

După o altă pauză:

— În timp ce era internat, m-am îndrăgostit de un alt bărbat. Un bărbat care făcea naveta cu mine. Un pictor. Era profesor de desen şi în timpul lui liber picta. Bruma de conştiinţă ce o mai aveam mă oprea. Zilnic mă îndepărtam de el. Dar naveta îmi devenise nespus de dragă. O căutam. Îl căutam pe noul meu prieten şi curînd eram perechea visată.

— Niciodată cel internat nu a bănuit?

— I-am mărturisit eu singură într-o seară. Scăpase pentru puţin timp din spital. A mers cu mine acasă şi a priceput tot. Nu mă puteam apropia de el şi toate încercările lui s-au izbit de un zid puternic. În aceeaşi zi i-am mărturisit. I-am mărturisit totul în timp ce pictorul aştepta afară, într-o noapte de noiembrie, pe un ger cumplit. Priveam pe fereastră, vorbeam cu bărbatul meu legitim şi explicam că despărţirea este iminentă, dar priveam afară şi mă bucuram că un altul, cel pe care îl iubeam cu adevărat mă aşteaptă, tremură pentru mine, pentru dragostea noastră, suferă pentru mine, pentru noi. De fapt el îmi era adevăratul bărbat. Omul pe care îl iubeam cu adevărat şi căruia îi jurasem credinţă. Mă crezi sau nu, Răducule, dar uneori revăd această scenă cu alţi ochi. Nu am povestit la nimeni pînă acum.

Eşti singurul om căruia mă destăinui. Trebuia să spun cuiva totul. Revăd scena şi mă simt vinovată. Să lovesc într-un muribund, căruia orice speranţă nu-i era indiferentă, să-i retez totul în medul cel mai brutal cu putinţă. Să-l înşel, nu numai ca femeie, dar în tot ce spera, în tot ceea ce poate visase în viaţă cu mine sau prin mine. I-am spus totul cu o brutalitate pe care nu ştiu dacă am mai repetat-o în viaţă. L-am lăsat acolo, în zori, cînd forfota străzii învia oraşul şi, luîndu-l de braţ pe pictor, pe care îl divinizam, cu atît mai mult cu cît noaptea aceea păzise dragostea noastră, am plecat spre o nouă viaţă. Gîndeam atunci. Azi nu. A trebuit să mi se întîmple iarăşi aceeaşi poveste…

— A murit la mult timp?

— Nu ştiu, Răducule. Nu m-am mai interesat. Ara rupt-o cu totul. Am aflat de moartea lui tîrziu, cînd umblam după acte să mă căsătoresc din nou.

— A patra oară?

— Da. De fapt cu pictorul nu am fost căsătorită.

— Aţi stat mult timp împreună?

— Cinci ani.

A urmat o pauză în care amîndoi ne gîndeam încordaţi. Deşi nu l-am cunoscut niciodată, omul părăsit, omul bolnav îmi apărea în faţă. Am respirat adînc, am încercat un gest de tandreţe, dar mîna mi s-a retras şi cu toate eforturile disperate, nu eram în stare să fac nimic. Recapitulam totul şi nu găseam legătura între pretinsa poveste a vieţii ei şi faptele ce le trăiam. Înjosindu-se în ochii mei, ce putea să urmărească prin această poveste pe care o socoteam neadevărată? Să mă îngrozească, să mă atragă ca un fals cuceritor, dar pentru ce? Sau mai ştii, în beţia unor medicamente hipnotice pe care le-a consumat, totul nu era decît un joc al realului cu imaginaţia. Nu ştiam ce să cred. Iuliana a fost aceea care m-a scos din impas.

— Da. Am stat cu pictorul cinci ani împreună. Primii ani au fost aşa cum i-am visat. Dragoste adevărată, multă iubire, înţelegere şi ce era mai interesant era faptul că-l iubeam mult Doream să am un copii. Uitasem aproape complet de visurile tinereşti. Uitasem de tot. De lux, de film, de paradă. Am crezut atunci că totul a început cu el şi nu se va sfîrşi niciodată. Că în fond aceasta este fericirea. Umblasem prea mult după viaţă, ca viaţa să nu-mi apară în frumuseţea ei şi să nu mi se dăruie toată. Însă, trebuia să plătesc. Eram blestemată să nu fiu fericită. Mă urmărea un destin negru. În timp ce se-ntîmplase să fiu gravidă, pictorul, pe care îl bănuiam de la un timp că are relaţii cu altă femeie, a lipsit o seară de acasă. S-a reîntors tîrziu, aproape în zori, şi între timp eu am şi aflat adevărul, Cînd i-am spus, m-a bătut. M-a bătut groaznic, deşi nu o meritam şi cînd poate cel mai frumos şi normal lucru ar fi fost mîngîierea.

— Viaţa a vrut să plăteşti cu brutalitate, brutalitatea. Nu uita că într-

un fel cam acelaşi lucru i-ai făcut bărbatului tău cu ani în urmă, cînd l-ai părăsit.

— Da. Nu ţi-am spus că sînt predestinată să sufăr?! Am un blestem pe care-l duc. A fost groaznic. Am plecat în aceeaşi zi la o prietenă. Acolo am locuit un timp şi tocmai cînd mă obişnuisem cu acest fel de viaţă a apărut…

— Bărbatul iubit, am întrerupt-o eu.

— Nu fi ironic.

Nu ghicise. Numai de ironii nu-mi ardea acum. Dar studiindu-mă, a intuit imediat şi a reluat povestirea.

— Da. Bărbatul cu care stau şi azi.

— Luigi?

— Da, Luigi.

— Bine, dar cum de s-a ajuns aici? Luigi este străin. Tu, după cîte am înţeles, erai de cetăţenie română, locuiai aici…

— Lucrurile au decurs mult mai simplu decît ţi-ai putea închipui. Ţi-am spus că terminasem facultatea şi eram profesoară de limba franceză la un liceu din oraşul B. Locuiam la o prietenă, părăsită de soţul ei, cînd am fost chemată să fac pe translatoarea la un grup de străini aflaţi în oraşul B. pentru nişte tranzacţii comerciale.

— S-a petrecut de mult?

— În urmă cu şapte ani.

— Deci atunci l-ai cunoscut pe Luigi?

— Atunci, dar nu aici. Fiindcă grupul venise nu ca să aleagă mirese, ci numai pentru afaceri. Lucrurile au decurs cam aşa: au fost mulţumiţi de felul cum i-am servit ca traducătoare. Poate a contat şi farmecul meu.

N-am spus nimic, dar a înţeles că o aprob.

— M-au invitat în Franţa şi acolo l-am cunoscut pe Luigi, a continuat ea. Am trecut prin atîtea, încît adeseori mă socotesc că nu mai am nici un pic de putere pentru un sentiment aparte, pentru o idee.

— Dar cum ai putut să iubeşti cu atîta uşurinţă? Şi pe atîţia? Efortul a fost colosal! L-a putut cuprinde un singur om? A ajuns o viaţă?

S-a uitat lung la mine şi pe un ton hotărît a spus:

— Îmi eşti drag cu adevărat. În timp ce…

Cuvinte adevărate sau nu, trebuia să le iau ca atare, să răspund la rîndul meu frumos şi egal. Începeam să înţeleg că femeia aceasta urmăreşte cu orice preţ să-şi ascundă, inteligentă, trecutul adevărat.

Iuliana mă privea cu insistenţă. Mi-a luat capul între mîini şi cu mîngîieri lente şi sărutări uşoare mi-a şoptit:

— Te iubesc, Răducule.

Poate reacţia mea nu a fost firească şi pe măsura cerută. Nu am ripostat cu nimic. Am acceptat totul şi de ce să nu fiu sincer, privind-o pe Iuliana, care era atît des fermecătoare, mă simţeam în postura unui

motan la gura sobei, sforăind agale, gudurîndu-se în sine de plăceri ascunse şi cedate sieşi.

— Uneori am impresia că tu, Răducule, mă urăşti. Te simt din priviri, şi chiar şi din gesturi.

— Eşti într-adevăr convinsă c-ai reuşit să mă cunoşti? Atît de multă experienţă ai la bărbaţi, că este suficient un timp minim pentru a da verdicte?

— Nu fi rău, Răducule!

Trebuia să pun capăt acestui fel de drăgălăşenii, care începeau să mă agaseze, şi să canalizez discuţia spre ceea ce mă interesa.

— Iuliana, continuă te rog. Povesteşte-mi mai departe amorul cu Luigi. De acord?

Nu ştiu dacă a fost de acord cu totul, dar fără proteste şi gesturi, cum ştiu mai toate femeile din lume să facă, a continuat.

— L-am întîlnit deci pe Luigi. Tu ai avut ocazia să cunoşti brutalitatea lui, e una din faţetele pe care, este drept, nu le arată des şi oricui. Cu tine a fost obligat să se poarte aşa.

— Cu tine s-a purtat ceva mai altfel?

Λ închis pentru o clipă ochii. A micşorat apoi pleoapele, şi genele păreau că tremură. Buzele în mod sigur erau de un roşu aprins, iar obrajii, culmea, se albiseră.

— Cu mine s-a purtat minunat. Dar azi nu pot să-l mai iubesc. Azi nu mai pot. Mă înţelegi tu, Răducule, ce vreau să spun? Crezi tu în mine? Dacă ar fi aşa, zău că totul ar fi nespus de frumos… Acum, uite, eşti rău. Ai ochii verzi, nu căprui ca de obicei. Cînd se fac verzi eşti rău, mă urăşti…

Realitatea era că Iuliana începea să mă enerveze.

— Nu mă privi aşa. O să te convingi că nu merit să fii rău cu mine. În viaţă şi aşa am pierdut mult. Uneori mă simt o victimă căreia nimeni şi nimic nu mai are ce să-i facă.

Am trecut voit peste un astfel de subiect.

— Luigi te-a iubit? A ţinut la tine?

— La început am crezut că totul se bazează pe dragoste. Era mai în vîrstă decît mine, nu era frumos, avea bani mulţi, aşa că logic era să cred că m-a cerut de soţie avînd un singur scop. Să fiu lîngă el fiindcă mă iubea. Dealtfel, convinsă de acest lucru, nu l-am refuzat. Acolo, în Franţa, am luat hotărîrea, şi fără să mă mai reîntorc în ţară, fără să cer nici un consimţămînt, am rămas cu el.

— Consimţămînt? Cui?

— Nu uita că am şi eu părinţi, frate, soră.

—?!

— Da. Am aici părinţi care trăiesc şi o soră. Mai am şi un frate, pe care însă, nu l-am văzut decît o singură dată. S-a purtat cu mine ca un străin. O fi crezut poate că am nevoie de ajutorul lui. Realitatea era

însă alta. Mă căsătorisem cu Luigi şi nu-mi lipsea nimic.

— L-ai întîlnit după plecarea ta?

— Pe fratele meu, da. Voiam să spun că, în Franţa, Luigi îmi da totul.

— Chiar totul?

— Eşti rău… Mă mir chiar de unde avea Luigi atîţia bani. Lipsea de acasă două-trei zile pe săptămînă şi venea cu bănet. Am crezut la început că este spărgător.

— Criminal nu l-ai crezut niciodată?

— Nu. Nici acum nu el a fost acela…

— Nici tu?

— Nici.

— De un singur lucru eşti convinsă. Unchiul meu nu s-a sinucis şi nici altcineva în afară de noi nu a putut face acest lucru.

— Desigur. Nu te-ai gîndit bine dacă nu eşti tu acela?

— Nu m-am gîndit bine. M-am gîndit însă la altele. Te ascult acum pe tine, Iuliana.

— Am petrecut clipe frumoase cu Luigi. Mă răsfăţa, îmi satisfăcea cele mai pretenţioase gusturi. Începeam să-l iubesc tot mai mult, pînă în ziua în care am priceput că de fapt căsătoria cu mine urmărea cu totul altceva. Mă vezi că acum, după atîţia ani, arăt frumoasă, încă tînără, cînd vorbesc, cînd merg, atrag privirile tuturor bărbaţilor. Ei bine, urmărise frumuseţea mea, faptul că atrăgeam atenţia, că eram o parteneră care făceam faţă în orice situaţie, în societatea lor. Poate nu mă supăra acest lucru dacă treburile nu apăreau în toată goliciunea lor. A trebuit să constat cu multă tristeţe şi amărăciune că Luigi se căsătorise cu mine din convenienţă. Fiindcă bărbatul meu se ocupa în special cu negoţul de tablouri şi timbre, iar Luigi nu făcea altceva decît mijlocea afacerile, samsar al unui mare angrenaj. De fapt, cu mintea lui, nu destul de ageră, cîştigul era suprema deviză. Şi cîştiga destul de bine, ca să nu se mai gîndească vreodată şi la altceva.

— Amîndoi aţi ales calea asta.

— Poate. Însă calea asta te salvează. Devenind bogat, mîine, dacă vrei, poţi cutreiera lumea sau hiberna ca un bătrîn îmbuibat de toate.

— Deocamdată nu am primit nimic…

— Nici o grijă. Luigi este un om de cuvînt.

— Pînă acum…

— Aşteaptă. Ce a promis respectă. Mai ales că avem nevoie de tine. Şi încă mult timp.

— De ce m-ai invitat la Muzeul de artă?

— Nu bănuieşti?

— Nu.

— Atunci nu încerca să te mai gîndeşti.

— Chiar?

— Chiar.

Apoi tot eu:

— Clişeele?

— Da. Clişeele.

— De fapt, Iuliana, chiar dacă par plicticos şi fără nici un fel de imaginaţie, trebuie să te întreb şi te rog să-mi răspunzi sincer şi deschis. Ce urmăriţi voi cu persoana mea? Racolarea care a decurs după plan a reuşit. Consecinţele le ştiu. Aţi încercat să-mi puneţi un mort în sarcină, mi-aţi cerut clişee, mi-aţi promis totul, dar nu mi-aţi dat nimic. Eşti de acord, Iuliana, să nu mai cred în promisiunile voastre? Chiar mă întreb de ce nu v-am dat de la început pe mîna miliţiei.

— Trebuie să ai răbdare, Răducule. Trebuie, pentru că altfel strici totul şi tocmai acum cînd finalul este aproape. Cît despre miliţie…

Şi ca totul să fie pe deplin înţeles, în momentul cînd eram în derivă, m-a sărutat din nou. Şi dacă-mi amintesc bine, de aici a început greşeala. În loc să fi continuat firul normal al lucrurilor, aşa cum dealtfel îmi era indicat să procedez, am ales calea întrebărilor, cu atît mai lipsite de utilitate cu cît Iuliana era departe de a fi sinceră, de a juca cu cărţile pe faţă.

— Hai iubitule, sărută-mă şi tu. Nu eşti de acord să lăsăm filozofia?

După ce i-am răspuns că nu sînt de acord, am început cu seria de întrebări:

— De ce a fost nevoie să-mi scrii biletul acela în tren?

— Răducule, fii cuminte. Ştiam precis că eşti tu. Trebuia să fii în tren, în acelaşi vagon cu noi, dar coincidenţă, erai chiar în acelaşi compartiment.

— Cine te-a instruit, cine ţi-a dat indicaţiile nu ştiu. Pe mine nu mă interesează.

— Dar văd că încerci să devii omenos, Răducule. Să te apropii cu picioarele de pămînt. Aşa este bine. Chiar mă întrebam ce o să mă fac cu tine, niţel visător, niţel uşuratic.

Dar eu ara revenit la tonul meu:

— M-ai identificat în tren ştiind că vărul unchiului Onoriu, adică eu, voi călători în acelaşi tren-vagon-compartiment cu voi. Ai scris biletul. De ce m-ai chemat la orele 21 acolo? De ce?

— Răducule, omule, vino-ţi în fire. Mai bine discutăm orice, în afară de…

— Nu, Iuliana, răspunde-mi. De ce m-aţi chemat la întîlnire? De ce neapărat alături de mine şi numai cu mine trebuia rezolvat planul vostru?

— Nu fi caraghios. Nu arunca vina pe alţii. Te-am chemat pentru că ştiai unde se află clişeele şi în cazul în care colonelul nu le-ar fi cedat, atunci, îl ştii pe Luigi… Îl obliga să ni le cedeze. Dar tu ai fost isteţ. Ai

luat-o înaintea noastră şi ca să nu laşi urme şi să-ţi acoperi retragerea, l-ai ucis. Apoi ai fugit. Undeva nu ştiu de ce ai lucrat aşa, cum să-ţi spun? La început am crezut că adresa din cartea ta de vizită lăsată picolului de la restaurant, numărul de telefon nu sînt adevărate. Între timp ne-am convins de contrariul. Intenţionat ai fost cinstit. De ce?

Am ocolit răspunsul.

— Ideea cu kilometrul 13 cine a avut-o?

— Are importanţă?

— Are.

Fără să vreau, mi-au apărut în minte unele imagini de atunci.

— Răducule, la ce te gîndeşti?

Întrebare stupidă, la care însă nu am putut răspunde decît pe măsură.

— La tine, Iuliana. Mi-ai spus multe. Adevăr sau nu, femeile ştiu oricum ce să spună. Ştiu precis, ştiu totul şi niciodată nu vorbesc decît ce vor. Aşa că ce altceva mai bun o să am de făcut decît să te ascult şi acum, regretînd că nu te-am cunoscut cu ani în urmă.

— Crezi că atunci mă uitam la tine? Poate. A nu, în nici un caz. Eram mîndră de tot, pe cînd tu erai un anonim.

— Ca şi acum, dealtfel.

— Nu ştiu, dar te-am cunoscut puţin. Puţin te iubesc. Să-ţi mărturisesc ceva. Luigi are un pistol. Nu cred să aibă curajul ca aici să-l întrebuinţeze. Ar risca totul. Pentru orice eventualitate, pentru tine Răducule, am golit însă cartuşele de pulbere. Acum este la fel de inofensiv…

— O conjunctură puţin favorabilă. Nu sînt decît un altul la rînd.

Acum mă privea discret, cu ură. Şi fiind pornit pe rele şi pe adevăruri am continuat voit:

— Ţi-ai văzut rudele de cînd ai venit?

— Părinţii şi sora?

— Da. Nu ai spus că trăiesc aici în România?

— Da, am spus.

— Ai fost la ei?

— Nu.

— Nu?

— Nu. De ce te miri? Ce pot ei să-mi ofere. Şi apoi am venit pentru altceva…

Apariţia aceluiaşi Opel Kadett Rallye 1100 cu număr străin ne-a întrerupt dialogul. Am privit-o pe Iuliana. Nu a tresărit. L-a urmărit pe Luigi cum se apropie, fără a-şi retrage mîna de pe umărul meu. Îl vedeam parţial prin oglinda retrovizoare. Cînd a deschis portiera dinspre volan, s-a aplecat puţin. A rîs scurt, grăsimea tresărindu-i sub bărbie. M-a privit nu cu ură, ci surprins.

— Aici? Încă?

Şi întrebător, apoi mut, s-a uitat la Iuliana. Ea a coborît uşor, agale, fără nici o grabă, încît am avut timp s-o privesc de sus pînă jos cu atenţie. Era bine făcută. S-a apropiat de Luigi, care a îndepărtat-o uşor, fin, dar convingător. Din ochi au ţîşnit spre mine fulgere de rival.

— Ne-ai păcălit. Nu ştiu cine eşti, dar ne-ai păcălit. Cu noi nu trebuia să trişezi. Acordul a fost clar. Ne dai clişeele, scapi. Şi în plus cîştigi bani grei. Nu ai vrut. Ai adus clişee false. Treaba ta. Dar şi a noastră. Ne-ai păcălit rău de tot cu clişeele, cu totul. Ne-ai dus pe urme false şi am pierdut timp preţios. Timp şi bani. Mai mult, cineva ne-a luat-o înainte. Auzi, mă, auzi?

Auzeam dar nu aveam cum să reacţionez. Eram în maşina mea, trasă la o parcare de pe şoseaua destul de circulată şi aşteptam.

— Mă auzi, mă? Ne-ai trişat şi pentru acest lucru trebuie să plăteşti. O singură şansă mai ai. Să ne aduci ceasornicul statuetă cu zeul Mercur din casa colonelului. Acum nici acest lucru nu mai este uşor. Apartamentul este supravegheat. Totuşi tu poţi să îl scoţi. Trebuie să încerci totul. Totul. Altfel nu se poate.

— Luigi nu ai nici o şansă, i-am spus. Vezi că rolurile s-au schimbat.

— Gura. Vom discuta totul aşa cum trebuie. Iuliana te va însoţi, încă… Urmează-mă.

Nu puteam să fac altceva decît să-l urmez. Privirile îmi fugeau fără voie la Iuliana care mă însoţea. De ce a contat că mă va atrage şi, respectiv, că mă va face să cred că mă iubeşte? Juca pe două fronturi, oare? Atunci juca tare şi eu trebuia încă să mă fac că nu pricep şi că accept să joc la comandă, că în fond totul îmi convine, şi că nu am nimic mai bun de făcut decît să aştept marea răsplată ce îmi va reveni…

Capitolul XII

Termometrul arăta numai zece grade, dar soarele ascuns dimineaţa în nori răzbea, la intervale nu tocmai scurte, ca să atragă atenţia că de fapt ziua va fi frumoasă.

Căldura era aşteptată de toţi şi parcurile, ca de obicei în asemenea zile, erau căutate numai de pensionari, rareori de cîteva perechi de studenţi. Totul părea în aşteptarea unei linişti deja aşternute, peste tot se lăsase o pace idilică.

Pentru doctorul Corneliu Comşa ziua avea semnificaţia ei. Liniştea îi producea o stare de nervi şi de haos, totul îi părea straniu de la o vreme. De aceea, în loc să admire calm adierea uşor simţită a vîntului, mozaicul de flori al grădinii botanice, însoţea, aparent preocupat, pe Marius, cumnatul său, băiatul lui Andrei Mavrea, de care cititorul a luat cunoştinţă, proaspăt sosit din Franţa. Soţia acestuia, Marie, împreună cu doctoriţa Emilia Comşa, era plecată după cumpărături.

După toate aparenţele, doctorul Comşa era nevoit să accepte dialogul impus de Marius.

— Mă uit la toate florile şi mă gîndesc că omul este cu mult mai bun decît pare. Iată de pildă această agavă americană de la mijlocul peluzei. Nu simţi că te emoţionează? Îţi creează amintiri, vise. Să nu mai vorbim de trandafiri, îmi amintesc, am citit undeva, că acum şapte mii de ani, pe o medalie, s-a găsit un trandafir reprezentat în relief.

— Medalia s-a găsit într-un mormînt din Altai.

— Ştiai acest lucru?

— Da. A fost un timp cînd m-a preocupat. În special Egiptul. De fapt acolo, pe malul Nilului, s-au descoperit numeroase monumente datînd din anul 2000 înaintea erei noastre, care aduc date referitoare la starea floriculturii şi care, alături de gravuri din secolele 14–13 înaintea erei noastre, reprezintă planuri de grădini. Se foloseau arbori pletoşi, fîntîni şi diferite plante de ornament.

— De fapt ce cultivau ei?

— În special macul, trandafirul, crinul, rezeda, mirtul, albăstreaua, lotusul. De la ei au împrumutat acest obicei Perşii şi Fenicienii, iar în Iudeea, lîngă Ierusalim, era vestită acea cale a trandafirilor lui Solomon, ca să nu mai vorbim de grădinile suspendate ale Semiramidei din Babilon, care au constituit şi una din cele şapte minuni ale lumii antice.

— Te-ai documentat serios. În fond îţi plac florile?

Ignorînd întrebarea, doctorul Comşa continuă.

— Iranul era supranumit „Ghiulistan”, adică trandafir, iar capitala

sa, „Susa”, însemna „oraşul crinilor”.

— Te-am întrebat adineauri dacă îţi plac florile. Faptul că ştii atîtea despre ele…

Doctorul Comşa oftă, adulmecă uşor aerul şi întorcîndu-şi faţa spre Marius, îl privi lung, cîtva timp în linişte, ca apoi să pornească agale.

— Vezi tu, din viaţă, trebuie să iei tot ce îţi lipseşte; dar să nu acoperi momentul, să laşi unele rezerve pentru viitor. De acord?

— Nu te înţeleg.

— Nu vrei să înţelegi! De ce am studiat şi despre flori, mai ales despre medaliile antice unde acestea sînt reprezentate? Fiindcă meseria mea, ca medic, cere să fiu uman, să fiu sensibil la tot ce pare frumos şi sigur.

— Sigur?

— Exact. Un tratament aparte în medicină, o descoperire de senzaţie cere multă muncă şi un noroc enorm. Dacă s-ar şti cu precizie că se ajunge la un rezultat excelent, atunci fii sigur că toată lumea ar îmbrăţişa cercetarea. Aşa însa, trebuie să aranjezi ceva de care să fii sigur, care să-ţi garanteze o oarecare situaţie. De pildă aici. Ce poţi face? Să strîngi bijuterii, aur. Este fără îndoială ceva original. Dar cere bani şi efort ulterior la valorificare. Prezintă chiar o nesiguranţă…

— Vorbe. Crezi că eu nu m-am gîndit la aşa ceva? Fii convins că m-am gîndit.

Doctorul Comşa se opri brusc. Privi lung spre Marius, dar apoi treptat se însenină.

— Ei, nu lua totul uşor.

— Dar nici nu este vorba de aşa ceva.

— Bineînţeles că am glumit. Totuşi sînt convins că nu laşi viaţa să-şi depene zilele la întîmplare. Te preocupă ceva. Ceva serios, spun, ca de pildă, tezaurizarea.

— Nu pricep. Nu vrei să fii mai clar?

Ajunseră lîngă Roua Cerului, în termeni de specialitate, Drosera Angelica, un prea frumos nume dat acestei plante carnivore, care ademeneşte insecte. Micile vietăţi se prind în boabele strălucitoare, înfipte în frunze.

— Vezi de pildă această specie, una din cele 3.500 de plante cu flori de la noi? Trăieşte ucigînd.

— Bine, dar aceasta este o lege a naturii. Este însăşi viaţa.

Brusc, doctorul Comşa schimbă aparent subiectul.

— Într-un timp m-am apucat să colecţionez obiecte de artă. Cît mai vechi cu putinţă. Din metale preţioase. Apoi, paralel, am îndrăgit pictura pe sticlă. Desigur veritabilă. Chiar am achiziţionat şi unele tablouri, puţină numismatică, cîteva timbre valoroase şi rare. Ce mai, un colecţionar de toate, şi de aleasă pretenţie…

— Acum mai ai ceva?

— Bineînţeles. În seara asta vroiam să-ţi arăt colecţia; să-ţi ofer ce vrei din ea.

— Pentru ce?

— Nu sîntem neamuri? Ce este frumos aici este preţuit oriunde…

— Dar nu este nevoie. În fond am venit să-mi revăd ţara. Colecţia ta este munca ta, strădania unor zile, a unor eforturi financiare.

— Aşa este. Însă dacă o să-ţi placă ceva, şi cu siguranţă că o să-ţi placă, atunci nu ai decît să alegi. Cît despre despăgubire… Nu ai decît să mă chemi pentru un concediu în Franţa sau ceva asemănător şi te plăteşti cu prisosinţă de tot.

— Crezi că este posibil?

— Fără îndoială. Totul este posibil. Totul.

— Să nu crezi că în altă parte viaţa este pe roze. Se munceşte mult, se cere mult. Şi mai este ceva care te omoară. Singurătatea şi dorul. Numai departe de ţara ta poţi înţelege aceasta. Dacă ştiam că totul va fi aşa de greu nu plecam. Dar atunci…

— În fond aveţi tot ce vă trebuie. Însă ai nevoie de orice lucru care îţi întăreşte siguranţa de mîine. Eu vreau să vă ajut. Voi la rîndul vostru mă ajutaţi pe mine.

— Şi pe Emilia.

— Desigur, pe amîndoi. Vreau să studiem în străinătate, să ne perfecţionăm.

— Au fost destui oameni mari, de renume mondial, care au studiat numai în ţară.

— Tu, de ce ai preferat să pleci în Franţa? De ce?

— Fiindcă am crezut că tot ce zboară se mănîncă.

— Aiureli. Erai convins atunci, ca şi acum dealtfel, că acolo te vei ajunge. Aşa-i?

— Poate şi acest lucru. La mijloc a fost cu siguranţă însă dorul de aventură. Şi acum revăd povestirile de odinioară în care apăreau insulele pierdute, Oceania franceză, acele insule ale fericirii uitate în Marea Sudului, Raroia, Tahiti, Arhipelagul Marchizelor, Polinezia. Construiam în gînd colibe din frunze, din trestie de bambus, cu plase dese, să nu intre ţînţarii. Aşteptam alizeul, colindam pe poteci şerpuite la vale în zigzag, în curbe abrupte, iar seara o aşteptam să mă odihnesc la lumina unei lămpi de gaz ce pîlpîie. Alteori îmi imaginam că prindeam noaptea creveţi de rîu, umblînd prin întuneric cu făclii, suliţe, şi plase. Şi cîte altele. Îţi aminteşti că celebrul pictor Gauguin i-a scris soţiei sale, aflate în Danemarca, şi care îi reproşa lipsa de grijă faţă de copii, că va veni o zi cînd copiii lor vor putea să se prezinte oriunde şi oricui, şi datorită numelui tatălui lor să ajungă cineva şi să fie luaţi în seamă? Aşa gîndeam atunci. Aşa visam. Realitatea însă este crudă. Dacă am rezistat apoi – fiindcă nimic din visuri nu mi s-a împlinit – a fost că am dat peste Marie. Soţie ideală şi prietenă

adevărată. Şi îţi mai spun ceva. Am pus mîna pe un volum scris de Lucian Blaga. Poate te plictisesc, dar un vers îl reţin şi mă urmăreşte dintotdeauna. Ascultă: „fiece sămînţă-înalţă / de pe un mormînt o piatră. Suferinţa are-un cîntec / şi nădejdea are-o vatră /". Mă crezi? A fost hrana mea spirituală. Îţi trebuie acolo mai mult ca oriunde. Pentru că acolo nu mai ai cu cine vorbi despre casa ta, care este aici, şi singurătatea te ucide.

— Încerci să prezinţi lucrurile de aşa manieră ca şi cum aici ar fi totul altfel, grozav.

— Aşa şi este.

Doctorul Comşa l-a privit mirat, gîndind că Marius vorbeşte de fapt despre ceea ce nu-l mai priveşte, apoi a spus din vîrful buzelor, lipsit complet de convingere:

— Da.

Nu era altceva decît încuviinţarea de a face un hatîr cuiva, de a-i da dreptate pur şi simplu pentru a-i face plăcere. Dealtfel, nici nu avea de gînd să-l contrazică pe Marius. Acesta simţea însă nevoia să se destăinuiască.

— Ascultă. Acolo ţi se uită repede numele. Devii doar o arătare, umblînd zilnic şi mereu în căutare de tot ce nu te reprezintă. Şi veşnic eşti nemulţumit. Întîlneşti şi oameni care spun că îţi trebuie timp ca să reuşeşti şi chiar se miră cît de repede ai ajuns, dar toţi ştiu că viaţa nu face la nimeni cadouri.

Marius l-a privit pe doctor în ochi, adînc, pentru a surprinde efectul vorbelor sale, apoi continuă:

— Văd un surîs. Surîsul scepticilor! Orice s-ar zice, cînd vii din străinătate în ţară şi vorbeşti în limba ţării tale, cînd ţi se pune în piept o inimă tricoloră, îţi produce o impresie neobişnuită. Şi îi plîng pe cei care nu varsă lacrimi adevărate. Acum ca şi altădată, numai eu sînt de vină. Am stăruit să vin aici exact ca o vedetă care soseşte în mijlocul programului, într-un spectacol fără importanţă, la care oamenii nici nu se uită. Şi nu se uită fiindcă nimeni nu intuieşte durerea mea, chinurile mele. Un singur om, acesta a fost tata, mi-a oferit la venire un buchet în formă de inimă, un buchet legat cu o panglică tricoloră şi format numai din flori albastre, galbene şi roşii. Mi l-a atîrnat de gît şi m-am dus aşa în camera părăsită cu ani în urmă, acolo unde copil am petrecut ore de neuitat. Camera a rămas neschimbată, mobila la locul ei, cărţile aşezate la fel, însă eu nu vedeam decît buchetul oferit de tata. Mi l-am amintit pe tata cum totdeauna mi-a vorbit cu voce blîndă, cu gesturi măsurate şi chiar cu timiditate. De la el am învăţat multe şi am auzit multe despre ţara noastră, pe care o iubesc. Am plecat însă fără a mă putea apropia de el… Sînt fericit că i-am regăsit aşa cum mi-l închipuisem în aceşti ani de depărtare. Vocea nu a fost în stare să articuleze nimic, dar inimile

noastre s-au recunoscut. Aş fi vrut să-i dăruiesc multe. Multe cadouri. Dar totul îmi lăsa o impresie de neputinţă. Puteam să exprim astfel tot ceea ce simţeam, ce doream? Am făcut cum m-am priceput mai bine. I-am sărutat mîna, şi lacrima fierbinte a tatei a însemnat iertarea. Apoi, văzîndu-mă încordat, a încercat să mă facă să rîd, dar, dimpotrivă, au început să-mi curgă şiroaie de lacrimi. Îl auzeam vorbind, dar nu ştiu ce. L-am văzut mişcat pînă în adîncul fiinţei sale. L-am privit lung, lung, fără să fiu în stare să spun ceva. Apoi liniştea s-a aşezat între noi. Am petrecut împreună ore de neuitat…

Aleile grădinii botanice se pierdeau sub paşii molatici, opriţi la întretăieri de vise, de culori rare; ici colo un păienjeniş argintiu, din care rămînea în urmă aroma discretă a oleurilor volatile. Pe o spinare abia formată din pămînt reavăn, se căţăra blana vegetală a fîneţei, pătată din loc în loc de lujeri, care săltau tot mai înalt din împresurarea verde a ierburilor. Frunzele volburii de nisip sînt duioase şi catifelate ca nişte urechi de pisici, iar florile… da, florile par o neasemuită întruchipare a candorii. Şi mai erau…

Doctorul Comşa mergea tăcut, cu capul plecat, gîndind pentru sine:

„Iată-l că plînge, că suspină. Micul corupt e gata să se predea. Şi cînd te gîndeşti că toată această dramă cabotină, învăluită în cuvinte duioase, s-a consumat şi se consumă între doi oameni în toată firea!…”

— Te gîndeşti la ceva anume, doctore?

Înainte de răspuns, doctorul Comşa i-a strîns mîna ceva mai tare şi înghiţind saliva, după puţin răgaz, spuse:

— Sincer vorbind, te găsesc mult mai inteligent şi mult mai dotat decît mine. Eşti o adevărată dezlănţuire de entuziasm.

Şi izbucnind în rîs, adăugă:

— Văd că lucrurile se desfăşoară din ce în ce mai bine. În ce mă priveşte cred că am cîştigat bătălia. Despre asta, nu mai este nici o îndoială. Sînt mîndru că am un cumnat ca tine.

— Despre ce bătălie este vorba? Să fi uitat eu un lucru atît de important?!… Este imposibil.

— Ţi-aş propune o formulă ambiţioasă şi primejdioasă, prefer să bat fierul cît e cald, cu atît mai mult cu cît sînt sigur de reuşita planului meu. Prevăd că va fi a lovitură senzaţională…

— Nu ştiu la ce te referi, dar vorbele tale mă emoţionează. Oricum, nu doresc să intru într-o poveste în care nu aş fi tratat deloc cu blîndeţe. Şi uitîndu-se la ceasul brăţară, un Waterproof Stainless cu 19 rubine, îl privi atent pe doctorul Comşa.

— Oare nu trebuie să mergem să ne întîlnim cu soţiile? Pare să fie momentul…

Spre un Renault 12, roşu, se apropiau Emilia şi Marie. Aveau mîinile ocupate cu plase şi pachete.

— Corneliu, Marius, vă rog fiţi drăguţi, veniţi pentru o clipă. Ajutaţi-ne. Mă enervează să stăm aici două femei.

— Imediat draga mea.

Urmează cîteva momente de tăcere. O secundă, Corneliu o privi pe Emilia, apoi pe Marie. Tîrziu se întoarse spre Marie şi mîrîi ceva neînţeles. Emilia continuă:

— Veniţi să ne ajutaţi. Marius dragă, te rog să nu te miri, însă soţul meu nu face nimic în gospodărie. Aşa se obişnuieşte între medici.

Şi apoi grăbită, urcă în maşină alături de Marius.

— Mergem acasă?

— Nu.

Marius a condus maşina departe, oprind la dreapta, lîngă o poartă cu două trepte albe.

— Mergem aici. Este o grădină restaurant grozavă, mi-o amintesc. De acord?

— Eu nu cobor. Am treabă la spital. Sosesc acasă ceva mai tîrziu.

— Corneliu, se poate?

— Se poate, Emilia. Uite că se poate.

De această dată a intervenit Marius.

— Lasă-l. Ştie el mai bine ce face.

Erau coborîţi deja cu toţii pe trotuar. Marie privea contrariată nu de invitaţie, ci de retragerea lui Corneliu, cînd Emilia exclamă:

— Marius, uite-l pe Caton, colegul tău. El este. Şi către necunoscut:

— Caton?!

Bărbatul necunoscut o privi mut, fără a se opri, mergînd cu paşi legănaţi, depărtîndu-se.

— Cu siguranţă este Caton. De ce nu mi-a răspuns?! A venit şi el în ţară?

Marius o privi pe Marie involuntar, zăpăcit, descumpănit.

— Nu ştiu. Nu poate fi el.

Doctorul Comşa rîse. Emilia îi cuprinse mîinile. Erau reci ca de moarte. O transpiraţie de gheaţă îi umezea fruntea.

De data aceasta, renunţînd la tot, Corneliu propuse:

— Să mergem în grădină. Cu toţii. Haide, Marius, oamenii sînt foarte ciudaţi uneori. Uneori.

Capitolul XIII

Erau patru. Trei civili, dintre care unul procurorul, şi unul îmbrăcat militar, cu gradul de căpitan de miliţie. Liftul fiind defect, urcau cu greutate scările, ca sub povara anilor, dar de fapt era apăsarea clipei dinaintea cercetărilor. Un apartament la etajul IV, cu numărul 18, din strada Cicoarei, la uşa căruia o placă de alamă amintea că acolo, spunem noi acum, a locuit col. (r) Oroniu Virgil, Cititorul cunoaşte deja interiorul apartamentului.

Cei patru au fost izbiţi de mirosul specific încăperilor neaerisite, de atmosfera grea ce domneşte, poate o impresie, în camerele mortuare, acolo unde cu puţin timp în urmă s-a întîmplat o crimă. Primul, procurorul, Mihai Manca, un bărbat în jur de patruzeci de ani, blond, cu ochii albaştri, faţa ovală, pielea destul de fină şi prea albă, avea cărarea specifică celor care sînt aproape de o chelie incipientă. Îmbrăcat elegant, chiar prea elegant, căutat-costumul maro cu dungi fine albe, o croială de ultimă modă, pantofii gen sport, cravata prezentată probabil ca unic model la contractările din comerţ, toate puneau în lumină un om plăcut la prima vedere. Urmau apoi căpitanul Ion Dinu, locotenentul Neagu, pe care cititorul l-a mai întîlnit, şi un alt locotenent, în civil, Ion Liţă, destinat să caute şi bineînţeles să afle tot ce oamenilor de rînd nu le este dat să găsească.

Cu cîtva timp mai înainte, procurorul s-a confesat aproape în şoaptă, ca şi cum ar fi fost un secret, că mare lucru nu speră să găsească la această nouă percheziţie, ceva care să schimbe în bine situaţia.

— Ce situaţie, se apăra, mai mult ca să zică ceva, căpitanul Dinu, în timp ce cu toţii intrau în apartament. Nu o să-mi iert niciodată. Trebuia de la început să răscolim totul. Totul, chiar dacă dura zile şi nopţi. Cît despre… vor trage ei ponoasele… şi pe merit. Nu mai avem voie să greşim sub nici o formă.

Trecînd voit peste dialog, procurorul zîmbi, cu privirea pierdută, ca apoi să continue.

— Ei, da… La vîrsta victimei toate sînt prea clare. Pensia bunişoară îi ajungea să trăiască destul de bine. Confortul îl avea asigurat. Nu înţeleg ce l-a apucat la bătrîneţe să înceapă adunarea atîtor obiecte, adevărate colecţii. Maniac. Dacă avea măcar un urmaş. Pentru nepot? Aşa însă, la ce dracu… Procurorul se opri brusc, nu pentru cuvîntul din urmă, ci la vederea unui anume obiect, care-l făcu să vorbească aproape în şoaptă:

— Nu pricep la ce îi trebuiau toate acestea.

Şi descriind cercuri cu mîna, puncta uneori, în opriri scurte, vasul cu flori aranjat în stilul Ikebana, fotoliul rococo, ca să se oprească cu

privirea şi mîna suspendată într-un punct aievea, poate chiar asupra brocartului ce reprezenta o scenă de fabulă.

— Splendid. O piesă rară şi, deşi va fi greu să umblăm sub broderii, trebuie. Nu avem de ales. Aşa-i căpitane?

Răspunsul nu a fost dat. Căpitanul a înregistrat însă totul trebăluind continuu. Tîrziu, preţ de minute, se întoarse, îndreptîndu-se cu greutate, prea multă greutate, iar silueta a revedenit dreaptă.

— Cam aşa-i, tovarăşe procuror. Eu vreau să mă ocup pînă atunci de ceasornicul ăsta vechi. Se pare că dă şi altora bătaie de cap…

— Crezi că iese ceva din rabla aia?

— Dacă nu iese nimic, măcar îl pun în funcţiune… merită. Dacă iese, atunci altă viaţă, aur. Ei drăcie. Asta ce mai este? Statuetă, zeu? În procesul-verbal – în acest timp răsfoia un dosar – a fost trecut „ceasornic vechi cu statuie în cap". Ulterior a fost clasificat ca ceasornic în formă de statuetă, reprezentînd pe zeul Mercur, montat pe soclul fix de marmură albă, probabil construit în secolul al XVIII-lea în Franţa, fără ca maşinăria să funcţioneze.

Căpitanul Dinu îşi frecă agale bărbia şi gînditor, cu privirea pierdută undeva în podea, murmură:

— Mă interesează al naibii de mult. S-ar putea să se ascundă ceva aici.

A fost momentul ca procurorul să intervină.

— Da, căpitane, şi eu te aprob.

Apoi către restul echipei:

— Ei băieţi, să facem treabă bună. Dar ce s-a întîmplat?

Locotenentul Neagu prezentă procurorului o mapă de piele neagră în care erau aşezate, în cea mai deplină ordine, foi de hîrtie scrise cu cerneală violetă, fără ştersături, cu un scris mărunt, pe care procurorul îl descifră la început cu greutate.

— Văd că aveţi şi dumneavoastră de lucru. Trebuie să conlucrăm. De acord, tovarăşe procuror?

— De acord, căpitane.

Apoi către locotenentul Neagu:

— Lasă-le. Vreau să le citesc.

Lucrul, la început pornit din interes, a devenit apoi curiozitate şi plăcere, mai ales că răposatul aşternuse în clipe de răgaz şi bucăţi literare, compoziţii scurte, nu lipsite de un anume farmec. Frecventarea cenaclurilor literare, atunci, la tinereţe, este opera de azi?

„Era atunci, în zilele calde, un anotimp al dracului de depărtat, cînd juram răzbunarea poporului şi lozinca era purtată ca o măciulie de cioclu. Atunci, ceream dreptate pentru închipuiri de copil, într-un joc periculos, de care astăzi îmi vine să rîd. Nu ştiu dacă repetam o experienţă de viaţă sau era o lansare în joc de clovn. Sau poate

deveneam numai repetent la examenul cel mare.”

Mihail Manea se opri. Gîndurile se adunau metodic în cristale aprinse de puternice străluciri ale curiozităţii. Urmă o nouă pagină cu acelaşi scris mărunt, cu aceeaşi culoare violetă, pe o hîrtie de un alb aparte, ireal.

„Vezi tu, doamne, în seara aceea de ce nu m-ai lăsat să plec? Nu-ţi cer niciodată mai mult decît alţii. Eram la aceeaşi cafenea din colţ, la aceeaşi masă. Eram doi şi discutam despre viaţă. Crezi că numai despre viaţă poţi discuta? În definitiv la masa aceea eram doi. Numai doi. Mă pregăteam să gust paharul. Da, sticla aceea cristalină cu gust de ciob. Ce fel de gust? Are importanţă? Partenerul vorbea de dragoste. Ce fel de dragoste? Oare avem canoane după care să vedem ce este bine şi ce nu? Un singur lucru este clar. La masă eram doi şi discutam… Despre ce?”

„Pe Cristina am lăsat-o pe peron cu ochii plini de lacrimi. O cunoscusem cu un an în urmă, cînd am împlinit 35 de ani, şi de atunci ne întîlneam zilnic.

Ne-am despărţit greu. Mi-a dat un pachet pentru drum şi un caiet cu notiţe. Proză scrisă mărunt. Nu era scrisul ei. Se descifra greu, aşa că am renunţat.

Revederea locurilor copilăriei m-a emoţionat. Mama nu se schimbase cu nimic. La masă am adus vorba de Cristina, cum am cunoscut-o şi hotărîrea mea de a mă căsători în curînd. A tăcut. După masă mi-a dat un caiet cu însemnări. Am tresărit. Era acelaşi scris ca cel din caietul Cristinei.

— Citeşte-le. Le-a scris tatăl tău pe front, puţin înainte de a muri. Avea atunci douăzeci de ani.

Nu-l cunoscusem pe tatăl meu. Dar foile conţineau sfaturi pentru viitorul lui copil, pentru copilul care ştia că este al lui şi spera să-l facă fericit. Erau sfaturi date de un adolescent la jumătatea vîrstei mele. Lectura a continuat pînă la miezul nopţii. Mă întrebam de ce pînă acum mama nu mi le arătase. Cînd am terminat ultima pagină, am aflat. Acolo tatăl meu se adresa mamei, rugînd să o ierte deoarece dintr-o legătură din fragedă tinereţe are un copil. O fetiţă. O cheamă Cristina. Era Cristina pe care o iubeam. Ce-am făcut? În caietul dat Cristinei nu era nimic deosebit. O nuvelă sau schiţă scrisă de tatăl meu, al ei, al nostru. Am luat caietele şi pe coperta unuia am scris cu greu: Adio Cristina, scumpa mea… Cînd a revenit, mama s-a uitat lung la mine şi m-a îmbrăţişat tăcut. Nu ştiu ce gîndea. Poate nu voi afla niciodată…”

„— Octav! Şi omul-copil a răsărit din pământ. Strigătul acela surd, repetat la intervale scurte, cu ascuţiş din buze strînse, îl cunoştea. Îl auzise de la mătuşa Maria şi de la mătuşa Olga şi de la unchiul Jean, dar cel al sorei mijlocii îi strecura dintotdeauna o teamă. Aseară visase iazul morii, unde amurgeau zilele, la scocul din spate. O întîlnise pe mătuşa Clara şi ea îl dojenea pentru lecţiile acelea la aritmetică, ca o ceaţă, lăsate neterminate. Atunci, cealaltă mătuşă îl lua sub vorba ei oblăduitoare, ca o catifea, şi asta pentru că întotdeauna a fost un băiat cuminte, a îngrijit iepurii de cîmp şi floarea de ricină din grădina bunicului. Bunicul a trăit o sută de ani, a apucat, de mult în tinereţea lui, isprăvile acelea cu haiducii şi povestea mereu despre codri, codri… Cînd sora mijlocie intra în vacanţa de primăvară, seara se pitula după vişini, cu o umbră alături. Şi cînd întîlnea umbrele, tremura. Ascundeau copilăria. Nu a blestemat niciodată. Numai tristeţea îl înconjura uneori ca o mreajă de clipe mute. Atunci a cunoscut-o şi pe Lotus, dar sora mijlocie îl striga pe numele mic şi Octav se furişa tăcut în casă. Numai atunci încorda braţul, pieptul, fiindcă nu-l mai chema nimeni şi zilele treceau, timpul… Era o zi înaltă, în august. Avioanele acelea cădeau vertical, cădeau vertical, cădeau… Erau şuiere lungi, vaiere. Atunci casa veche, cu cerdac spuzit de floare, a crăpat ca o coajă de harbuz şi a strivit umbrele, toate umbrele. Şi sora mijlocie parcă se subţiase într-un strigăt şi după asta i-a mîngîiat inelele blonde de păr neatinse de mîna unui iubit, şi i-a părut rău, sincer, pentru prima oară, că nu-l mai chema de lîngă Lotus, că nu-l mai chema… Şi parcă şi bunicul venise atunci, ascuns după vişin, ivindu-şi golul alb-crud al falangelor sfărîmate centimetru cu centimetru la Oituz, într-un alt august.

— Şi a fost război…

— Octav…

Cînd a deschis ochii a fost izbit adînc de soare, amintirile s-au pitulat în anotimpurile cu ecou al unei vîrste trecute şi deodată îl podidiră fluxurile unei zile cu ţipete de copii…”

Un arc de mecanism fin se destinse cu zgomot. Procurorul tresări. Alături, căpitanul Dinu meşterea ceva. În rest linişte. Prea multă linişte. A ridicat leneş capul, a plimbat agale cîteva secunde privirea, apoi se cufundă din nou în lectură.

„Vezi tu… Nu ştiu cum să încep pentru a fi înţeles perfect. În seara aceea era o lungă aşteptare. O frămîntare de dragoste şi ură cum de mult nu se mai întîmplase. Poate că nici atunci. Dar? Ei, aici începe adevărata poveste. Fiindcă undeva a rămas tot o poveste. Cu o fată minunată, cu nişte zile senine şi cu convingerea că pămîntul de sub tine şi omul de lîngă tine îţi aparţin. Şi era aşa de frumos totul şi zilele şi nopţile treceau uneori fără să ştii, fără să le numeri, iar orele… Erau ore de dăruire şi undeva uitarea privea în viitor. Dar vezi a fost

suficientă o clipă, o clipă plină de raţiune ca totul să se năruie. Cădeau atunci nu ziduri, ci visuri. Şi spulberarea visului a cuprins omul. Şi tristeţea a devenit apăsătoare. Simţeam atunci că pluteam, că nimic nu-mi aparţine, că de fapt exist totuşi undeva în spaţiu. Undeva… Sus? Jos? N-are importanţă. Nimeni în fond nu a observat nimic. Omul de lîngă tine devine vid şi vidul cerea… Înlocuire? Ce brutal spus! E groaznic cît de răi sîntem. Adevărat să fie? Nu amintesc jurăminte, nu amintesc de noi. E tare greu să înregistrezi peste timp că totul nu a fost decît… Că tu rămîi… Aseară am încercat să mă întîlnesc cu Serco. S-a aplecat cu brutalitatea cunoscută şi m-a consultat. Iar ceva în neregulă. Poate cu digestia. De la un timp am un gust de… Cocleală să fie? Va dispare? Azi, mîine?… Va observa peste zile omul de lîngă tine? Va reveni? Cine?"

„Oare, gîndi procurorul, răposatul a avut talent literar? Sau totul a pornit de la o experienţă de viaţă sau poate mai ştii, tocmai de la neîmpliniri, cînd simţămintele sînt puternice, devin tării, crez sau ură."

— Ce l-a determinat să pună totul pe hîrtie? Ce?

Căpitanul Dinu întrerupse lucrul, roti privirea de la ceasul desfăcut la procuror şi cu siguranţă gîndi că necazurile nu vin niciodată singure. Azi, ei da, azi, procurorul se simte rău. A început să vorbească singur. Aşa să fie oare?

Şi parcă ghicindu-i gîndurile, procurorul adăugă:

— Hai, căpitane, vino mai aproape, te va interesa cu siguranţă lectura.

— Nu mă lăsaţi să continui? Este în folosul tuturor. Lucrurile merg mai repede.

Apoi către tovarăşii de echipă:

— Ceva nou, băieţi?

O voce răspunde mecanic:

— Răbdare.

Ca apoi să adauge brusc:

— Nimic pînă acum, tovarăşe căpitan.

— Gata băieţi. Să continuăm. Intervenţia era a procurorului. Şi fără a aştepta confirmarea se apucă din nou de lectură.

„Şi soneria asta! Trebuie să mă ridic din scaun. Defect sau vreun nătărău care calcă prea tare nervii. Dar nu! Este lăptarul, omul cu şorţ alb şi mocasini gri ca pînză de păianjen. Întotdeauna netuns, ras cu un centimetru mai puţin, dar privirea vioaie şi blîndă. Lăptarul pare a fi un miel. O, în nici un caz un miel adevărat. Are destulă minte să priceapă că numai cu iarbă nu poţi trăi. Nu. Nu-i posibil să creadă că este un miel adevărat. Nu a crezut nici mai tîrziu, chiar atunci peste ani, cînd se revărsau apele în luncă şi grîul a pierit înghiţit de clipocit. Se liniştiseră broaştele, se oprise concertul. Seara era grea, neagră,

nespus de grea, de neagră, de tristă. Număram pînă adormeam. Atunci, atunci ştiam, în vis totul era clar. În viaţă greşeam. Adunam fals, nu voit. Nu ştiam ce să fac? Da. Ce să fac? Mi se hotărîse soarta. Oare voi şti să rîd? Voi şti? Se zice că aş fi mai bun în alt loc şi mă îngrijorez că nu am învăţat Sonata în mi bemol major. Concertul, fastul se apropie. Întotdeauna îl căutăm noi. Altfel, nu ai de ce să chemi ziua ce vine, nu ai de ce să scaperi amnarul. Nu ai…

Iar sună la uşă. Păcat. Trebuie să mă ridic din scaun, să merg la uşă. De la un timp fac mereu aşa. Pentru ce? A, pentru…”

Procurorul căzu pradă gîndurilor. Tîrziu murmură:

— Cîtă actualitate. Nu, pare imposibil ca acest om să fi avut duşmani. Nu i-a putut crea. Sau dacă da, timpul i-a liniştit. Şi totuşi…

Întoarse pagina următoare.

„Grigo a venit să mă întrebe ce mai ştiu despre Grig. Probabil am răspuns exact, sau nu mai ştiu ce. Uneori am impresia că cei doi, deşi îi socoteam apropiaţi, mă duşmăneau, Ţipau simple vorbe, chiar la cronica aceea plastică, dar modelată după contemporani. Pictori moderni, culori vii, penel aruncat din talente uitate sau voit îndrăzneţe. De ce i-am apărat atunci? De ce am crezut că vorbind de bine şi în bine, mă voi face înţeles. Greşeală. Mare greşeală. Articolul totuşi a apărut. Cîţiva au surîs. De ce? Bine, rău, ceilalţi nu mă cunoşteau. Nu mă vor cunoaşte nici de aici înainte. Şi cel puţin să fi scris pentru ei. Chiar Grig a doua zi m-a felicitat, dar nu a uitat să strecoare, în treacăt bineînţeles: «Ar fi bine totuşi să apreciezi culorile. Ziua, atunci cînd tonurile sînt calde, adevărate, reale. Şi apoi, trecînd la consolare: Mă bucur că te-ai gîndit la mine. Cronica mi-a plăcut. Mă văd mai talentat decît sînt. Nu au exagerat…» Mereu lăsa fraza ne terminată, voit neterminată, întocmai ca fetele de liceu, în ceasurile înserării. Şi era să uit. Da, chiar l-am uitat pe Grigo. Dar azi a venit din nou. A apreciat totul: şi poezie şi artă şi desen. Dar mi-a strecurat tot discret: «Trebuie să ţii seamă de culori. Trebuie să le priveşti seara, cînd tonurile sînt calde, adevărate, reale. De ce să scrii despre acelaşi tablou în acelaşi ceas al săptămînii?»

Zilele trec. Atunci? Da. Am răspuns simplu, gînditor. Zilele trec. Culorile se închid, treptat. Ochii… Care ochi?

Atunci a sunat telefonul. Atît. Nu am răspuns la prelungire… Nu ştiam ce să fac. Nu eram gata şi am început să roşesc.”

Mihail Manea cîntări în palmă manuscrisul, apoi poate înecînd un oftat sau un început de plictiseală reluă lectura.

„Era numai murmur şi rar zgomotul răzbea. Se legăna uneori, iar omul din colţ mîngîia catifeaua roşie a vagonului de clasa întîi. Ieri, pare că ieri nu-ndrăzneai să încerci norocul. Poate nu-l visai sau mai ştii? Un pui de om, apucai de-abia colţul băncii de lemn şi mulţumeai stelelor, albastrului, cînd erai aşezat la geam. Îţi fugeau gîndurile,

peste ani, cînd vei creşte şi vei… Cîte gînduri nu veneau. Cîte au venit… Ei! Tu, omule, de atunci… A fost atunci. Acum un anonim pasager de clasa întîi, alături de… De? Fără să vrei depeni anii, în pasul traverselor de beton, îi numeri rar, apoi din ce în ce mai repede, apoi… Logica dispare, fiindcă de fapt… De fapt asculţi conversaţia. Politicos? Nepoliticos? Are neapărat importanţă clasificarea?! Poate cel dăruit cu multă stăpînire visului, cel cu mustaţă şi chelie, ăl de sforăie şi tresare, ăl de s-a urcat la Bîldana, ca o stafie, ca o păpuşă de plastic umflată sălbatic, balon şi nacelă amestecat într-un vagon, ăl de… Poate că acum face tabele, aşează pioni. Pioni de lemn, pioni de hîrtie, pioni de… Om. Numele lui este Om. Aşa îl striga femeia lăsată pe peron sau umbra aducea ecoul copilului pierdut în zare?

Acum moţăie, doarme, calculează. Mîine îl revezi la bară, dezbate lungi procese, recită paragrafe… Acum? Ce naiv pare. Joc de copii. Se apropie iarna, va ninge, va deveni alb. Totul va deveni alb. Vor ninge fulgi albi peste pămîntul negru. Se vor acoperi petele. Se vor acoperi… E fraged totul, prea fraged. Acoperiş de lumi. Amăgire sau vis. Petele nu se acopăr, nu se şterg. Apar numai imagini şi Om visează, se zbuciumă cînd nu-i ies toate pe plac, mişcă larg braţele în semn de… Acum pare cucernic, acum… Altarul îi este străin pentru jertfă fiindcă nu a înţeles niciodată decît plăcerea trupului. Nu. Nici ca schelet nu contează. Deformat, coşcovit, de greutate şi grăsime, de paragrafe, de date trecute şi repetate cu îndemînare. Tresare. Zîmbetul era parcă zîmbet de prunc. S-a retezat, apare grimasa. Vine realul. Strînge mai mult fularul şi atinge vecinul. E simpatică dînsa. Se simte jenată, aşteaptă amabilităţi care refuză să vină şi timidă ridică de pe măsuţă o cărţulie. E în limbă străină, are un titlu sonor, voit sonor. *San Antonio* sau aşa ceva. Răsfoieşte atentă, foarte atentă.

Zilnic se urcă în acelaşi vagon, este veselă, poartă… Ce? Are importanţă? Da, nu? Predă literatură la un liceu de provincie. Se plînge de lipsă de timp, de muncă, de elevi miopi, nu la vedere, asta ar mai lipsi, şi tot vagonul cunoaşte acum povestea. Cînd apare cineva, o întrerupe. Numai atunci, fiindcă peste o oră se opreşte singură. «Vai, dragă, filmul X este ceva colosal, dar ultima apariţie în librării, cartea Y! Ce bine scrie tipul. Îi merge mintea. Să o citeşti, tu». Şi repetă acelaşi lucru toată dimineaţa.

Ceasul merge groaznic. Un minutar încet, lălîu. Poate într-o clipă de tăcere am visat. Poate…”

„Nimic nu va fi pus la îndoială – gîndi procurorul. Toate absolut toate au intrat acum în amintire. Ceea ce este important însă trebuie să dovedim dacă acest scris este sau nu al victimei.”

Şi adresîndu-se căpitanului Dinu:

— Pînă la o expertiză grafică, văd că avem şi nişte scrisori neexpediate. Apoi vom găsi cu siguranţă în arhivele fostei unităţi unde

colonelul a activat, procese-verbale scrise de mînă. Opinez cu multă convingere că acest om nu putea să aibă duşmani.

— Dar este sigur că nu s-a sinucis?

— Sigur. Sigur.

— Aş vrea să vă întreb ceva tovarăşe procuror. În cazul nostru, ne ajută sau nu identificarea scrisului la ceva?

Fără a răspunde direct, procurorul continuă.

— Apartenenţa acestor mici creaţii literare ne va indica o nouă faţetă a victimei. Dar să vedem această scrisoare, ultima probabil, neexpediată.

„Dacă vreodată aceste rînduri vor ajunge să fie citite de cineva, dacă vor găsi o apreciere sau ură, atunci să-l lăsaţi pe cel care le-a compus în umbra sa. Îi aparţine totul: şi lauda şi respingerea. Numai cine îl va urî şi urmări continuu îl va învinge. Îl va învinge numai aici, în acest loc…”

— Scrisoarea este neterminată. Nu este semnată. Scrisul pare să fie acelaşi. Ce zici de asta, căpitane?

— Nu mai spun nimic. Aveţi dreptate. Mi-amintesc că de fapt expertiza grafică a documentelor datează încă din antichitate, poate chiar a fost cel mai vechi mijloc de probaţiune cu caracter tehnic la care s-a apelat în procedurile juridice.

— Bineînţeles. O lege a împăratului Constantin, aproximativ din anul 300 era noastră, cuprinde un capitol special consacrat falsului, în care se indică printre mijloacele de aflare a adevărului compararea scrisurilor, ca mai tîrziu, în anul 539, Justinian să citeze în novela 73 o eroare judiciară cauzată de faptul că experţii declaraseră un act fals, dovedit ulterior a fi autentic. Dar primele studii privind scrisul, axate în special pe descoperirea legăturii dintre caracteristicile grafice şi personalitatea omului, se situează în secolul XVII şi aparţin lui Frangois Demello, în 1609, Camillo Baldo, în 1622, Jacques Raveneau, în 1666, şi Etienne de Blégny, în 1699. Cunoşteai aceste lucruri căpitane?

— Aşa şi aşa. Ştiam că dintre specialiştii români în materie, cunoscuţi pe plan mondial, care s-au ocupat printre altele şi de problema scrisului, a fost, la începutul secolului nostru, Ştefan Minovici, Gh. Marinescu, Ulic, G. I. Parhon şi în special Henri Stahl, fost profesor la Şcoala superioară de arhivistică şi paleografie.

— Exact. Aţi studiat şi aşa ceva?

— Şi. Apelăm deseori la acest gen de expertiză şi fără voie te documentezi.

Procurorul îl privi scurt şi fără a reţine replica, continuă dialogul.

— Ceasul este gata? Merge?

— Lipseşte ceva. Am crezut şi eu că aparţine secolului XVIII, dar mai este ceva.

— Te ocupi de mult de ceasornice? Vreau să spun că ai pasiunea asta de ani de zile?

— Cu ani în urmă am descurcat o afacere pe „picior mare” cu ceasornice şi bijuterii. A trebuit să studiez mult. De la primele ceasuri, evoluţia construirii acestora, din secolul al XVI-lea, de la ouăle de Nürnberg, primul ceas cu mecanism de buzunar, construit cam pe la 1500 de ceasornicarul Henlein, pînă la extraplatele de azi. Piesa ce o vedeţi aici a fost construită de ceasornicarul englez Ralph Gout în 1693, cum este notat şi pe acest capac al primei cutii de închidere din baga, alte două cutii de închidere fiind de argint. Mă surprinde însă faptul că una din cutiile de închidere, aceasta – şi căpitanul o arătă – are pe partea exterioară motive florale executate prin puncte de argint, deşi acest mod de execuţie este cunoscut mai tîrziu, după 1800.

— S-a înşelat specialistul atribuindu-l unor meşteri francezi?

— Bineînţeles. Şi aceasta s-a datorat faptului că la noi în ţară deja se cunoaşte, şi din colecţii, un ceas de buzunar din 1680, lucrat manual de francezul Benjamin Balber, tot cu trei capace, două din argint şi cel de-al treilea, cum cerea moda vremii, din baga.

— Are importanţă?

— Pentru rigoarea ştiinţei da.

— Desigur, desigur. Dar ceasurile elveţiene…?

— Apar tîrziu, în secolul XVIII-lea, însă reputaţia lor creşte rapid şi devine fantastică în secolele XIX şi XX. Interesant este însă un episod din istoria ceasului. În 1856, cînd la noi se intensifică lupta pentru Unire, s-au confecţionat ceasuri de buzunar din argint şi aur pe capacele cărora artişti de seamă au gravat capul de bour şi vulturul cu două capete, din stemele Moldovei şi Ţării Româneşti, aşezate alături, ca un simbol al Unirii. Mai tîrziu, muncitorii au folosit ceasul ca mijloc de transmitere a mesajelor proletare. Pe piese de argint gravau cunoscutele lozinci ca „8 ore de lucru, 8 ore pentru a ne instrui şi 8 ore repaus”, iar în secolul XVIII, enciclopediştii foloseau şi acest mijloc în lupta lor anticlericală, arătînd, cu multă artă, adevărata faţă a unor înalţi prelaţi.

— Interesant.

— Toate sînt bune pînă aici. Stăpînul ceasului, adică răposatul, cunoscător al acestui gen de colecţie, a ales un loc foarte sigur de a-şi păstra comorile.

— Comorile?

— Da, fiindcă – şi căpitanul rămase descumpănit o clipă, ca să revină imediat – în fapt sînt două probleme distincte. Statueta aceasta a ceasului care îl reprezintă pe zeul Mercur adăposteşte cinci dinari de argint – moneda a circulat în Ţara Românească în vremea lui Vlaicu şi Radu I. Asemenea monede fac parte din lista de piese numismatice trecute în patrimoniul nostru cultural. Nu au fost declarate, am

verificat acest lucru, deşi proprietarul era obligat la aceasta.

— Provenienţa?

Căpitanul Dinu încercă să dea un răspuns:

— În orice caz nu a intrat în posesia lor de mult timp Acestea fac parte din primele monede ale Ţării Româneşti fiindcă Vlaicu Vodă a bătut pentru prima oară monedă în 1365, la Argeş. Toate sînt de argint, însă după mărime şi greutate reprezintă trei grup.

— Colonelul Teodoru v-a obligat să studiaţi totul. Şi bine a făcut!

Căpitanul Dinu tăcu.

— Nu spui nimic?

— Ştiu şi eu. S-ar putea ca totul să fie inutil. Ar fi totuşi o şansă. Şi încă una mare, dacă am pune mîna pe întreaga bandă. Dar am impresia că am mers pe o pistă falsă. Parcă voit falsă.

—?!

— Mai ştim că aceste monede au un diametru de 13–21 mm şi o greutate medie de l, 05 g. Mă refer la prima categorie, pentru că acestea – şi căpitanul le măsură – aici se încadrează. Au fost emise după un sistem care are la origine moneda de argint bătută la Veneţia în anul 1202, denumită iniţial ducat, apoi gros sau matapan. Baza metrologică a acestor emisiuni era reprezentată probabil de o unitate ponderală denumită marcă, în greutate de 210 g. Dintr-o asemenea cantitate de argint se băteau 200 ducaţi sau 300 dinari sau 600 bani, ceea ce corespundea cu practicile monetăriilor feudale ale altor ţări. Sistemul monetar al Ţării Româneşti, în această structură, se menţine şi în timpul domniei lui Radu I, care bate, la fel ca predecesorul său, ducaţi, dinari şi bani. Ei bine, şi totuşi nu acesta este punctul nevralgic… Nu în asta constă totul…

—?! Te ascult… La ce te gîndeşti?

— Tovarăşe procuror, vedeţi aici zeitatea asta care îl reprezintă pe Mercur?! Ştim că printre altele a fost şi zeul factorilor poştali, al filateliei.

— Ei, şi?!

— Am găsit înăuntru o marcă poştală reprezentînd pe…

— Mercur.

— Nicidecum.

Şi căpitanul Dinu îi arătă procurorului un timbru românesc de format 42/54 mm, cu valoare de 2,75 lei, reprezentînd autoportretul pictorului Ion Andreescu, şi treizeci de bucăţi de timbre româneşti ştampilate, „Principatele Unite”, tipar de mînă de trei parale. Ce spuneţi, îl deranjăm pe profesorul universitar Iosif Micu?

— La ora asta?

— Nu se supără. Este doar colaboratorul nostru, expertul filatelic.

— Atunci, sună-l.

Explicaţiile au venit imediat:

„Aceste mărci au apărut în anul 1862, la 1 mai, imprimate cu presa manuală, în trei valori: trei, şase şi treizeci de parale, nedantelate. Sînt primele mărci care au putere de francare şi circulaţie pe întreg cuprinsul ambelor Principate unite. Valoarea lor nominală nu este mare. În jur de una mie lei".

— Tovarăşe profesor, vă mulţumim. O să vi le expediem de urgenţă pentru expertizare. Ne scuzaţi pentru deranj…

— Ori cînd vă stau cu plăcere la dispoziţie. O ştiţi voi mai bine. La revedere…

— Oare zeul Mercur, patronul filateliştilor, care a divulgat taina, cel puţin parţial, nu ne poate duce mai departe?

— Bine, dar marca cu Andreescu este de dată recentă!

— Tocmai. Aici este totul. De ce l-a pus acum şi mai ales pe Andreescu? Şi unde? În interiorul zeului Mercur. Oricine, mă refer la avizaţi, putea să-l găsească cu uşurinţă.

— Vezi, tocmai asta este. Numai cei avizaţi. Poate fi valabilă însă ipoteza că timbrul a fost ascuns în zeul Mercur, în vechitura aia de orologiu, tocmai cu scopul ca cel care ar căuta aici să-l găsească cu uşurinţă. Cine ar putea fi acela? Şi mai ales pentru ce l-ar interesa timbrul respectiv, care nu valorează mai nimic? E sigur că nu pentru ceas. Pe ăsta l-ar lua cu totul. De acord?

— De acord, tovarăşe procuror. Dar dacă intenţia domnului Onoriu a fost ca „mesajul" să-i parvină sigur celui căruia probabil îi era adresat, în acest fel, totuşi nu înţeleg de ce atîta complicaţie, cînd lucrurile puteau fi concepute mai simplu. Îi transmitea, indiferent pe ce cale, ascunzătoarea şi…

— Adevărat, căpitane. Ai perfectă dreptate. Nu monedele erau căutate, deşi să fim drepţi, valorează şi ei destul. Altceva este la mijloc. Dar ce?

Pauza impusă de gîndire a fost întreruptă de locotenentul Ion Liţă.

— Bănuiţi, tovarăşi, că în spatele acestui brocart roşu se afla un tablou? Asta-i. În carne şi oase, cum se spune. Uitaţi-vă, pata aceasta de mărime 36,5/45,5 cm – după ce o măsură cu rigoare – a fost lăsată de un obiect care a stat mult timp acolo.

Să fi fost un tablou? întrebară aproape în cor.

— Fără îndoială, fiindcă altceva nu lăsa acest semn.

— Drace. Asta mai trebuia. Dar unde o fi? Unde?

Liniştea coborî greoaie, stînjenitoare. Minutele treceau şi fiecare se frămînta, în tăcere. Impasul începuse…

Căpitanul Dinu cerceta cu atenţie timbrul găsit în vechiul ceas. Pe spate, scris direct pe gumă, fin, notaţia: MA, şi dedesubt, probabil o semnătură. Apoi un microclişeu în culori, care mărit s-a dovedit a fi un tablou reprezentînd o fîntînă cu cumpănă, un peisaj de ţară, tot mai rar întîlnit azi, purtînd semnătura… Pare a fi Andreescu. Lupa şi

microscopul nu au redat alte amănunte.

— Oare ce o fi însemnînd MA? Un nume prescurtat? De ce? De persoană? De localitate? De ce?… De ce?

— Fii calm, căpitane, calm!

Procurorul scoase cu un gest leneş din raftul bibliotecii, ghidul Galeriei Naţionale, un volum apărut în 1965.

— De mult îl privesc. Poate ne ajută la ceva. Dar staţi puţin. Uite şi un volum, chiar despre Andreescu.

Şi răsfoind alene paginile, spuse încet, dar gînditor.

— Oare literele MA nu înseamnă Muzeul de Artă? Oare această fotografie, în mărime naturală, nu reprezintă tabloul intitulat „Cumpăna satului", aflat acolo? MA poate însemna însă, tot aşa de bine, şi Muzeul Andreescu. Există aşa ceva? Ei bine căpitane, verifică. Verifică tot şi vom vedea rezultatele. Pînă atunci…

Şi întrerupîndu-se, întrebă:

— Băieţii au terminat?

— Terminat.

— Atunci procesul-verbal şi…

— Şi ne aşteaptă de-abia acum greul.

— Asta-i meseria, căpitane.

— Tovarăşe procuror, trebuie să raportăm tovarăşului colonel şi să hotărîm împreună cum vom acţiona. Ne însoţiţi?

— Desigur.

Apoi către echipă:

— Daţi-i zor. Asiguraţi pază severă. Supraveghere continuă, discretă. De acord, căpitane?

— Ca întotdeauna.

Apoi cu dezinvoltură:

— Ce ziceţi de o cafeluţă?

— Nu strică.

— Şi o bere rece, la grădina din colţ.

— La „Bucur". N-ar strica, dar regulamentul ce spune?

— Este drept, spune, dar şi căldura asta afurisită trebuie combătută, şi mai ales cu multă tărie.

Răspunsul aduse zîmbete pe faţa încordată a tuturor.

— Să vedem mai întîi ce mai avem de făcut aici ca totul să iasă bine.

Căpitanul, scuzîndu-se, formă numărul de telefon al inspectoratului.

— Tovarăşul colonel ne cheamă cu rezultatele, spuse el în final. Berea o lăsăm pe altădată. Spre seară vă caut, tovarăşe procuror, să vă pun în temă cu restul.

— Aşa că luăm viaţa de la început. Dacă ne-am ales meseria asta, încheie procurorul.

Şi după o mică pauză:

— Eu mai am o idee, căpitane. Şi adresîndu-se apoi tuturor. Poate o

veţi considera îndrăzneaţă. Luaţi-o numai ca o supoziţie. Dacă totul este numai un joc care să ne inducă în eroare?

— Cu ce scop? Doar colonelul nu prevedea că va fi asasinat, că noi vom veni aici…

— Că va fi asasinat, nu. Dar şi-a luat din timp măsuri de prevedere. De aceea a conceput planul ăsta misterios.

— Nu văd logica.

— Şi dacă MA înseamnă altceva sau nimic? Dacă tabloul nu există? Sau dacă există şi este dat aiurea? Lui MA. Caută pe dracu în toată capitala sau chiar în întreaga ţară. Sau poate fi un străin, adăugă procurorul.

— Imposibil.

— Adică imposibil ce? Să scoată tabloul din ţară?

— Da! Tovarăşi, vreţi să ne aşezăm puţin, să repetăm şi să hotărîm?!…

Capitolul XIV

Necazul a început în dimineaţa zilei de joi. Hotărîse să meargă la ştrand, să petreacă o dimineaţă fără a fi urmărit de problemele de serviciu. Dar abia îşi făcuse planuri, cînd locotenentul Neagu fu trezit la realitate de un telefon. Fratele îl ruga să-i rezerve două locuri pentru vineri la avionul de Constanţa, iar în seara asta să-l aştepte la orele 19, ora sosirii rapidului de Timişoara, după care îşi vor pregăti o seară cum ştiau ei. Dar ca şi cum asta nu era de ajuns, un alt telefon, de la serviciu, îl anunţa imediat despre executarea unui ordin. Parcă mai era nevoie de justificări pentru răpirea zilei sale libere! „Trebuie să fie ceva foarte important, din moment ce este chemată întreaga echipă”, gîndea Neagu. Şi după felul cum i s-a vorbit, locotenentul a înţeles că trebuie acţionat cu mare grijă şi cu multă prudenţă. Oare mai era necesar să i se repete acest lucru? Gîndurile deja urmăreau schema pe care şi-o proiectase, în timp ce conducea Dacia 1300, maşina de serviciu, cu număr obişnuit, spre strada Licoarei, la numărul 118. Auzi nume? Strada Licoarei, Cicoarei, Licoarei?! Cicoarei mai merge. Dar Licoarei? Oare de ce nu l-a chemat pe bătrîn în altă parte? Nu, este mai bine aşa, gîndi locotenentul Neagu, şeful are dreptate. La el acasă se simte bine, în largul lui. Acolo lîngă o cafeluţă şi un păhărel de coniac, gîndurile se aştern domoale, ordonate, ca într-un clasor.

A fost nevoit să oprească la intersecţie, la un semnal de „atenţie”, a dat întîietate unui camion cu remorcă ce nu se mai termina şi pornind cu viteza întîi şi-a continuat drumul, aţintind ochii la numerele caselor. A oprit chiar la poartă, discret. În fond, nu aveau nici un rost precauţiile. Îşi amintea de învăţăminte, că niciodată măsurile suplimentare de securitate… Zîmbi aievea şi fără voie admiră căsuţa modestă, retrasă în fundul unei curţi pline de vegetaţie. Liliac, peri pitici, viţă ridicată pe o boltă improvizată, cîţiva brazi mărunţi, împrăştiaţi voit haotic, şi în plus, tot felul de „buruieni” cum numea locotenentul florile, care deşi îi plăceau, plantate la un loc îi crea impresia de înghesuială şi dezordine. Un căţeluş, o bijuterie, ar fi exclamat unii, căruia cu toată bunăvoinţa nu i se putea recunoaşte obîrşia, legat cu un lanţ destul de lung, mîrîi puţin, apoi se gudură bătînd aerul cu lovituri de coadă…

— Cuţule, stăpînul îi acasă?

Înţelegînd parcă limbajul ofiţerului, se alintă singur scheunînd.

— Pe cine căutaţi?

Locotenentul Neagu privi bătrînelul din faţa sa ivit parcă din pămînt.

— Bună ziua.

— Bună, tovarăşe. Sînt pensionar şi locuiesc singur. Nu am nimic de închiriat şi nici de vîndut.

— Nu-i nimic. O să găsim noi altceva. Dar să nu uit. Sînt locotenentul de miliţie Neagu Ion şi cu bunăvoinţa dumneavoastră vom îndrepta greşeala. Şi în acelaşi timp, locotenentul înmînă legitimaţia pensionarului Aurel Dinescu, care o cercetă atent, o răsuci, ca după cîteva minute să o înapoieze.

— Cred că este în regulă. E mai bine aşa. Să nu fie cu supărare, dar se mai întîmplă destule chiar azi. Aşa-i?

„Bătrînul are dreptate, multă dreptate", gîndi ofiţerul.

— Aşa-i, tovarăşe Dinescu.

— Păi, dacă începutul este făcut, cum se spune, nu aţi vrea să ne aşezăm la vorbe, colea sub umbrar? Sau nu, mai bine poftiţi în casă. Este puţin cam răcoare. Şi aruncînd tinereşte ochii spre cer, continuă. Azi e vreme închisă. Plănuisem să-l scot pe Pufi, rotofeiul de colo, la plimbare.

Că nu era rotofei, ci mai degrabă o jigodie, căţel de casă, cum îl numea locotenentul, era clar.

— Şi cine mai păzeşte casa?

— Păi ce, am averile lui Noe? Nu tovarăşe…

— Neagu.

Bătrînelul zîmbi complice.

— Încercam memoria, tovarăşe locotenent Neagu. Cu vîrsta asta a mea, uitarea este la modă. Nu?

Locotenentul trebuia să intre cît mai mult pe sub pielea bătrînului. Avusese, este drept, nu atît de des, prilejul de a preţui astfel de oameni. Un cuvînt spus nelalocul lui şi totul se năruie. Intervine muţenia, şi apoi apucă-te să afli ceva…

— Bătrîneţea, la dumneavoastră, văd că face casă bună. Vă… nu ştiu bine cum să spun, dar vă prieşte. Sînteţi, ce să vă mai spun, un bătrîn tînăr, tare simpatic.

Locotenentul Neagu spunea adevărul, Aurel Dinescu era un bătrîn plăcut. Fără voie îl asemănase în gînd cu Jean Gabia, artistul veşnic tînăr al cinematografului. Aceeaşi înfăţişare, bătrînelul nostru însă mult mai slăbuţ şi, în plus, cu o mustăcioară albă, lăsată cu intenţie nepotrivită la colţuri, fiindcă în rest totul trăda multă ordine în felul în care se prezenta.

— O cafeîuţă şi un coniac? Să nu vă fie cu supărare, eu prefer însă apa minerală. Orice marcă, pentru că ştiţi cum este. Cînd te obişnuieşti mai bine cu Borsecul, te trezeşti la Alimentara că îţi aduce tot felul de etichete şi nu ai încotro, iei ce găseşti.

Deşi erau aşezaţi comod în două fotolii-stil, la o măsuţă din micul hol de primire al casei, bătrînul, fără să mai aştepte răspunsul, cu paşi uşori, cu o agilitate neînţeleasă la o asemenea vîrstă, se duse să

pregătească cafeaua.

— Cînd eram tînăr – vocea venea din bucătărie – umblam toată ziulica pe jos. Am fost inspector financiar şi ştiţi cam ce făceau ăştia. Atunci mergeam să fac impuneri la meseriaşi şi negustori particulari. Asta mai mergea, dar trebuia apoi să-i încasezi. Şi erau unii al dracului de răi. Calici. În special negustorii. Dar crezi că le mergea cu mine? Aşi!… O vreţi cu caimac?

Locotenentul Neagu, ascultînd, aşteptînd, privea la o barcă-bibelou executată în sidef, aşezată cu gust pe o mică policioară a unui dulap vitrină şi tocmai se întreba de unde o fi avut-o bătrînul, cînd trebui să răspundă.

— Să fie cu caimac şi nu tocmai amară, dacă se poate.

— Se poate, frate, cum să nu. Să nu mă deochi, dar zic eu că preparatul cafelei a devenit a doua specialitate a mea.

— Prima nu o ştiu.

— Prima a fost de mult. Nu o spusei? Profesia de inspector financiar.

Parcă îl vedea pe bătrînel, nu putea explica de ce, că visase odată să se facă marinar, dar o pasiune descoperită odată cu adolescenţa sau, mai ştii, simpla întîmplare l-a determinat să ajungă inspector financiar, un obscur şoarece de birou, gîndea locotenentul, un conţopist.

— Ei, da. Este gata cafeluţa. Şi un coniac pentru dumneavoastră. îl am de multă vreme. Mi l-a adus un nepot, de ziua mea, acum vreo trei ani. De atunci nu l-am mai văzut.

— Nu vă vizitează nimeni?

— Cîţiva foşti colegi.

Şi oftînd:

— Ei tinere, dacă nu te îngrijeşti de toate ca să-ţi asiguri bătrîneţea, suferi. Dacă aveam copii… Şi puteam să am. Dar nu a vrut nevastă-mea, dumnezeu să o ierte. Aşa este cînd te iei după muieri. Capul bărbatului este cap.

— Este.

Locotenentul Neagu vorbi automat, gîndindu-se la cele ce vor urma.

— Erau atunci vremuri grele. Nu se găseau chiar de toate, totuşi…

— Sînteţi de mult timp pensionar?

— De zece ani. Dar nu mă plictisesc. Pensia îmi ajunge, nu am luat servici din nou, că am dreptul, aşa că mă ocup şi eu cu agricultura.

—?

— Am în spatele casei un loc măricel. Pun de toate. În curtea din faţă am flori, le las aşa cum le-aţi văzut. De la moartea soţiei…

Locotenentul îi zări ochii înlăcrimaţi, poate chiar o lacrimă alunecînd pe obraz, dar nu putea privi cu insistenţă.

— Trece timpul, ce mai. În plus, activez în cartier în comisia de înfrumuseţare, la organizaţia de bază, cu destule probleme.

— Sînteţi…

— De mult, tovarăşe. Am intrat în partid din anul 1946, cum se zice, cam în prima promoţie legală.

Locotenentul servi cafeaua, pradă gîndurilor. Apoi, timid:

— Ştiţi, m-a trimis la dumneavoastră tovarăşul colonel Teodoru. Vă roagă să-l scuzaţi pentru faptul că nu a venit personal…

— Ai impresia tinere că lumea nu are destule pe cap? Mai ales un colonel. Eu am crezut că discut cu cineva de miliţie o problemă care poate interesează, adică vă interesează. Am dat un telefon, aşa am hotărît noi, şi ne-a îndreptat la tovarăşul colonel… Constantinescu, de la securitate.

— Aţi hotărît dumneavoastră?

— Da. Fiindcă ce discutăm aici, că de asta cred că ai venit, mai ştie şi colegul meu, tot un pensionar, Nicolae Paicu.

Şi ghicind gîndul ofiţerului, reluă imediat:

— Nu-l putem chema. Azi dimineaţă s-a internat la Spital. L-a luat cu Salvarea. Avea cam de mult o anghină pectorală. Pesemne că pilulele alea de nitroglicerină nu-şi mai făceau efectul. După-amiază o să-l vizitez, dacă se va putea. I-am spus de multe ori să lase munca mai uşor fiindcă şi efortul de la o vîrstă… uite ce înseamnă.

— Dumneavoastră nu munciţi tot timpul? Grădinărie, activitate obştească…

— Le fac planificat.

— Aşa este bine. Deci cu tovarăşul dumneavoastră nu putem sta deocamdată de vorbă.

— Deocamdată. Sau mai ştii dacă va fi nevoie. Poate ce vă spun eu să nu vă intereseze cine ştie ce şi atunci v-am mai pus şi degeaba pe drumuri.

— Este de datoria noastră să ascultăm tot, să ne aplecă cu grijă la sesizările oamenilor, mai ales că dumneavoastră, trecut prin multe, cunoscînd în viaţă atîţia oameni, aveţi deja o experienţă. Şi nu cred că v-aţi înşelat atunci cînd aţi socotit că este momentul să vă adresaţi nouă.

— Da. Ei, ce să-i faci. Să zic că nu m-am ramolit.

Apoi, cu ochii la masă:

— Coniacul nu merge?

— Nu prea. Sincer să vă spun, nu beau niciodată. Nici măcar un păhăruţ.

— Nu-i rău. Asta îmi place. Şi eu cînd eram în activitate nu beam. Şi tentaţii erau destule. Îţi închipui, ca inspector financiar…

— Depinde şi de om.

— Fără îndoială. Asta-i totul. Şi cum îţi spuneam…! Dar mai bine prefer să fiu întrebat.

Locotenentul Neagu lăsă voit o pauză, ca apoi, frecîndu-şi bărbia, să-

l privească pe bătrîn drept în ochi.

— Nu credeţi că este mai bine să-mi povestiţi dumneavoastră totul? Dacă voi avea nelămuriri…

— De acord, tinere. De acord. O ţigară? Eu nu fumez.

— Mulţumesc, nici eu.

Şi luînd o poziţie comodă în fotoliu, după o mică ezitare, începu.

— Cum vă spuneam sînt singur. Cîţiva colegi, prieteni, acum toţi pensionari, vin uneori, tot mai rar, să depănam de toate, în special amintiri, fiindcă de proiecte nu mai poate să fie vorba. În ultima perioadă m-am întîlnit mai ales cu Nicolae Paicu. De aceea l-am numit adineauri.

Apoi căzînd pradă gîndurilor:

— Oare ce face? Nu cred să se mai facă bine.

Locotenentul Neagu, aştepta. Calm, cu ochii pierduţi, dar atent la toate. Nu după mult timp, bătrînul reluă:

— Aici, în spatele casei, la vreo două sute de metri, avem un mic părculeţ unde dimineaţa, în zilele călduroase, petrecem cîteva ore. Mai un ziar, mai un comentariu, ca să ne aflăm în treabă. Acum zece zile, era într-o luni, eram ca de obicei instalaţi pe o bancă. Eu şi Paicu. Discutam aprins despre toate. Nimicuri. Deci, cum vă spuneam, discutam, cînd Paicu, cît mai discret cu putinţă, mă face atent. În faţa noastră, la cinei-şase metri, pe o bancă, s-a aşezat un bătrîn. În vîrstă. Să fi avut cam şaizeci şi cinci de ani. Ce mai, era impozant şi avea o barbă albă, de patriarh. Este drept, trebuia să observ şi eu. Dar, mai ştii… Gîndeam: un pensionar ca şi noi. De întîlnire nu putea fi vorba, chiar dacă era din provincie şi aştepta pe cineva. Ce mai, gîndeam fel şi fel, cînd Paicu spuse: „Mă, aici nu este ceva curat. Să mă ierte dumnezeu, însă dracu şi-a vîrît coada”. Cum de bănuia el ceva nelalocul lui, nu ştiu. De fapt începeam şi eu să mă gîndesc la fel. Şi cum vă spun, Paicu uitîndu-se pe ziar, îngînă mai mult, că slavă domnului cu auzul stăm perfect şi, de ce să mînii, şi cu văzul tot aşa, deşi noi ca scriptologi toată viaţa ar fi trebuit…

— Depinde şi de firea omului, de constituţie…

— Desigur. Ei, şi ce-mi spune. „Îl vezi, ăsta este tatăl unui mare legionar care a trăit în oraşul T.” Am uitat să vă spun că Paicu a fost tot inspector financiar, dar numai ultimii ani înainte de pensionare a lucrat în capitală, în rest, a lucrat în oraşul T., capitală de judeţ, şi probabil că acolo l-a cunoscut. Deci să revin la ce-mi spunea. „Băiatul lui care era mai mare ca mine – adică decît Paicu, că el povestea – cu patru ani, a intrat în Legiune în iarna lui 1932–1933. Atunci în judeţul D. nu era nici un fel de organizaţii legionare. Îi ţine minte fiindcă încerca chiar şi la clasele mici, inferioare, cum se numea, să facă propagandă şi să organizeze cuiburi în mijlocul colegilor de şcoală. Ce a făcut, ce a dres, fapt este că a reuşit ca în primăvara lui 1933 să

înfiinţeze frăţia de cruce „Mihai Bravu”, pe care a condus-o pînă la terminarea liceului. În ajunul alegerilor din acelaşi an, înfiinţase o garnizoană legionară şi multe cuiburi în comunele vecine, dar în acelaşi an, Garda de Fier este dizolvată şi fiind reperat a trebuit să dispară”.

Aurel Dinescu se opri. Răsuflă puţin apoi, parcă scuzîndu-se.

— Caut să-mi rememorez totul, fiindcă Paicu nu va fi în stare să vorbească curînd. Deci să-mi amintesc ce mi-a mai spus. Cînd Paicu trecuse în cursul superior al liceului, în mai 1935, l-a văzut pentru ultima dată pe Vifor, care revenise în oraşul T. şi cînd se lăuda că a căpătat pentru curajul şi vitejia sa, în echipele morţii şi în alte crime, cea mai înaltă distincţie de atunci a ălora, „Crucea Albă”, şi că la înmormîntarea nu ştiu căror capi legionari a ajutat la organizarea poliţiei legionare şi a condus garda personală a Căpitanului în tot timpul ceremoniei. Dar nici poliţia de atunci nu sta inactivă, astfel că a fost nevoit curînd să dispară din nou, fiind chiar arestat de cîteva ori.

— Bine mă Paicule, îi spun eu, ce legătură au toate astea cu bătrînul de vis-à-vis?

— Tocmai asta este, măi Aurică – Paicu aşa mă numeşte – că are. De aceea îţi spun ce a fost atunci.

Şi Dinescu încercă din nou să-şi amintească vorbele lui Paicu. „Din puşcărie a scăpat, fiindcă avea rude cu influenţă la magistraţii militari de atunci. Şi ştiţi cum era. A vrut să-l asasineze pe primul ministru, atunci era chiar Patriarhul, însă nu a reuşit şi a fost din nou arestat. A trebuit apoi să fugă la Berlin, unde probabil nu a făcut mulţi purici, mai ales că aşa cum am auzit ulterior era acuzat tot de ai lor că a venit în Germania pentru a trăda pe legionarii de acolo. Dar cum fiarele se sfîşie între ele, şi acest Vifor, mare căpetenie, fruntaş legionar, a sfîrşit cum trebuia. A fost executat chiar la Jilava, la reîntoarcerea în ţară, de aceeaşi foşti camarazi ai săi, chiar dacă deţinea cea mai înaltă distincţie legionară, – «Crucea Albă». Şi culmea, mă Aurică – îmi spune Paicu – l-au împuşcat pe la spate, în 1940. La procesul din iulie 1941, intentat unora din vinovaţi, fiindcă majoritatea erau fugiţi cu complicitatea naziştilor în Germania, am asistat şi eu. Acolo l-am văzut şi l-am cunoscut pe bătrînul din faţa noastră. Caton nu era aşa de bătrîn. Nu cred însă că m-a recunoscut. Atunci era de…”

— Cum spuneţi că îl cheamă pe bătrîn?

— Caton. Are importanţă?

Locotenentul Neagu nu şi-a putut ascunde un zîmbet interior.

— Nu, absolut nici o importanţă. Vreţi să continuaţi?

— Desigur, cu toate că pînă acum nu am amintit deloc ce anume ne-a determinat să anunţăm Miliţia, fiindcă în fond ce am povestit…

Aurel Dinescu clipi des din ochi, se mişcă cu neastîmpăr în fotoliu, ca apoi brusc să reia:

— Şi cum vă spuneam, asta s-a petrecut într-o zi a săptămînii, luni. Povestea spusă de Paicu m-a făcut atent. Bătrînul nu părea locuitor al cartierului şi deci dacă venea la rude, atunci nu sta în părculeţul acela micuţ, de dimineaţă. Eu nu zic că la pensie ne omorîm cu treburile, dar nici nu lîncezim. E drept?

— Absolut.

— Lucrurile ar fi rămas aici: curiozitate, niţică bîrfă, amintiri şi gata. Cînd ce să vezi? Paicu privea atent, îl văd şi azi, îşi pusese ochelarii, se foia vădit stingherit şi ca un conspirator îmi şopteşte: „ăsta care se apropie este fi-su”.

— Fiul lui?

— Da, Aurică. Fi-su.

— Ăla?!

— A, nu. Ăla este mort. Ăl mai mic. Era şi el în liceu. Mi se pare că o clasă mai jos. Era nedespărţit de fratele său, de aceea îl ştiu. Şi semănau ca două picături de apă. Măi omule, ăsta nu s-a schimbat nicidecum. Vîrsta i-a stat pe loc.

— Şi ăsta deci tot un Caton, intervenii eu.

— Tot. Dar stai puţin. Din cîte am auzit, ştiam că şi ăsta a fost plecat sau mai este şi acum…

— Măi, măi, poate nu-i chiar aşa.

— Aşa-i, mă Aurică. Ăştia au fost nişte neoameni. Cînd mă gîndesc ce au făcut, cît rău şi cîtă amărăciune, i-aş strînge de beregăţi. Pedeapsa însă o dă tribunalul. Poate că trebuie şi aşa. Poate că este mai bine… Dar ce caută aici? Şi de ce aici. Să nu-mi spui mie pe nume dacă nu e adevărat ce am auzit. În fond, de ce se fereşte. Ce au făcut s-a iertat de mult. Numai dacă… nu pun ceva nou la cale. Atunci sigur că trebuie să se întîlnească aici sau în alt loc ferit. Este?

Locotenentul Neagu aprobă automat:

— Este.

— Aşa a zis şi el. Şi de aceea ce credeam la început, aşa şi pe dincolo, ca ieşit din comun, acum s-a adeverit.

— Tovarăşul dumneavoastră Paicu ce părere are? A fost recunoscut sau nu? De bătrîn, de fiul său, de amîndoi?

— În nici un caz, ce a urmat ne-a demonstrat că nu l-a recunoscut. Şi mai este ceva. În timp ce Caton, aşa mi s-a spus, nu s-a schimbat cu nimic, Paicu da, a suferit mult. Este îmbătrînit, tras la faţă, a căpătat o coloare galbenă la mîini şi la gît, este puţin încovoiat încît nici nu pot să-l compar cu fotografia pe care mi-a arătat-o, ca elev, şi chiar imediat după absolvirea şcolii. Au vorbit ce au vorbit, mă refer la tată şi la fiul său, şi apoi au plecat. Să fi durat dialogul lor cam cincisprezece minute. Primul a plecat tînărul, adică fiul. Apoi, la zece

minute, a plecat taică-su. În direcţii opuse. Este acest lucru un semnal de alarmă?

Locotenentul Neagu gîndea altfel. De suspectat nu se putea suspecta toată lumea. Încurcătura era însă cu Caton, fiul, dacă era într-adevăr fiul cel mic, plecat din ţară cu mulţi ani în urmă.

— Aveţi perfectă dreptate. Trebuia să vă alarmeze. Dar şi acest fiu a făcut politică?

— Paicu spune că nu.

— L-aţi întrebat?

— Păi, altfel cum. De unde să fi ştiut eu? Şi, deci v-am spus că toate acestea s-au întîmplat luni. De urmărit ce rost avea? Înclinam chiar să lăsăm totul baltă, deşi Paicu zicea că nu strică să-i spunem sectoristului toată tărăşenia. Nici nu mai ştiu bine cum a fost.

Locotenentul înghiţi în sec, căuta să fie cît mai calm, deşi povestea lungită îl agasa.

— Deci trecu o zi, luni, trecu a doua zi, marţi, şi vine miercuri. Noi nu am mai luat legătura cu sectoristul şi ca să fiu sincer, începusem să cam uităm.

Bătrînul Dinescu se opri, privi pe sub sprîncene la ofiţer şi parcă cu reproş, adăugă:

— Sigur că nu am făcut bine. Dar omul este ca omul. După ce se înspăimîntă şi ţipă, poate să fie îmblînzit cu două vorbe sau cu timpul. Că şi timpul ăsta iartă şi şterge multe… Ce e drept e drept, v-am chemat cam tîrziu, dar v-am chemat.

Ofiţerul zîmbi.

— Da, vă înţeleg perfect, aţi procedat în modul cel mai firesc.

— Asta a fost. Deşi totul s-a întîmplat luni, noi am anunţat abia miercuri. Atunci ne-am decis să anunţăm miliţia. Ne-am gîndit că poate nu este nimic rău la mijloc, poate este o alarmă falsă din partea noastră şi asta ne-a făcut să mai aşteptăm, dar ne-am gîndit şi că alarma poate fi… Să ne fie cu iertare tovarăşe miliţian. Dar noi am socotit că nu este bine şi nici cinstit să ascundem aşa ceva sau să ne facem că nu ştim nimic. Este?

— Este. Şi pentru aceasta vă mulţumim în numele tovarăşului colonel. Dacă este posibil, să vă mai gîndiţi. Poate totuşi vă mai aduceţi aminte de ceva care acum a scăpat. O să luăm legătura şi cu spitalul, cu medicii, să vedem dacă prietenul dumneavoastră, tovarăşul Paicu, nu s-a înzdrăvenit, să ne povestească şi dînsul, deşi – şi aici locotenentul făcu o mică pauză – cred că ne va spune acelaşi lucru.

— Cum ştiţi dumneavoastră. Asta este meseria dumneavoastră. Procedaţi în consecinţă.

— O ultimă întrebare. La întîlnirea din parc v-au recunoscut?

— Exclus. Erau atît de grăbiţi şi de supăraţi, poate pentru că au fost

deranjaţi, poate şi din alte cauze încît nici n-au aruncat măcar o privire spre noi. Cu siguranţă că nu ne-au recunoscut.

— De unde aţi tras concluzia că erau supăraţi?

— Ei, cunosc şi eu niţel la oameni. Printre ei m-am învîrtit toată viaţa. Paicu la fel. Şi el a ajuns la aceeaşi concluzie. Parcă îl aud: „Ia te uită, mă Aurică. Sînt năuciţi rău”.

— Adică băuţi, nu?

— Nu. Adică supăraţi. Arătau ca nişte oameni cărora nu li-s boii acasă. Ce mai, altfel arată omul cînd nu are necazuri!

— Vă mulţumesc încă odată, tovarăşe Dinescu. Mîine mai trec pe la dumneavoastră şi vă rog mult, gîndiţi-vă bine. Poate aţi scăpat ceva acum în povestire, de care între timp vă amintiţi. Pentru noi orice amănunt în plus nu numai că nu strică, dar ne foloseşte foarte mult. În cazul de faţă, poate reuşim să preîntîmpinăm răul.

Locotenentul Neagu vîrî carneţelul în buzunar, deşi nu notase decît cîteva nume, nişte linii, un cuvînt scris la repezeală şi pe care cu siguranţă nu-l putea descifra nimeni decît el, un număr, apoi liniştit se despărţi de bătrîn.

Maşina lăsată în stradă era un adevărat incubator din cauza căldurii exagerate, voia bună a dispărut imediat, şi în locul ei a apărut o mică indispoziţie.

„Şi cîte mai am de făcut astăzi. Să recapitulăm deci… Unu…”

Un noruleţ fin, ca o boare de parfum de piersici în pîrgă, părea că se destramă deasupra asfaltului încins. Strada era aproape pustie, ca în după amiezile de vară cînd căldura stăpîneşte totul şi omul se ascunde la umbră.

Capitolul XV

Rînduri de pomi, barieră vie, etalau frumuseţi de necrezut, odinioară cu parfum romantic şi de vis. Plopii foşneau în adierea vîntului de dimineaţă încet, domol, legănîndu-se în figuri de balet cu graţie divină. Totul în jur amintea de pămîntul bătut de ploile repezi ale verii, după care s-a instalat liniştea, ca suprem omagiu al odihnei omeneşti. Gîndurile însă nu se pot odihni.

Bătrînul Andrei Mavrea aşezat pe un scaun pliant, alături de fiul său Marius, privea în depărtare, urmărindu-şi propriile-i gînduri, cînd deodată acesta îl întrebă brusc:

— Tată de unde se cunoaşte Corneliu cu Caton, colegul meu cu care am părăsit ţara?

— Eu nu-l ştiu pe Caton. Nu ştiu ce răspuns să-ţi dau.

— În urmă cu cîteva zile, cînd ne aflam la grădina botanică, l-am văzut pe stradă pe Caton. Pe Caton cel cu care am fugit. Nu a recunoscut la început că este el. Corneliu Comşa întîlnindu-l nu a făcut nici un gest deosebit, dar ştii, nu pot să-ţi explic cum am ajuns la această concluzie, că se cunosc. Şi se cunosc bine. Tocmai aceasta este un mare mister pentru mine. De unde? Fiindcă de ani el este plecat din ţară. Chiar în străinătate, după puţin timp, ne-am despărţit, ca să ne mai vedem de două ori, şi aceasta cu totul întîmplător. Nu ştiu pe unde a umblat şi ce hram poartă. Ca acum să-l revăd chiar aici, la noi în ţară.

— Eşti sigur că este acelaşi om?

— Absolut.

— Şi că se cunoaşte cu Corneliu?

— Fără îndoială.

— Au vorbit?

— O, nu. Dar asta n-are nici o importanţă.

— Bănuieşti ceva?

— Da. Ceva nu este în regulă. Caton nu-i un om care să treacă prin viaţă fără să lase urme. A urmărit tot timpul vieţii ceva. Şi acum sînt convins că urmăreşte. Ce? Nu ştiu.

— Poate te urmăreşte pe tine?

— Imposibil.

Marius căzu pradă gîndurilor. Cu privirea pierdută, pironită undeva departe, în zarea încinsă de soare şi căldură.

— Nu văd de ce să mă urmărească. Nu văd raţiunea. În străinătate m-a lăsat. Întîlnirile, cele două, au fost absolut întîmplătoare. Chiar dacă a urmărit ceva, s-a convins cred, de mult, că nu are nici un sens să persevereze.

— Atunci, poate, întîlnirea a fost întîmplătoare.

— Dacă nu aş fi surprins un gest, din care rezultă că se cunosc, între el şi Corneliu, aş mai putea crede. Consideram şi eu că la mijloc e o simplă întîmplare. Ţii minte cît de mult ne omorai cu proverbele noastre? „Munte cu munte se întîlneşte dar om cu om.” Totuşi nu este aşa. Caton este calculat, un om care judecă totul cu măsură, această rigoare şi disciplină cu care tot timpul a urmărit ceva mă obsedează şi, mai mult, mă îngrozeşte. Dacă a venit aici să pună la cale cine ştie ce?

— Marius, nu cumva ai aşternut pe hîrtie sub formă de memoriu tot ce s-a întîmplat atunci, la început?

— Da. Cum de ai bănuit?

— Este rîndul meu să fiu iertat. Cînd te-am vizitat la Paris, nu m-am putut abţine. Am citit tot. Ai dreptate. Este un om periculos.

— Înţeleg perfect totul.

— Eu te am numai pe tine şi pe Emilia, Nu am avut nici un moment îndoiala că tu vei deveni alt om decît erai. Tot timpul şi depărtarea şi suferinţa au fost groaznice, am visat totuşi clipa cînd vom fi împreună. Ascultă-mă ce vreau să-ţi spun. Trebuie să ştii totul. Nu sînt convins, dar cumnatul nostru, doctorul Comşa, vrea neapărat să părăsească ţara. Cum? Nu ştiu. De aceea te îndrăgeşte. Este posibil să-l cunoască şi pe Caton, deşi nu văd cum. Un lucru este sigur, şi cred că nu se mai poate face nimic. Emilia este bolnavă. Nu ştiu de ce boală, dar bănuiesc că are cancer. Ca medic radiolog…

— Nu cred…

— Nu ştii ce vreau să-ţi spun. Nu ca medic radiolog a căpătat această boală. Nici eu nu sînt sigur că are cancer. Dar stările ei mă neliniştesc.

— Se comportă ciudat? Suferă?

— Acum nu-ţi pot explica mai mult. Vezi că vine Marie. Dar să nu uităm să mai discutăm altădată, cînd vom fi singuri.

— Da, sigur că da…

Capitolul XVI

Căpitanul Ion Dinu, venit cu zece minute mai devreme la consfătuire, a deschis larg ferestrele, inspirînd de afară adierea vîntului de seară. Fiind singur, putea să se gîndească în voie la firul logic al expunerii. „Dacă nu va sintetiza şeful totul, atunci, gîndi căpitanul, sarcina va trece asupra mea. Oare nu s-au adunat destule dovezi ca să fie arestaţi vinovaţii, să nu scape de judecata dreaptă, să fie lovit fără milă cel care ucigînd un om, primejduind viaţa altora, a încercat să lezeze şi să înstrăineze bunurile poporului? Finalul oricum se apropie. Şi nu se poate să nu fie un final…" Căpitanul Dinu a tresărit.

— Să trăiţi!

— Noroc, băieţi!

Băieţii erau subalternii săi, căpitanul Preda Aurel (falsul Onoriu), locotenenţii Ionescu, Neagu şi Liţă. Cînd a intrat colonelul Romulus Teodoru, totul era în ordine.

— Bună seara!

— Să trăiţi, tovarăşe colonel.

— Cred că se apropie toamna băieţi. O simt că vine prin oase. Ce-ţi este şi cu vîrsta asta! Presimte aproape totul din natură. Dacă ne-ar ajuta şi în meseria noastră ar fi foarte bine. Dar să ne aşternem pe lucru. Ai ceva împotrivă, căpitane Dinu, dacă încep eu să prezint problemele?

— Nu, tovarăşe colonel.

— Ei bine, să reluăm totul de la capăt. Cunoaşteţi că sîntem sesizaţi printr-o anonimă că în ziua de zece aprilie 197… un străin sau mai mulţi, deghizaţi în turişti, vor veni în ţară pentru a lua un obiect de artă. Poate că este mai bine, şi nici colonelul făcu o mică pauză, să recitim documentul respectiv. Colonelul Teodoru desfăcu mapa din faţa sa şi răsfoind cîteva hîrtii, reţinu un plic albastru de format mijlociu din care scoase o coală albă umplută cu un scris ordonat.

— Ascultaţi: „Stimaţi tovarăşi, este pentru prima dată cînd mă adresez unor organe oficiale, respectiv miliţiei. Nu pot spune deocamdată cine sînt, fiindcă ceea ce vreau să vă relatez se poate să nu fie verificat de dumneavoastră şi atunci onoarea mea de fost militar va fi ştirbită. La data de 10 aprilie 197… cu expresul Danubiu, într-un vagon de clasa întîi, va veni în ţară un străin, nu ştiu dacă este bărbat sau femeie, şi pe care eu va urma să-l întîlnesc. De fapt mă va căuta respectivul agent. Cum, încă nu mi-e cunoscut. Este sigur că trimisul respectiv va solicita un lucru de preţ. Un tablou şi monede vechi, poate şi altceva, fiindcă de la un timp am colecţionat multe

lucruri deosebit de valoroase, care azi fac parte din patrimoniul cultural naţional. Mă veţi întreba totuşi de unde ştiu data şi cum va veni străinul. Toate acestea le cunosc dintr-o scrisoare banală pe care v-o anexez în acelaşi plic. Un lucru este curios. Scrisoarea este expediată din ţară şi aşa cum o să vă convingeţi singuri, nu scrie mare lucru: «vino la Timişoara de unde vei lua în ziua de 10 aprilie 197… expresul Danubiu, clasa întîi, spre Bucureşti. Cel care-ţi scrie te va găsi. Vino neapărat fiindcă este în joc viaţa ta. Vei primi provizia de medicamente şi în special mialgin, pentru zece ani». Ceea ce mi s-a părut curios este că în ziua cînd am primit-o, şi nu uit această imprudenţă, m-a vizitat un doctor – de la un timp sînt mereu suferind – un anume Corneliu Comşa, care mi-a prescris unele medicamente străine foarte greu de găsit, printre care şi mialgin. El este singurul care cunoaşte existenţa scrisorii – i-am arătat-o – m-a sfătuit să o ard, dar să mă duc totuşi la întîlnire, spunîndu-mi că este unica ocazie de a căpăta medicamentele de care am neapărată nevoie şi pe care altfel nimeni nu poate să mi le procure. La propunerea mea de a trimite pe nepotul meu, căpitan, s-a cam opus. În mod normal trebuie să mă duc eu. Sînt nevoit să mă duc. Totuşi, deoarece sănătatea mea nu-mi permite nici un risc, şi mai mult, fiind aproape sigur că aici nu este un lucru curat, am îndrăznit să mă adresez dumneavoastră. Vă veţi întreba, poate, cum am devenit bănuitor. Simplu, faptul că în scrisoare se vorbeşte despre mialgin – pe care mi l-a recomandat chiar în aceeaşi zi doctorul Comşa. S-ar putea deci să existe o legătura între scrisoarea primită şi această persoană. Însă, nu este exclus să fie şi o simplă coincidenţă. Tocmai de aceea nu pot merge cu bănuiala pînă la capăt, Nu sînt laş, dar pentru motivele arătate la începutul scrisorii, nu mă semnez. Poate dumneavoastră veţi afla ceva şi veţi stabili adevărul. Sînt sigur că o să mă găsiţi. Vă mulţumesc anticipat. O”

— Ei, băieţi, după cum bine ştiţi, l-am găsit, dar mort. Colonelul în rezervă Virgil Onoriu a plătit scump o ezitare, amănuntele le cunoaştem. Fiindcă noi orice am fi făcut, timpul extrem de scurt şi scrisoarea anonimă nu ne-au dat posibilitatea să îl salvăm. Un simplu telefon era de ajuns ca omul să fie acum în viaţă. Cîte greşeli pot comite unii oameni… Scrisoarea fiind primită chiar în ajunul sosirii persoanei cu expresul Danubiu, s-a hotărît să-l trimitem acolo, în casa colonelului, pe căpitanul Preda Aurel, respectiv omul nostru devenit Onoriu Răducu. Logic ar fi fost să trimitem un om mai în vîrstă, nu pe unul tînăr. Tot pe logică am scontat însă să îl trimitem pe nepotul colonelului, căpitanul de intendenţă Onoriu Răducu, de existenţa căruia ştia şi doctorul Comşa. Identificîndu-l, i-am dezvăluit modul cum am acţionat şi a consimţit să „dispară” în concediu, timp în care căpitanul nostru a devenit întru totul Răducu Onoriu. Toate au fost aflate tîrziu, cînd în grabă i s-a şi amenajat un apartament într-un bloc

nou, unde locatarii veniţi de cîteva zile nu aveau cum să se cunoască bine. Dar să continui. Urmărindu-i pe Luigi-Iuliana, căpitanul şi noi am ajuns la concluzia că indivizii ştiu foarte bine să dejoace urmăritorii, să mascheze lucrurile.

Să urmărim cum a fost îndeplinit planul nostru de acţiune. După cum ştiţi, pe Onoriu în cauză l-a depistat căpitanul Preda care a sosit însă la adresa respectivă puţin timp după ce colonelul a fost asasinat. Acest lucru nu l-am putut preveni pentru că nu ştiam atunci adresa colonelului Onoriu, descoperită de căpitan ulterior. Căpitanul Preda ne face cunoscut că Virgil Onoriu, fostul colonel în rezervă, este asasinat cu un pumnal de vînătoare marca Rostirei Solingen, fabricat în Austria chiar în anul 197… deci este adus de către cineva de peste graniţă. La prima vedere se pare că tot de Arudt Luigi. Să nu uităm că el şi Iuliana au fost văzuţi cu puţin timp înainte la domiciliul lui Onoriu.

Toate aceste pregătiri dificile, adaptarea rapidă a căpitanului a făcut ca la descinderea, în apartamentul său, a lui Arudt şi a Iulianei, aceştia să fie convinşi că identitatea creată de noi este adevărată. Plăcuţa de la uşă, deşi nouă, ca dealtfel locuinţa, a fost desigur un puternic element de convingere. Nu ştiu cum s-a descurcat căpitanul Preda cu prietenii, mai ales cu arhitectul Spiru, spune colonelul încercînd să îmbine lucrurile serioase cu gluma, dar văd că totul a mers bine. Să nu uităm că ne-a ajutat şi timpul care îi presa grozav pe musafiri.

Ce urmăreau cei doi? Ne-am dat repede seama că nu sînt decît o momeală pentru noi, că sînt folosiţi ca mijloc de diversiune, că îi interesează de fapt numai să „lucreze” bine, şi mai ales, să fie plătiţi bine. Că nu cunosc exact scopul pentru care sînt folosiţi, rezultă din aceea că nici n-au ştiut ce vor. Clişee?! Căpitanul Preda a căutat să afle de la ei ceva, dar nu s-a putut. Noi am ştiut de la început că umblă după monede vechi, dar am ajuns curînd la concluzia că urmăresc şi un tablou de Andreescu. Despre aceasta o să discutăm niţel mai pe larg.

Aici colonelul a făcut o pauză plină de semnificaţii…

— Cum am stabilit, le-am dat clişeele cu monede vechi şi o reproducere după un tablou de Andreescu. Nu au fost mulţumiţi, dar nici nu puteau să ia atitudine pe loc. Luigi trebuia să întrebe mai întîi şeful. Cine este acesta? Se pare că îl cunoaştem. Cert este că i-au convenit clişeele primite, că şi-a dat seama de faptul că noi am prins jocul şi intenţionat s-a complăcut în jocul nostru. Realitatea a demonstrat că şeful intenţiona să-şi însuşească bogăţiile aflate la colonelul Onoriu. De însuşit, şi le poate însuşi fără prea multă bătaie de cap, însă aici, la noi în ţară, nu le poate valorifica sub nici o formă. Cele mai multe sînt declarate bunuri naţionale. Toate acestea l-au făcut pe omul nostru să ia o serie de măsuri. A acţionat deci de aşa

natură ca totul să pară că vine din afară, că este legat de sosirea în ţară a lui Arudt şi a Iulianei. Un singur lucru nu a putut să ştie, că răposatul colonel Onoriu ne-a anunţat prin scris despre un eventual pericol, că a pomenit un nume. Iniţial, numele doctorului Comşa nu prezenta nici un pericol, noi nu aveam de ce să ne alarmăm în legătură eu el. Alarma a venit mai tîrziu. După documentarea noastră serioasă am aflat cu stupefacţie că Luigi nu este Luigi, ci un altul, şi că Iuliana este o fostă românca, fata unui inginer pensionar.

— Care trăieşte.

— Exact. Între timp lucrurile s-au desluşit mai bine fiindcă oameni cinstiţi ne-au ajutat şi de această dată. Să amintim pe bătrînul pensionar Aurel Dinescu, pe Nicolae Paicu. Am aflat ceva nou. Probabil că va trebui să înlăturăm o nouă crimă. Am apelat deja la specialişti, să sperăm deci că vom dezlega în curînd misterul şi vom salva la timp pe doctoriţa Emilia Comşa. Este internată în spital cu un diagnostic nedefinitiv încă, dar se pare că este vorba de iradiere. Vom vedea. Pînă atunci a trebuit să aflăm altceva.

Colonelul făcu iarăşi o pauză.

— Am aflat că Luigi-falsul, bineînţeles, umbla nu după numismatică, acesta fiind un joc gratuit, ci după un tablou, de existenţa căruia era informat. Ştim precis cine l-a informat că tabloul se află în casa colonelului pensionar Onoriu, dar între timp acesta l-a predat, pentru o expoziţie temporară, muzeului din municipiul B. unde Andreescu a lucrat mult timp, fapt pe care Luigi-falsul nu l-a mai ştiut. Ne-a răpit destule ore ca să aflăm toate astea, dar odată tabloul găsit, pînza autentică, am început să descurcăm iţele. Înţelegeţi că pentru a stabili autenticitatea autorului a trebuit să apelăm la expertiza criminalistică a scrisului. În acest scop ne-am ales ca prim obiectiv semnătura, imaginea grafică a numelui, fără a neglija că pe parcurs, concomitent cu consolidarea stereotipului dinamic al mişcărilor de scriere, se formează şi semnătura, care prezintă numeroase particularităţi de ansamblu şi detaliu, de unde calitatea de a fi strict individuală. În afară de individualitate, obiceiul de a executa semnătura într-un anumit fel este atît de stabil, încît din momentul în care s-a format, deci de la începutul perioadei de maturitate, se înregistrează prea puţine modificări evolutive. Dar semnăturile, ca şi scrisul în general, pot fi variabile în timp, depinzînd şi de moment. Variabilitatea în timp este determinată nu atît de micile transformări pur evolutive, ci de modificările legate de starea sănătăţii titularului, stare care poate afecta în mod serios execuţia semnăturii. Aceasta însă nu influenţează morfologia literală, în timp ce variabilitatea de moment înseamnă faptul că semnătura n-are niciodată o conformaţie absolut identică. Semnătura variază apoi şi în funcţie de natura suportului, de poziţia scriptorului, de starea de repaos sau de mişcare în care se află acesta,

şi în mai mică măsură, de felul instrumentului scriptural folosit. Pe baza tuturor elementelor expertizei criminalistice a scrisului, specialistul a trebuit să stabilească dacă semnătura în litigiu este autentică sau falsă, dacă aparţine titularului respectiv sau dacă este contrafăcută de o altă persoană. În acest ultim caz, ar fi trebuit să ştim şi cine anume a contrafăcut semnătura, deşi un asemenea lucru este imposibil.

— Citisem undeva, tovarăşe colonel, că semnăturile pot fi falsificate prin copierea directă, indirectă, transpunerea semnăturii model prin presiune…

— Ei băiete, află că s-au întrebuinţat toate aceste metode şi chiar unele de care nu se vorbeşte încă în lucrările de specialitate.

Deci aceste metode şi multe altele, ca falsificarea semnăturilor prin aplicarea unei parafe, prin maşini de copiat, prin imitaţie servilă sau liberă, ne interesează mai puţin. Experţii şi-au făcut datoria şi au răspuns cum trebuie.

Nu putem spune că din acest dosar nu am avut multe de învăţat Deceniile al treilea, al patrulea şi al cincilea au aruncat pe piaţă sute de falşi Andreeşti, fiind identificaţi azi peste şapte sute. La un Andreescu autentic, pe pînza rară de sac, sprijinită pe suporturi de lemn rudimentare, reprezentînd drumuri şi care de ţară, margini de sat, păduri, flori, semnăturile erau cînd clare, cînd zgîriate în pastă, şi nu era omisă chiar ştampila de expoziţii, uneori, pe verso, se aflau dedicaţii. Au fost executate variante începînd cu perioada de debut şi pînă la maturitate, de la Buzău pînă în Franţa, unele avînd chiar girul unor „experţi” care acopereau negustorii necinstiţi, întreaga industrie de falsuri. Şi totuşi un anumit public le cumpăra, fiind adevărată sentinţa că nu ar fi existat tablouri false dacă n-ar fi existat şi falşi amatori de tablouri. Şi slavă domnului, foştii industriaşi, moşieri, mari negustori aruncau banii nemunciţi pe nimic, şi fie vorba între noi, puţini dintre ei erau în stare să deosebească o pictură de Andreescu de una, să zicem, aparţinînd lui Sava Henţia sau chiar de unele lucrări executate de studenţii Şcolii de arte frumoase, care se străduiau să-l copieze. Aşa s-a ajuns ca numai un negustor din Bucureşti să arunce, într-o perioadă de aproximativ treizeci de ani, pe piaţă, în jurul a 200 de falşi Andreeşti. Dealtfel, în aceeaşi situaţie au fost şi 16 Grigoreşti falşi, expuşi chiar la Expoziţia comemorativă Grigorescu, deschisă la Pinacoteca municipiului Bucureşti, în 1933, dar descoperiţi la timp. Munca experţilor în toate aceste cazuri a fost cu atît mai grea cu cît expertul a trebuit să-şi însuşească o cultură plastică specială – privind ansamblul creaţiei artistului –, ceea ce presupune continuitatea de contact cu opera acestuia, un studiu aprofundat al ei, şi o cultură plastică, cu caracter general, atît pe planul artei naţionale, cît şi pe cel al artei europene. Domeniul cel mai dificil este cel al lucrărilor de

debut, iar din punct de vedere tematic, cel al portretului şi al figurii umane în general.

Acum ştim cu precizie ce a determinat începutul acţiunii în afacerea Arudt Luigi. În anul 197…, statul român a decis achiziţionarea unui tablou Andreescu, oferit de un colecţionar particular din străinătate, cumpărare care a fost condiţionată de certificarea prealabilă, în ţară, a autenticităţii operei. Munca experţilor a fost imensă. Dacă vreţi, puteţi să vedeţi raportul la dosar. Pînă să se ajungă la concluzii sigure, s-au studiat nenumărate fotografii mărite ale tabloului, aproape o sută de fotografii ale semnăturilor aparţinînd pictorului, luate de pe tablouri autentice, apoi scrisori originale scrise şi semnate de pictor, monografii asupra lui, constatările fiind extrem de interesante.

Din măsurătorile efectuate, conform raportului de expertiză criminalistică, rezultă că tabloul aparţinînd colonelului Onoriu, „Cumpăna", este semnat în colţul de jos, în dreapta, semnătura avînd o lungime de 7,5 cm, litera incipientă fiind înaltă de 1,5 cm, iar parafa finală de 5 cm. Semnătura prezintă o execuţie naturală extrem de dinamică şi multă siguranţă în mînuirea penelului. Urmele lăsate de penel demonstrează că semnătura a fost executată în pastă, utilizîndu-se o vopsea de culoare roşie. În acest sens pledează şi combinarea culorii roşii cu culoarea alb-gălbuie a fondului tabloului în porţiunea respectivă. Urmele lăsate de penel se văd şi pe crestele marginale, mai proeminente, ale trăsăturilor componente şi la striaţiunile interioare ale acestora. Expertiza constată că semnătura nu conţine nici un indiciu de contrafacere (tremurul mîinii, nesiguranţă, întreruperi neoportune, reluări, retuşuri). De fapt Andreescu a utilizat pe tablouri trei procedee de semnătură: semnături-aplicate, care sînt cele mai multe semnături zgîriate şi în pastă, cum este şi a tabloului în discuţie. Această semnătură este prescurtată sub forma „Andres", încheindu-se cu o parafă coborîtoare, sensul semnăturii fiind ascendent, unghiul ascensiunii fiind aproximativ 40°. Semnătura este dusă pînă la marginea tabloului, parafa aproape iese din cadru. Expertiza a conchis că semnătura de pe tablou a fost executată de pictorul Andreescu.

— Deci, un tablou autentic.

— Exact. Foarte exact.

— Atunci, probabil că tabloul ce ni-l oferea străinătatea era un…

— Un fals. Asta este. Un corespondent fals. În timp ce opera adevărată era aici. Acum înţelegeţi desigur totul. Dar pentru asta a trebuit să pierdem un om… Oricum autocritica nu ne-ar mai folosi decît în viitor. Acum să concluzionăm. Mă ascultaţi cu atenţie?

Colonelul Teodoru începu înainte de a primi răspunsul subalternilor:

— Pe baza tuturor detaliilor descoperite de noi sau stabilite şi cu sprijinul substanţial al unor oameni cinstiţi, am ajuns în stadiul cînd putem să tragem concluzii, respectiv să stabilim vinovăţiile. Deci,

Arudt şi Iuliana, o pereche semnalată nouă din timp, ne pică în vizită. Se întîlnesc cu omul de legătură şi, ce să mai lungim povestea, îi cer clişeele. Ce clişee? Aici a fost enigma. Fiindcă nimeni nu căuta nici un fel de clişee. Totul a fost inventat şi bineînţeles, la început, ne-a dus şi pe noi în eroare. Mai mult, ne-a determinat la o nouă percheziţie, bineînţeles cu puţine elemente noi. Chestiunea aceasta a clişeelor este interesantă. Doctorul Comşa ştia de existenţa tabloului. Aflase desigur şi că cineva din străinătate a oferit la un moment dat acelaşi tablou. Atunci a conceput totul. Şi-a pus imediat problema care dintre ele era fals. O verificare amănunţită a tabloului în casa colonelului Onoriu era imposibilă. Cu atît mai mult, cu cît între timp tabloul dispăruse de aici. Unde? Se impunea să afle urgent. Probabil era informat că bătrînul Onoriu a realizat o fotografie a tabloului şi că o ţine undeva ascunsă. Ştim că era ascunsă în ceas, unde am găsit şi secretul ascunzătorii tabloului. Aşa se explică de ce omului său, alias Luigi, i-a cerut la început clişeul, bănuind că astfel ar afla secretul unde este tabloul. Dacă cel care a căutat clişeul în casa colonelului ar fi dat de ceas, de ceea ce este în el, povestea s-ar fi lungit pentru că ar fi aflat unde este tabloul. Noi am dat clişeele, dar Luigi abia mai tîrziu şi-a dat seama că aceste clişee, înmînate de căpitan, nu sînt cele căutate, şi prin aceasta s-a demascat. De fapt s-a demascat Răducu Onoriu. Întrebarea importantă pentru noi este cum de Luigi a putut să fie păcălit cu clişeele, cum de abia mai tîrziu şi-a dat seama că nu sînt cele căutate. Răspunsul nu poate fi decît unul singur: Luigi Arudt nu este Luigi Arudt cel adevărat, ci un altul, cu care seamănă.

— Oarecum.

— Bine, căpitane. Asta de fapt contează mai puţin. Interesant este altceva, că povestea a început chiar de la Luigi, falsul, apoi de la Caton, cel plecat din ţară în 194… împreună cu Marius Mavrea. Veniţi de cîteva ori în ţară – şi sub acest aspect trebuie să insistăm altădată mai mult fiindcă nu am depistat din timp nişte intenţii – au vizitat bineînţeles şi pe bătrînul Mavrea şi pe soţii Comşa, chiar dacă bătrînul Mavrea nu dorea să-i primească. Cum a putut Caton să treacă neobservat, să nu trezească bănuieli este un lucru de neînţeles, cum încă de neînţeles rămîne cunoştinţa dintre Iuliana – Luigi, Caton şi mai tîrziu, doctorul Comşa. Dar să urmărim mai departe. Într-o vreme, erau la modă icoanele pe sticlă, foarte căutate în Apus, mai mult decît colecţiile numismatice, filatelice. Sustragerea acestora din ţară, achiziţionarea de la naivi sau de la cei dispuşi să se îmbogăţească cu aşa numita „valută forte” trecută peste graniţă, puteau să fie speculate. Era însă nevoie de un vad. Caton putea oricînd să fie descoperit. În afară de aceasta, nu putea aranja nimic concret întrucît se rupsese de realităţile româneşti. De fapt Caton se ocupa atunci, adică înainte de a veni la noi, cu alte probleme. Cu spionajul

economic. Este angajatul unei firme apusene care a creat o adevărată reţea în Europa, de care nu este scutită nici ţara noastră. Dar el nu a venit la noi pentru aşa ceva. Este destul de inteligent să priceapă că dacă ar fi făcut acest lucru, ar fi putut să-i fie fatal. Totuşi între un concediu şi altul nu renunţă să ne viziteze, să tatoneze terenul, la gîndul că o înavuţire rapidă nu-i strică. Aşa se explică de ce a intrat în această combinaţie, al cărei scop este să pună mîna pe diverse bunuri din patrimoniul nostru naţional. În asemenea condiţii, vă daţi seama că oferta doctorului Comşa de a colabora cu el a fost primită fără rezerve. A luat-o părtaşă şi pe Iuliana…

— Toate aceste lucruri acum le ştim precis.

— Desigur, le ştim precis, fiindcă între timp bătrînul Mavrea ne-a scris cîteva lucruri zguduitoare în legătură cu fiica lui, doctoriţa Emilia Comşa, care fiind bolnavă grav, a simţit nevoia să i se destăinuie. Asupra acestui lucru vom reveni.

— Totuşi spuneţi-ne dacă doctoriţa a intuit ceva despre soţul ei de la început.

— Nu, locotenente Ionescu. Însă mai tîrziu şi-a dat dat seama că a devenit doar o momeală pentru plecarea definitivă a doctorului Corneliu Comşa în străinătate. Vom vedea cum.

Deci, revenind, în timp ce Luigi şi Iuliana îşi făceau planuri de îmbogăţire rapidă şi sigură, aşteptînd în Franţa un semn de la doctorul Comşa, acesta le trimite o scrisoare, codificată oarecum, prin care le cere să procedeze aşa cum au procedat. Scrisoarea – puteţi s-o vedeţi – ne-a fost pusă la dispoziţie prin Interpol de poliţia franceză, fiindcă între timp, la domiciliul lui Caton de la Paris, unde în final a ajuns scrisoarea, s-au descoperit, în urma unui denunţ, droguri. Ştiind că ne interesează problema, la cererea noastră… Veţi întreba de ce doctorul a procedat astfel. Nu voia să fie implicat direct. Aflînd că pensionarul Onoriu are printre altele un tablou autentic de Andreescu şi ştiind că orice muzeu de la noi este amator oricînd să achiziţioneze chiar şi din străinătate un altul, doctorul şi-a făcut un plan destul de complicat, punînd la cale totul. Pensionarul nostru, în ultima vreme, nu a mai apelat regulat la serviciile medicale ale doctorului Comşa, acesta nu a ştiut deci că tabloul a fost dat între timp statului cu împrumut. Doctorul este acela, care scrie colonelului Onoriu despre medicamentele străine pentru a-l convinge să meargă la întîlnire, şi vizita i-a făcut-o tot cu acest scop. A constatat, în acelaşi timp, că tabloul nu mai este. S-a gîndit că pensionarul îl ţine ascuns. Şi atunci s-a hotărît: cînd colonelul Onoriu va merge la Timişoara, la întîlnire, el va avea la dispoziţie timpul în care va face să dispară tabloul şi altele din casa bătrînului. Ce se va petrece în tren nu mai prezenta importanţă.

De ce totuşi, veţi întreba, doctorul Comşa se dă pe mîna colonelului?

A contat probabil fie pe faptul că bătrînul nu va pricepe chiar totul, fie pe aceea că bătrînul nu va vorbi nimic, crezînd că doctorul Comşa îl sfătuieşte de bine. Însă colonelul nu a plecat la Timişoara. Mai mult, ne-a anunţat pe noi. Comşa nu a ştiut. Aleargă la Timişoara unde se convinge, fără să se fi întîlnit cu ei, că Iuliana şi Luigi au venit. De Caton, la început, nu a ştiut nimic. Le trimite celor doi un bilet prin care-i anunţă că în tren îi va aştepta cineva, el urmînd să se reîntoarcă la Bucureşti cu avionul pentru a avea un avans de cîteva ore faţă de tren. Se duce la locuinţa colonelului, şi aici surpriză: colonelul se află acasă. Poate i-a destăinuit doctorului întreaga poveste. Cum a pătruns doctorul în apartamentul acestuia? Simplu. Chiar colonelul îi dăduse cheile, ca unui medic curant, în care bolnavul are toată încrederea. I-a făcut obişnuita injecţie. În doză dublă, care a produs bolnavului o stare de eufomanie. Între timp, a început să caute peste tot, dar nu a găsit tabloul. A venit astfel şi ora fatală, de revenire a bolnavului. Orb de furie şi mai ales îngrozit de faptul că planul său pregătit cu atîta minuţiozitate nu va fi îndeplinit, îl omoară pe colonel înfigîndu-i un cuţit. L-a obligat şi teama că totuşi colonelul, în momentele de trezire, şi-a dat seama de tot ceea ce el face, şi aceasta ar fi însemnat demascarea lui. De aceea nu numai că l-a ucis pe bătrîn, dar l-a ucis cu sînge rece, în somn sau aproape dormind, apoi a plecat, cu gîndul să-i trimită pe Iuliana şi Luigi acolo, şi astfel el va putea să iasă basma curată.

— Bine, dar de unde a luat cuţitul?

— Bătrînul Mavrea l-a recunoscut ca fiind ai lui, al doctorului. L-a avut cîtva timp pe biroul de lucru, acasă, apoi a dispărut. Poate că l-a primit cadou de la vreun pacient, poate că de la Caton, într-o vizită precedentă. Femeia care făcea curăţenie în apartamentul colonelului l-a identificat că se afla pe biroul acestuia. Deci în ultimul timp, doctorul l-a adus aici. Acesta a fost un gest cu totul necugetat din partea criminalului, deşi tot atît de bine putea să îl ia cu el.

Mai sînt unele lucruri importante de clarificat. Mă refer la faptul că doctorul Comşa a ocolit sistematic să-l vadă pe Luigi şi pe Caton. Or acest lucru a fost pentru noi o condiţie esenţială, jocul căpitanului Preda nu a fost descoperit imediat, deoarece Comşa ştia că Onoriu are un nepot. De ce Comşa îl evită pe Caton? Din cauze probabil bine precizate sau poate pur şi simplu doctorul nu şi-a dorit o întîlnire, scontînd că moartea colonelului oricum va fi pusă în sarcina altora. Cu toate astea, după cum am aflat mai tîrziu, ei s-au văzut în faţa grădinii botanice, dar nu au discutat nimic. Aceasta înseamnă că doctorului nu-i mai convenea să ia legătura cu nimeni. Nici cu Luigi, nici cu Iuliana, şi cu atît mai puţin cu Caton. Pentru că, în ultima instanţă, spera că va rezolva totul singur.

Faptul că Luigi s-a dat drept Luigi vestitul, cel căutat de Interpol, îşi

are explicaţia lui. Cred că tot doctorul a aflat de existenţa acestui Luigi – veritabil. Cum? Destul de simplu. De exemplu din cartea lui Guy Isnard, un comisar de poliţie francez care şi-a scris de curînd memoriile. Poate a aflat şi altfel. Nu are importanţă. Cert este însă că Luigi-veritabilul avea intenţia să vină aici. Dar l-a trimis pe Luigi-falsul sau mă rog, a fost o combinaţie între ei, din care a profitat doctorul. Problema cu adevăratul Luigi trebuie să stea oricum în atenţia noastră, în viitor.

Prin urmare, este clar totul. Să trecem deci la ultima carte. Aici aveţi întregul plan. Îi vom pune în aplicare peste două ore. Pînă atunci ne vin mandatele procuraturii. Între timp căpitanul Preda nu mai apare. La ultima întîlnire cu Luigi şi Iuliana i s-a dat un nou răgaz, de o zi, în care trebuie să le aducă statueta din casa colonelului. O să le facem o surpriză!…

— Nu vă supăraţi, tovarăşe colonel, dar a rămas neclarificat un lucru.

—?!

— Cazul doctoriţei Emilia Comşa.

Colonelul Romulus Teodoru a oftat.

— Da. Este un caz groaznic. Ascultaţi. Doctoriţa Emilia Comşa, cum se cunoaşte, este medic specialist radiolog. Ceea ce trebuia să reţineţi este faptul că protecţia medicului este realizată, în afară de echipamentul pe care-l poartă, confecţionat din cauciuc plumbat, şi de un ecran din sticlă plumbuită care reţine radiaţiile, ecran pe care apare şi imaginea radioscopică. Geamul este incolor, asemănător oricărei sticle. Ei bine, aici este totul. Geamul special a fost înlocuit cu un simplu geam şi operaţiunea a fost făcută de aşa natură că nimic nu s-a observat. Deşi medicul poartă permanent sub şorţul de protecţie un fotodozimetru, controlat lunar de laboratorul de specialitate, totuşi acesta nu a înregistrai un plus de iradiere, deoarece doza periculoasă a fost primită la cap şi la gît, şi deci, nu a trecut prin raza de percepţie a aparatului de control. Acum se ştie acest lucru. Descoperirea a fost făcută la controlul periodic efectuat de specialiştii laboratorului de dozimetrie a radiaţiilor, cînd brusc a apărut o cantitate enormă de raze în faţa ecranului. Vă daţi seama că cercetînd în amănunt totul, respectivii specialişti au constatat actul criminal. Ne-au anunţat imediat. Trecuseră cîteva luni, perioadă în care doctoriţa a primit toată doza de radiaţii a tuturor radioscopiilor efectuate bolnavilor. Ei băieţi, la prima vedere pare curios acest lucru. De ce soţul doctoriţei – fiindcă cei care a pus la cale totul şi a realizat efectiv actul criminal a fost el – a făcut aşa ceva? Ce interes avea să o nenorocească în acest fel? Aparent nici unul. Aparent. Dar criminalul s-a gîndit din timp la multe şi şi-a luat toate măsurile. Era sigur că-i va reuşi planul de a pune mîna pe lucrurile de preţ, inclusiv pe tabloul care valora

milioane. Şi bineînţeles, nu şi-a închipuit că va fi descoperită operaţiunea de înlocuire a geamului şi de reînlocuire cu cel original. Şi-a făcut socoteala, probabil, că de trecut graniţa singur cu aceste valori va fi mai uşor: între timp soţia va fi bolnavă, şi avînd o boală profesională putea să-i ceară o îngrijire specială, vor trebui unele medicamente străine, i se va aproba soţului plecarea dincolo. Sau conta chiar pe moartea soţiei sale. De ce nu şi-a dat seama cît de greu este să plece definitiv, împreună cu obiecte de artă, este greu de înţeles. Paralel, doctorul şi-a aranjat şi varianta cu Luigi – Iuliana – Caton, care ştim cum s-a terminat.

Reţineţi deci, ambele variante au fost concepute şi urmărite cu migală cu mult timp în urmă, cu aproape un an. Pregătirea a fost aproape perfectă. Aproape… Geamul de ecran înlocuit la aparatul Röntgen l-a demascat oricum mult mai repede decît se aştepta. Trebuie să fi existat motive destul de serioase care l-au determinat să repună geamul original la loc acum cîteva zile. Se vede, băieţi, că cei bătrîni au dreptate, oricît de banal sau de rafinat este dictonul că nu există crimă perfectă. În ce priveşti capătul de acuzare cu geamul de ecran, vă rog să citiţi declaraţiile asistenţilor de radiologie Ion Marin şi Geta Dănilă, care, puşi în gardă de către noi, au urmărit totul şi l-au surprins pe doctorul Comşa în plină activitate. Mai mult, „lucrul” său a fost şi imortalizat pe peliculă de către un amator din clubul „foto-sanitarilor”, care a surprins atît de bine şi discret totul, că fără să vrei îi dai două calificative: de artist şi detectiv. De ce nu l-am arestat atunci? Probe suficiente avem: asasinarea colonelului şi mutilarea soţiei. Am scontat că şi cei doi, respectiv Luigi şi Iuliana sînt complici. A trebuit să constatăm că nu au nici un amestec. Jocul lor a fost de altă natură Sînt convins că se vor astîmpăra, cel puţin cît priveşte ţara noastră. Înainte de plecare nu le-ar strica un perdaf fiindcă pe Iuliana, de acuzat nu avem motiv. Căpitanul Preda, alias Onoriu a refuzat să se „plîngă” pentru atentat şi molestarea de persoane, aşa că… Cît priveşte deţinerea ilegală de arme, este un alt aspect.

Mai pot să vă dau unele amănunte în legătură cu iradierea. Rapoartele de expertiză medicală ne comunică date interesante, şi triste în acelaşi timp. Iradierea cu doze depăşind toleranţa produce îmbolnăvirea organismului manifestată printr-o serie de simptome reunite sub numele de sindrom de iradiere sau boală de iradiere. În funcţie de doza absorbită şi de modalitatea de iradiere, sindromul capătă diverse grade de intensitate, după care, cu întîrziere, poate surveni moartea printr-un radiocancer.

— Cum adică, doctoriţa poate să moară?

— Nu. Avem asigurarea că totuşi se va însănătoşi, dar cu mari sacrificii, cu mari eforturi… Declaraţia ei este un alt capăt de acuzare pentru doctorul Comşa…

O liniște grea coborî din noaptea care parcă strîngea toată durerea faptelor răscolite. La un moment dat, pe fereastra deschisă, a pătruns de departe zgomotul unei macarale de construcţie, ca semn al vieţii pentru viaţă.

— Şi acum, băieţi, să oficiem actul final. Pe Luigi-Caton-Iuliana îi va întîlni căpitanul… Răducu, dar în loc să le aducă obiectul cerut, le va oferi paşapoartele şi invitaţia de a mai veni pe aici oricînd, dar numai ca oameni cinstiţi. Pentru Luigi, avînd în vedere deţinerea ilegală de arme, un mic popas nu-i va strica.

Cît despre doctor, căpitanul Dinu a luat toate măsurile de siguranţă. Şi încă ceva, la spital, la patul doctoriţei, trebuie apoi să meargă cineva dintre voi. Să-i ducă măcar o floare… peste puţin timp va ieşi însănătoşită din spital. Floarea pe care i-o veţi duce voi va fi o adevărată floare pentru eternitate… pentru puritatea omului şi a vieţii, viaţă pe care fără îndoială şi-o va reface cu ajutorul tuturor.